

DUTCH BIRDING

VOLUME 22 • NO 1 • 2000

Dutch Birding

Internationaal tijdschrift over
Palearctische vogels

REDACTIE

Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Nederland
fax 023-5376749
e-mail editors@dutchbirding.nl

FOTOREDACTIE

Dutch Birding
p/a René Pop
Postbus 1007
1780 EA Julianadorp
Nederland
e-mail pop.en.p@wxs.nl

ABONNEMENTENADMINISTRATIE

p/a Jeannette Admiraal
Iepenlaan 11
1901 ST Castricum
Nederland
e-mail circulation@dutchbirding.nl

BESTUUR

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Nederland
e-mail dba@dutchbirding.nl

COMMISSIE DWAALGASTEN

NEDERLANDSE AVIFAUNA
CDNA
Postbus 45
2080 AA Santpoort-Zuid
Nederland
e-mail cdna@dutchbirding.nl

COMMISSIE SYSTEMATIEK

NEDERLANDSE AVIFAUNA
CSNA, p/a George Sangster
President Steinstraat 3A
2312 ZP Leiden
Nederland
e-mail csna@dutchbirding.nl

TELEFOONLIJNEN

0900-20 321 28
(vogellijn, 75 cpm)
010-4281212 (inspreeklijn)

INTERNET

<http://www.dutchbirding.nl>

Dutch Birding

HOOFDREDACTEUR Arnoud van den Berg (tel 023-5378024, fax 023-5376749,
e-mail arnoud.vandenbergh@inter.nl.net)

ADJUNCT HOOFDREDACTEUR Enno Ebels (tel / fax 030-2961335, e-mail ebels@wxs.nl)

UITVOEREND REDACTEUR André van Loon (tel / fax 020-6997585, e-mail laan@bio.vu.nl)

FOTOGRAFISCH REDACTEUR René Pop (tel 0223-690141, fax 0223-690142, e-mail pop.en.p@wxs.nl)

REDACTIERAAD Gunter De Smet, Ferdie Hieselaar, Diederik Kok, Peter Meininger, Gerald Oreeel, George Sangster en Roland van der Vliet

REDACTIE-ADVIESRAAD Peter Barthel (Duitsland), Dick Forsman (Finland), Ricard Gutiérrez (Spanje), Lars Jonsson (Zweden), Paul Lehman (VS), Anthony McGeehan (Noord-Ierland), Killian Mullarney (Ierland), Hadoram Shirihai (Israël), Lars Svensson (Zweden) en Peter Symens (België)

REDACTIEMEDEWERKERS Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Nils van Duivendijk, Remco Hofland, Hans van der Meulen, Kees Roselaar en Peter de Rouw

PRODUCTIE EN LAY-OUT André van Loon en René van Rossum

ADVERTENTIES Ellen van der Plas, p/a Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam
e-mail advertising@dutchbirding.nl

ABONNEMENTEN De abonnementsprijs voor 2000 bedraagt: NLG 65.00 (Nederland), BEF 1320.00 (België), NLG 72.50 (overige landen binnen Europa) en NLG 77.50 (landen buiten Europa).

U kunt zich abonneren door het overmaken van de abonnementsprijs op girorekening 01 50 697 (Nederland), girorekening 000 1592468 19 (België) of bankrekening 54 93 30 348 van ABN*AMRO (Castricum), o.v.v. 'abonnement Dutch Birding'. Alle rekeningen zijn ten name van de Dutch Birding Association. Het abonnement gaat in na ontvangst van de betaling.

Dutch Birding is een tweemaandelijks tijdschrift. Het publiceert originele artikelen en mededelingen over morfologie, systematiek, voorkomen en verspreiding van vogels in de Benelux, Europa en elders in het Palearctische gebied. Het publiceert tevens bijdragen over vogels in het Aziatisch-Pacifische gebied en andere gebieden.

De volgorde van vogels in Dutch Birding volgt in eerste instantie een klassieke 'Wetmore-indeling'. Binnen dit raamwerk worden voor taxonomie en naamgeving de volgende overzichten aangehouden: *Zeldzame vogels van Nederland* door A B van den Berg & C A W Bosman (1999, Haarlem) (taxonomie en wetenschappelijke, Nederlandse en Engelse namen van Nederlandse vogels); *Palearctic birds* door M Beaman (1994, Stonyhurst) (Engelse namen van overige Palearctische vogels); *Vogels van de wereld - complete checklist* door M Walters (1997, Baarn) (Nederlandse namen van overige vogels van de wereld); en *Birds of the world* door C G Sibley (1996, Version 2.0, Cincinnati) (taxonomie en wetenschappelijke en Engelse namen van overige vogels van de wereld). Afwijkingen van en aanvullingen op bovenstaande overzichten zijn gebaseerd op beslissingen van de CSNA (cf Dutch Birding 19: 21-28, 1997; 20: 22-32, 1998).

Een lijst met tarieven voor de vergoeding van auteurs, fotografen en tekenaars is verkrijgbaar bij de redactie.

Dutch Birding Association

BESTUUR Theo Admiraal (penningmeester), Gijsbert van der Bent (voorzitter, tel 071-4024547), Leon Edelaar, Rob Olivier en Marc Plomp (secretaris, tel 0348-433730); tevens is de redactie van Dutch Birding met een zetel vertegenwoordigd.

BESTUURSMEDEWERKERS Jeannette Admiraal, Ron van den Enden, Leo Heemskerk, Remco Hofland, Sander Lagerveld, Ger Meesters, Arnold Meijer, Leonie Olivier-van Hille, André van der Plas en Ellen van der Plas.

Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA)

LEDEN Theo Bakker, Max Berlijn, Ruud van Beusekom, Bert de Bruin, Jan van der Laan (voorzitter, tel 072-5203091), Kees Roselaar, Jelle Scharringa (secretaris, tel 030-2523801) en Roland van der Vliet (archivaris). De CDNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA)

LEDEN Arnoud van den Berg, Cornelis Hazevoet, Kees Roselaar, George Sangster (secretaris, tel 071-5143790) en Ronald Sluys. De CSNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

© 2000 Stichting Dutch Birding Association. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen en tekenaars. ISSN 0167-2878.

Drukkerij Rob Stolk bv, Mauritskade 55, 1092 AD Amsterdam, Nederland

FOCUS

THOMSONLAAN 96
TEL: 070-3638398

2565 JE DEN HAAG
FAX: 070-3617147

DÉ SPECIAALZAAK OP HET GEBIED VAN KIJKERS - CAMERA'S - TELESCOPEN - STATIEVEN OPNAMEAPPARATUUR - VIDEO

VOOR DB-LEDEN DE LAAGSTE PRIJZEN

Bausch & Lomb • Bresser • Bushnell • Bynolyt • Canon • Gitzo • Kowa

Kijkers

Optolyth Alpin 10 x 40 NG
slechts 585 gram!
Made in Germany

Normaal
f 1349,-
DB-prijs
f 1100,-

Kijkers

Zeiss 10 x 30 diafun

Normaal
f 1269,-
DB-prijs
Bel!

Spotlight

Q-Beam Bigmax spotlight
Voor Uilen,
Nachtzwaluwen
of zoogdieren

Normaal
f 99,-
DB-prijs
f 75,-

Filmscanner

Nikon Coolscan III LS-30
Inclusief Silverfast-software

Adviesprijs
f 2399,-
DB-prijs
f 1949,-

Software Photo-album 2.0

Fotodia rubriceersoftware

Normaal f 99,-
DBA-prijs f 85,-

Samen met Nikon Coolscan
f 69,-

Microfoon

Sennheiser K6
Professioneel
module systeem

Speciale DBA-prijzen
voor complete set!

Alle apparatuur geleverd met Nederlandse garantie
Verzending mogelijk door heel Nederland
Met 20 jaar veldervaring geheid een goed advies
Inruil van camera's, kijkers e.d. mogelijk

BEL VOOR DE LAATSTE PRIJS!

Prijzen incl. BTW. excl. verzendkosten. Prijswijzigingen voorbehouden.

Leica • Manfrotto • Minolta • Nikon • Novoflex • Olympus • Optolyth •

Pentax • Sigma • Slik • Sony • Swarovski • Swift • Tamron • Zeiss e.v.a.

NATUUR en BOEK

Gehuisvest in het complex van Nationaal Natuurhistorisch Museum /
NATURALIS

Darwinweg 2

2333 CR - Leiden

Telefoon 071 568 76 91

Geopend: dinsdag t/m zondag van 12.00-18.00 uur

Specialist voor al uw vogelboeken

De avontuurlijkste winkels voor je winterse activiteiten. Op skies, schaatsen, met de rugzak of op de fiets... Tenten, rugzakken, slaapzakken, bergsport-artikelen, Thermo-ondergoed, Fleece- en donsacks. Gore Tex kleding, mutsen, wanten, schoenen en sokken en nog veel meer.

Ook verhuur ski en toerski-uitrustingen.

.....

Den Haag Calandplein 4 • Rotterdam Adm. de Ruyterweg 33-35 • Utrecht Balijelaan 10-12

Arnhem Utrechtsestraat 3-5 • Haarlem Zijlweg 63 • Breda Wilhelminastraat 22

Apeldoorn Stationsstraat 134 • Hilversum Havenstraat 16 • Amsterdam Stadhouderskade 4

Steenwijk Woldmeentherand 11 • Groningen St. Jansstraat 17 • Alkmaar Kanaalkade 53

Eindhoven Leenderweg 202 • Antwerpen Bredabaan 968 • Enschede Haaksbergerstraat 116

Zoetermeer Buijtenparklaan 14

0174-220410 of kijk op www.bever.nl

Moss Taylor, Michael Seago, Peter Allard, Don Dorling

The Birds of Norfolk

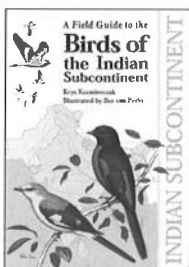
Door de unieke ligging van Norfolk aan de oostkust van Engeland, slechts een paar honderd kilometer verwijderd van de Nederlandse kust, is het gebied van belang voor de Nederlandse vogelaar. Dit monumentale boek geeft een zeer nauwkeurig overzicht van de vogels van Norfolk.

Gebonden; 240x170 mm; 552 pp
32 pagina's met kleurenfoto's
ISBN 1-873403-86-0
f 125,- / BEF 2495

GMB Uitgeverij

Vrijheidsweg 86
2033 CE Haarlem
Tel. (023) 533 97 57
fax (023) 533 94 83
e-mail germeesters@compuserve.com

Vraag ons om de nieuwste brochure

Verschijnt binnenkort
Krys Kazmierczak, Ber van Perlo

A Field Guide to Birds of the Indian Subcontinent

Een compleet overzicht van alle 1.300 soorten die in Pakistan, India, Nepal, Bhutan, Bangladesh en Sri Lanka voorkomen.

Gebonden, 210x148 mm, 96 kleurplaten, 336 pp
ISBN 90-74345-25-5 f75,- / BEF 1495

G | M | B
UITGEVERIJ

Voorjaar 2000

BIRD EXPEDITIONS INTERNATIONAL

gespecialiseerde vogelreizen **RUSLAND – SIBERIE**
In april, mei en juni 2000 organiseren wij reizen naar 3 unieke bestemmingen met een ongekende vogelrijkdom.

CENTRAL FOREST RESERVE

22 april – 3 mei 2000
Oerbossen ten zuiden van Moskou.
Azuurmees, Terekruiter, Citroenkwikstaart + Bialowiesia in het kwadraat.

WOLGA DELTA 9 – 20 mei 2000

De grootste en spectaculairste delta van Europa.
Steppe, halfwoestijn, rivierdelta, meren gebied.
Reuzenzwartkopmeeuw, Steppe-arend, Jufferkraanvogel, Witvleugel Leeuwerik, Zwarte Leeuwerik, en veel meer!

YENISEY SIBERIE 3 – 22 juni 2000

De grootste rivier van Siberie.
Per boot het voorjaar achterna.
Excursies in alle biotopen van de zuidelijke taiga tot de noordelijke toendra. De meeste Siberische "goodies" kunnen tijdens deze reis waargenomen worden.
Roodkeel, Blauwe, Swinhoes nachtegaal, Sib, Goud, Bruine, Vale Lijster, Mugimaki vliegenvanger, alle Phyllo's, Stelkelstaart Gierzwaluw, Taigastrandloper, Sneeuwuil ect.

VRAAG DE GRATIS BROCHURE AAN. OPGAVE 7 WEKEN VOOR VERTREK.

BIRD EXPEDITIONS INTERNATIONAL

Tel. +31- (0) 6-20 400 003
Droevendaalsesteeg 47
Website www.birdexpeditions.nl
6708 PB Wageningen
Email info@birdexpeditions.nl
The Netherlands

sarus bird tours

12 Walton Drive, Walmersley, Bury, BL9 5JU, UK

Tel: +44 161 761 7279

Fax: +44 161 797 6243

e-mail: info@sarusbirdtours.co.uk

web: www.sarusbirdtours.co.uk

Agents for Wildwings ATOL 2792

Kerala: 2 wks Feb: NLG 3150 Trinidad: 1 wk Sep: NLG 2350
Morocco: 12 days Mar: NLG 3250 Ecuador: 2 wks Sep: NLG 6000
Kenya: 17 days Apr: NLG 5300
Czech Rep: 1 wk May: NLG 1900 African Specialists
Tanzania: 2 wks Aug: NLG 5350 Expert Leaders

A A N G E B O D E N

SWIFT Observation 16 x 70 kijker

in perfecte staat
Vraagprijs f 600,-

Dutch Birding. Jaargangen 1979 t/m 1999, gebonden in 14 kunstlederen banden met goudopdruk. (van 1^e jaargang ontbreken twee nummers). f 1500,-

Tickers van R. van der Schaar
Tel. 0592 - 353438

De wereldkampioen lange afstand.

De nieuwe
Extended Range
SLC 15x56 WB.

- De compactste en lichtste „dubbelteleskoop“: 15x vergroting met de kleinste afmetingen.
- Bezit het grootste gezichtsveld in zijn klasse.
- Statiefaansluiting voor moeiteloos lang observeren.
- Fantastisch ergonomisch design en duimuitsparingen geschikt voor kortstondig gebruik uit vrije hand.
- Brillant beeld door een uitstekende optische kwaliteit zowel bij daglicht als bij slechte lichtomstandigheden.

Bijkomende informatie over dit produkt bekomt u bij uw handelaar of bij:

NV TYROLIT BELGIUM
Afd.

SWAROVSKI OPTIK
Bollinckxstraat 43
B-1070 Brussel
☎ 076 / 520 77 71
Fax 076 / 520 87 17
(Nederlandse nummers)

SWAROVSKI
OPTIK

MET DE OGEN VAN EEN HAVIK

Fair Isle

Roger Riddington

Fair Isle is, quite simply, one of the most exciting places to observe migrant birds in Europe. During suitable weather conditions, the island may be swamped by large numbers of common migrants, but its track record of hosting rare or vagrant species is legendary. In addition, 10 seabird species breed in numbers that are nationally or internationally significant. Add to this a spectacular and remote setting, with a thriving local community rich in tradition and heritage, and you may begin to appreciate that Fair Isle is not just another bird observatory. The following account is necessarily a personal one, drawing heavily on my recent experiences as a staff member for five years at the Bird Observatory, but I have tried to describe the island in the context of almost 100 years of bird recording, too.

Setting the scene

Fair Isle is a small island, c 5 x 3 km, mid-way between the island archipelagoes of Orkney and Shetland (each are c 40 km distant), off the north-east coast of Scotland. At 59:30 N, 01:30 W, it lies 420 km west-south-west of Bergen, Norway, and 280 km north of Aberdeen, Scotland.

Although almost as close to Orkney, Fair Isle is politically and economically part of Shetland. The geology and landscape also reflect Shetland rather than Orkney. The island is composed primarily of coarse-grained sandstones, prone to erosion by the turbulent seas around the island (where the North Sea meets the Atlantic), which gives rise to a dramatic and imposing coastline, with cliffs rising up to 180 m above sea level. Shetland's climate is cool, windy and damp, and overwhelmingly maritime. Strong winds and salt spray create harsh conditions for plant life and the vegetation cover is sparse. The northern half of Fair Isle is high and exposed, predominantly heather moorland interspersed with boggy hollows. The south end is lower and more sheltered, encouraging cultivation. This is where the indigenous population is concentrated and the patchwork of small farms, known as crofts (tiny fields supporting both crops and livestock, together with the homesteads, outbuildings and yards), creates the most productive area to find migrants.

The reason why Fair Isle is so good for migrants is a combination of many factors. Its geographical location and isolation make it ideally situated for regular migrant arrivals. Its small size and lack of cover mean that a relatively large proportion of the birds arriving there will be discovered, this being reinforced by the number of observers at peak times. As with all migrant hotspots however, weather conditions are crucial. The magic wind direction is south-east, although 'local' south-easterlies, blowing off the top of a westerly depression are not much use. In simple terms, classic weather for the Fair Isle involves a large, stable anticyclone over Scandinavia and the Eurasian landmass, producing south-easterlies right across the North Sea

FIGURE 1 Geographical position of Fair Isle

1 West coast of Fair Isle, Shetland, Scotland, September 1996 (Roger Riddington)

basin. Cyclonic weather to the west, with low cloud and drizzle over the British side of the North Sea, will encourage birds to fly lower and use islands and headlands to rest and refuel. Under certain circumstances, other wind directions may be productive (warm southerlies can be rewarding in spring, similarly easterly or north-easterly winds in autumn); but really the winds to pray for are south-easterlies.

History

Fair Isle has a long history of migration studies. This began with William Eagle Clark, a keeper of Natural History at the Royal Scottish Museum, who made eight visits between 1905 and 1911 (cf Eagle Clark 1912). Eagle Clark recognized the potential of Fair Isle as a study site to observe bird migration and dubbed it the British Helgoland. Other distinguished ornithologists in the early years of the 20th century included Mary, Duchess of Bedford, and Surgeon Rear-Admiral J H Stenhouse. Their observations were assisted enormously by the considerable natural history skills of several islanders, initially George Stout of Busta and Jerome Wilson of Springfield and, during the inter-war years, George Stout of Field ('Fieldy') and James A Stout of Midway.

George Waterston first came to Fair Isle in 1939; like others before him, he realized the potential of the island for migration studies and resolved to do something about it. He eventually purchased the island in 1948 and founded Fair Isle Bird Observatory (FIBO) in the same year. The observatory recently celebrated 50 years of monitoring and study, which commenced with the painstaking research of its first warden, Ken Williamson, into the phenomenon of drift migration.

Transport & accommodation

Unless you are fortunate enough to have your own boat or plane, you must arrive via Mainland Shetland. Shetland can be reached daily by air from the UK mainland (via Aberdeen, Glasgow and Edinburgh), or by overnight ferry from Aberdeen. There is also a ferry from Norway and Faroe once a week in summer. Having arrived in Shetland, you can travel to Fair Isle by small plane (expensive, but fast and comfortable) or by the small island mailboat. The sea crossing takes about two and a half hours and is not for the faint-hearted in rough weather, but it is very cheap and on calm days offers excellent opportunities to see cetaceans (Harbour Porpoise *Phocoena phocoena*, White-beaked Dolphin

Lagenorhynchus albirostris, Killer Whale *Orcinus orca* and Minke Whale *Balaenoptera acutorostrata* are most frequent). In May-September, there are flights on at least four days a week and three boats per week (Tuesday, Thursday and Saturday). Outside this period, the services are reduced to flights on three days and just one boat per week. Even in summer, transport can be disrupted by weather: be prepared, and build a day or two's contingency into your travel plans on the outward leg. Mainland Shetland is excellent for birding if you get out on time anyway!

Once you are on the island, you have to walk. It is possible to hire a car, but unless you are elderly or infirm, do not bother. Birds can turn up literally anywhere and, since the island is so

small, it is almost always better to walk. But do keep a look out for the observatory van, which will do a lap of the island's roads with a red flag displayed if a major rarity is found, and is the perfect way to reach the bird quickly!

Accommodation is available at the bird observatory, which is modern and comfortable. Beds are available in single, twin and dormitory rooms; the price includes full-board accommodation and represents extremely good value (from GBP 25.00 per night in a dormitory to GBP 40.00 in a single room). A number of the crofts offer bed and breakfast; these too are comfortable and reasonably priced. However, by staying at the observatory, it is generally easier to keep abreast of rarity arrivals at busy times, and you

2 Blyth's Reed Warbler / Struikrietzanger *Acrocephalus dumetorum*, Fair Isle, Shetland, Scotland, June 1996 (Roger Riddington) 3 Citrine Wagtail / Citroenkwikstaart *Motacilla citreola*, Fair Isle, Shetland, Scotland, September 1997 (Tim Loseby) 4 Olive-backed Pipit / Siberische Boompieper *Anthus hodgsoni*, Fair Isle, Shetland, Scotland, September 1987 (Tim Loseby) 5 River Warbler / Kreckelzanger *Locustella fluviatilis*, Fair Isle, Shetland, Scotland, September 1993 (Dennis Coutts)

6 Pallas's Grasshopper Warbler / Siberische Sprinkhaanzanger *Locustella certhiola*, Fair Isle, Shetland, Scotland, September 1997 (Roger Riddington) 7 Yellow-breasted Bunting / Wilgengors *Emberiza aureola*, Fair Isle, Shetland, Scotland, September 1987 (Tim Loseby) 8 Pechora Pipit / Petsjorapieper *Anthus gustavi*, Fair Isle, Shetland, Scotland, September 1997 (Tim Loseby)

are less likely to miss something good trapped in one of the observatory's Helgoland traps. Major credit cards (Access, Visa and Mastercard) are accepted at the observatory, although sterling may be more advisable if you are staying elsewhere. Camping is not permitted on the island. The small island shop at Stackhoull is crammed with provisions; you need never go hungry on Fair Isle!

The birdwatching year

Migration is slow to start in spring this far north. From late February onwards, waders appear in gradually larger numbers and Black-legged Kittiwakes *Rissa tridactyla*, Razorbills *Alca torda* and Atlantic Murre *Uria aalge* return to their breeding ledges. From mid to late March, the early passerine migrants move through on days when the weather is kind, a mix of travellers bound for the north and north-west (such as Meadow Pipits *Anthus pratensis* and Pied Wagtails *Motacilla yarellii*), together with those heading to Scandinavia (including Eurasian Skylarks *Alauda arvensis*, Dunnocks *Prunella modularis*, European Robins *Erithacus rubecula*, thrushes and finches). Also by the end of March, the first long haul migrants have made an appearance too, with Northern Wheatear *Oenanthe oenanthe* and Northern Chiffchaff *Phylloscopus collybita* usually the first to show, whilst Great Skuas *Stercorarius skua* are back on their territories and Atlantic Puffins *Fratercula arctica* appear offshore. April, a key month for migration further south in Britain, can often be disappointing in the Northern Isles. March and April are good months to see certain scarce visitors to Shetland, such as Grey Wagtail *M. cinerea*, White-throated Dipper *Cinclus cinclus*, European Stonechat *Saxicola rubicola* and Hawfinch *Coccothraustes coccothraustes*, although these are not annual visitors. Parasitic Jaegers *S. parasiticus* have returned to the island by the end of April, at which time the seabird colonies are virtually complete, lacking only Common *Sterna hirundo* and Arctic Terns *S. paradisaea* (which return in May) and European Storm-petrels *Hydrobates pelagicus*. April has produced a few memorable vagrants, such as Britain's first Sandhill Crane *Grus canadensis* (26-27 April 1981), the second Calandra Lark *Melanocorypha calandra* for Britain (28 April 1978) and three Song Sparrows *Melospiza melodia* (including Britain's first, on 27 April 1959). One of the most controversial species on the British list also occurred here in April: a Yellow-headed Blackbird *Xanthocephalus*

lus xanthocephalus was present on 26-30 April 1990; there have been at least five British records, of which the Fair Isle bird and a bird in Shetland in May 1987 have the best credentials to be considered genuine vagrants.

May is *the* month for spring migration in Shetland. As April merges into May, the balance of migrants changes gradually from a preponderance of thrushes and finches, towards chats, warblers and flycatchers. As always, weather patterns are crucial but when conditions are right the results can be dramatic. During 8-10 May 1970, there were peak counts of 700 Common Redstarts *Phoenicurus phoenicurus*, 350 Whinchats *S. rubetra*, 1000 Willow Warblers *P. trochilus*, 120 Pied Flycatchers *Ficedula hypoleuca* and 30 Ortolan Buntings *Emberiza hortulana*. More recently, a similar fall occurred on 18-21 May 1996. 18 May dawned cold and overcast, with a fresh north-easterly wind, and by lunch-time there were few migrants of any description to report. That afternoon, however, as the wind increased slightly, and veered into the east, a magical fall materialized with incredible speed. By evening, the main arrivals comprised 175 Tree Pipits *A. trivialis*, 20 yellow wagtails, 150 Common Redstarts, 75 Whinchats, 225 Northern Wheatears, 75 Common Whitethroats *Sylvia communis*, 750 Willow Warblers, 125 Pied Flycatchers and 50 Common Reed Buntings *E. schoeniclus*! On that first day, there were no rarities and the only scarce migrants were a single Eurasian Wryneck *Jynx torquilla*, Red-spotted Bluethroat *Luscinia svecica svecica*, Icterine Warbler *Hippolais icterina* and Ortolan Bunting. The star birds would come later. We were left simply to marvel at the spectacle of an exceptional fall. I recall a flock of 40 Willow Warblers flycatching furiously above seaweed washed up on the shore, mingling with small groups of Common Sandpipers *Actitis hypoleucos*! Over the next few days, some of these species increased in number, as turnover and fresh arrivals augmented the throng. Yellow wagtails peaked at 35, including at least 25 sparkling Grey-headed Wagtails *M. thunbergi*, Common Redstarts reached 220, Northern Wheatears 700 and Common Reed Buntings 80. Being amidst a spring rush such as this is simply breathtaking.

Along with commoner species, many scarce migrants to Britain are seen regularly on Fair Isle in May, sometimes in surprising numbers. Red-spotted Bluethroat is arguably the flagship species for the spring. The peak day count is 70 on 13 May 1985 but since 1970 they have been

regular visitors during the middle two weeks of the month. Eurasian Wryneck, Greater Short-toed Lark *Calandrella brachydactyla*, Red-backed Shrike *Lanius collurio* and Ortolan Bunting are recorded virtually every year, again sometimes in quantity. Also regular are a few species still considered as official rarities in Britain by the British Birds Rarities Committee (BBRC), among them Red-throated Pipit *A cervinus*, Thrush Nightingale *L luscinia*, Subalpine Warbler *S cantillans* and Rustic Bunting *E rustica*. Along with these, May is a prime month for vagrants too, and these have included five species new to Britain: Pallid Harrier *Circus macrourus* (8 May 1931), American Kestrel *Falco sparverius* (25-27 May 1976), Western Sandpiper *Calidris mauri* (27 May to 3 June 1956), Thrush Nightingale (15 May 1911) and White-crowned Sparrow *Zonotrichia leucophrys* (15-16 May 1977). To these one can add Steller's Eider *Polysticta stelleri*, both Baillon's Porzana *pusilla* and Little Crakes *P parva*, Black-winged Pratincole *Glareola nordmanni*, Spotted Sandpiper *A macularia* and Britain's first spring record of Myrtle Warbler *Dendroica coronata* (18 May 1977). Remarkably, Britain's second spring Myrtle Warbler also turned up on Fair Isle, in June 1999. A much-disputed bird in May was the male Purple-backed Starling *Sturnus sturninus* on 7-28 May 1985. At first, the species was accepted into Category A as a first for Britain and the Western Palearctic but, after review, the record has now been 'downgraded' to Category D ('species ... of which there is considerable doubt that they have ever occurred in a natural state'). Although some may think – or wish – that Fair Isle is immune to escapes because of its remote position, this is by no means true and the list of proven or suspected escapes is quite extensive.

From the end of May, the volume of migrants passing through the island steadily decreases. June is a less frantic month, but nonetheless some species are most often encountered later in the spring, such as Common Quail *Coturnix coturnix*, European Turtle Dove *Streptopelia turtur*, Icterine Warbler, Red-breasted Flycatcher *F parva*, Golden Oriole *Oriolus oriolus* and Common Rosefinch *Carpodacus erythrinus*. June is also renowned for its vagrants and Fair Isle has had its share of these. Red-rumped Swallow *Hirundo daurica* (2 June 1905), Hermit Thrush *Catharus guttatus* (2 June 1975) and Cretzschmar's Bunting *E caesia* (10-20 June 1967) were all new to Britain; Britain's second Cretzschmar's Bunting also appeared on Fair Isle in late spring,

on 9-10 June 1979. A flock of 40 Pallas's Sandgrouse *Syrhaptes paradoxus* at the beginning of June 1888 stirs the imagination; more recent highlights have included Britain's third Bimaculated Lark *M bimaculata* (8 June 1976), Lesser Kestrel *F naumanni* (23 June 1987) and Eastern Olivaceous Warbler *Acrocephalus pallidus elaeicus* (5-13 June 1995). For those of us who were there, 9 June 1992 was one of those days that will live in the memory forever. After a morning devoted to monitoring seabirds, our attention switched to migrants in the afternoon. Paddyfield Warbler *A agricola*, Great Reed Warbler *A arundinaceus*, Greenish Warbler *P trochiloides* and Black-headed Bunting *E melanocephala*, a quartet of superstars, were supported by Fair Isle's sixth Stone-curlew *Burhinus oedicnemus* and various other spring gems, including at least 10 Icterine Warblers, six Common Rosefinches and a Eurasian Dotterel *Charadrius morinellus*. One of those days when, even though one can easily birdwatch until after 23:00, it is still difficult to catch up with everything this island has to offer!

Even the tail end of spring can hold major surprises. 1992 again provides good examples: Britain's first Asian Brown Flycatcher *Muscicapa dauurica* on 1-2 July (although 'only' accepted into Category D of the British list), followed on 2 July by Fair Isle's first Pacific Golden Plover *Pluvialis fulva*. The flycatcher stimulated one of the biggest-ever twitches to Fair Isle and, at one point on 2 July, there were over a dozen small planes lined up on the tiny island's airstrip! Thanks to the long hours of daylight, it was also the first Fair Isle rarity to be twitched from the British mainland on the very same day of its discovery. In general though, summer is the time to come to Fair Isle to enjoy seabirds, the sights, sounds and smells of one of the finest seabird islands in Western Europe.

Just as spring is late, autumn is early on Fair Isle, with the first of the waders returning from the high north at the end of July. The first passerines begin to appear in early August, comprising the commoner chats and warblers, although Barred Warbler *S nisoria* is virtually guaranteed at this time. Rarities in mid-August often involve species from eastern Europe (eg, Aquatic Warbler *A paludicola* or Rose-coloured Starling *S roseus*), but the end of the month signals the onset of more realistic vagrancy potential. Many migrants reach peak autumn numbers at the end of August, among them Wood *Tringa glareola* and Common Sandpipers, Eurasian Wryneck, White

9 Retrieving a bird from the Gully trap, Fair Isle, Shetland, Scotland, October 1994 (Andy Johnson)

10 Paddyfield Warbler / Veldrietzanger *Acrocephalus agricola*, Fair Isle, Shetland, Scotland, September 1997 (Tim Loseby)

Fair Isle

Wagtail *M alba*, Whinchat, Wood Warbler *P sibilatrix* and Red-backed Shrike. Eastern species are the more regular rarities of late August, such as Citrine Wagtail *M citreola*, Greenish Warbler and Yellow-breasted Bunting *E aureola*, but exceptional vagrants do occur too. The first European record of Red-necked Stint *C ruficollis* in juvenile plumage was a freshly dead corpse from Fair Isle, found on 31 August 1994.

Early September is similarly busy for southbound common migrants, this being the peak time for Meadow Pipit, Common Redstart, Garden Warbler *S borin*, Willow Warbler and Pied Flycatcher among others. With such volume of migration, finding the attendant rarities demands prolonged and patient effort, although success can be mighty satisfying. Britain's first Booted Warbler *A caligatus* (3 September 1936) and first Tennessee Warbler *Vermivora peregrina* (6-18 September 1975, with a second bird on 24 September) are two such examples.

As mid-month approaches, the volume of southbound species may decline, but variety does not. Blackcap *S atricapilla* and Common Rosefinch reach peak numbers at this time, also the best time to connect with Arctic Warbler

P borealis, whilst numbers of Eurasian Skylarks start to build up around the crofts, these small flocks being worthy of close scrutiny for the first autumn Greater Short-toed Lark. However, mid-September is traditionally the time when birders seeking the 'Fair Isle specials' tend to book in at the observatory. Four species in particular are traditionally associated with Fair Isle in autumn: Pechora Pipit *A gustavi*, Lanceolated Warbler *Locustella lanceolata*, Pallas's Grasshopper Warbler *L certhiola* and Yellow-breasted Bunting. Personally, in the light of records during the last 10-15 years, I believe that four other species have a claim to special status as well, at least in a British context: Great Snipe *Gallinago media*, Citrine Wagtail, Paddyfield Warbler and Blyth's Reed Warbler *A dumetorum*. The Fab Four become the Extraordinary Eight! Despite the huge increase in observer coverage across Britain in the past two decades, Fair Isle remains by far the best place in Britain to see the big four, and the others I have mentioned too. In fact, it is arguably the best place to see these species in western Europe, at least on migration. Lanceolated Warbler, Yellow-breasted Bunting and Citrine Wagtail are annual, or nearly so; the rest are less

11 Solitary Sandpiper / Amerikaanse Bosruiter *Tringa solitaria*, Fair Isle, Shetland, Scotland, September 1992 (Dennis Coutts)

12 Lanceolated Warbler / Kleine Sprinkhaanzanger *Locustella lanceolata*, Fair Isle, Shetland, Scotland, September 1987 (Tim Loseby)

regular, but in recent years, there have always been at least one or two, and often more, during the course of the autumn. If these species are your goal, then I suggest that 10 days from c 20 September is perhaps statistically the best chance of a clean sweep. Great Snipe, Citrine Wagtail and Yellow-breasted Bunting are not unusual in late August/early September, whilst I have seen Pechora Pipit, Lanceolated Warbler and Pallas's Grasshopper Warbler in mid October. But the latter half of September is Fair Isle's zenith and, in addition to the above, the list of vagrants is long and mouth-watering. Both new to Britain were Pallas's Reed Bunting *E pallasii* (29 September to 11 October 1976; the second British record was also on Fair Isle, on 17-18 September 1981) and River Warbler *L fluviatilis* (24 September 1961). Other momentous late September finds have included the second British records of both Buff-bellied Pipit *A rubescens* (17 September 1953) and Savannah Sparrow *Passerculus sandwichensis* (30 September to 1 October 1987), as well as Red-flanked Bluetail *Tarsiger cyanurus* (three in the past 20 years), Upland Sandpiper *Bartramia longicauda*, Laughing Gull *Larus atricilla*, European Roller *Coracias garrulus*,

Baltimore Oriole *Icterus galbula* (19-20 September 1974) and Bobolink *Dolichonyx oryzivorus* (29 September to 2 October 1986). Late September is also the prime time for several more regular eastern visitors, notably Richard's Pipit *A richardi* and Yellow-browed Warbler *P inornatus*.

Early October holds almost as much promise as the tail end of September. The roll call of notable finds includes three firsts for Britain, Siberian Rubythroat *L calliope* (9-11 October 1975), Grey-cheeked Thrush *C minimus* (5 October 1953) and Thick-billed Warbler *A aedon* (6 October 1955). What a trio! Yellow-browed Bunting *E chrysophrys* (12-23 October 1980) and Blackburnian Warbler *D fusca* (7 October 1988) also deserve special mention, since these were only the second British records; so too would be a Blyth's Pipit *A godlewskii* on 13-22 October 1988, currently still under consideration by the BBRC. The Yellow-browed Bunting became famous because it prompted the first-ever Scilly to Fair Isle twitch, one of the longest journeys one can make within the British Isles. Early October is also the best time for more regular eastern visitors, such as Greater Short-toed Lark and

13 Red-flanked Bluetail / Blauwstaart *Tarsiger cyanurus*, Fair Isle, Shetland, Scotland, September 1993 (Dennis Coultts)

14 Asian Brown Flycatcher / Bruine Vliegenvanger *Muscicapa dauurica*, Fair Isle, Shetland, Scotland, July 1992 (Paul Harvey)

Little *E pusilla* and Rustic Buntings. By the end of September, European Robins, thrushes and finches begin to outnumber warblers and chats in the daily log, and this pattern becomes more pronounced through October. October also brings wildfowl, with Whooper Swans *Cygnus cygnus* and Pink-footed Geese *Anser brachyrhynchus* from Iceland, and Barnacle Geese *Branta leucopsis* from Spitzbergen, stopping off briefly on their way south. Large falls of common species invariably bring rarities, too. On 11 October 1991, an arrival of 25 000 Redwings *Turdus iliacus* (and other common species) brought Olive-backed Pipit *A hodgsoni*, Lanceolated Warbler and Radde's Warbler *P schwarzi* too, one of the great autumn days.

As October nears its end, wildfowl and thrushes dominate the daily log totals, but there are still many diversions. Scandinavian Bullfinches *Pyrrhula pyrrhula pyrrhula* peak at this time and during the mammoth invasion of 1994, 77 were counted on 1 November! Rarities still trickle through at this late stage, at least in years when the weather remains favourable. Britain's first Pine Bunting *E leucocephalos* turned up here on

30 October 1911, whilst Oriental Turtle Dove *Streptopelia orientalis* (31 October to 1 November 1974), Crested Lark *Galerida cristata* (2 November 1952) and Rufous-tailed Rock Thrush *Monticola saxatilis* (8 November 1931) have also appeared in late October or early November. In the past decade, the first week of November has produced Little Bustard *Tetrax tetrax*, Little Swift *Apus affinis*, Blyth's Pipit and Pine Bunting. Other scarce migrants at this time might typically include Wood Lark *Lullula arborea*, Horned Lark *Eremophila alpestris* and Bohemian Waxwing *Bombycilla garrulus*, whilst this is the best time to see species such as Eurasian Woodcock *Scolopax rusticola*, Little Auk *Alle alle* and Long-eared Owl *Asio otus*. Even the darkest days of the winter months can occasionally provide excitement – Ivory Gull *Pagophila eburnea* in December 1933, Great Bustard *Otis tarda* in January-February 1970, Harlequin Duck *Histrionicus histrionicus* in January-February 1965 and a number of Gyr Falcons *F rusticolus* (most recently in February 2000) – and keep migration enthusiasts on their toes.

In short, Fair Isle can provide stunning bird-

watching at almost any time. Realistically though, the last half of May and the last half of September are perhaps the best bets for spring and autumn respectively. If you want seabirds *and* migrants, the first week of June is a good compromise. Because the weather is rarely settled for long, the longer you can stay the better your chances of experiencing at least some good weather for migrants. Compared with those other magic bird islands on the other end of Britain, the Scilly Islands, Fair Isle (and Shetland) receive a much higher number of vagrants from the east but – one must admit – can not truly compete as far as Nearctic (near-)passerines are concerned.

Birdwatching on the isle

Let us assume you have followed my suggestion and booked in at the bird observatory in mid to late September, hoping for at least one or two of the Fair Isle specials. The observatory is situated on the north-east coast of the island, well to the north of the rest of the island settlements, and therefore offers two obvious choices at the start of the day. You can 'go north' and cover the geos (narrow coastal inlets) and moorland areas of the uninhabited northern part of the island. Or you can head south and concentrate on the crops and ditches of the crofting area. As a rule, the north holds fewer migrants and the more difficult terrain makes for harder work; but because of this, fewer birders choose this option and by heading north you are more likely to find your own birds. After the crops and ditches of the south, the best habitat for holding migrants is the cliffs; during or immediately after a fall, the cliffs are often dripping with migrants. This is perhaps the key to the north: it's best when the rush is on. Observing small birds on towering cliffs is not easy and is near impossible if the wind is strong; but if the day is quieter and the visibility good, then persevere.

Any of the sheltered geos are worth careful scrutiny, particularly along the north and west coast, but perhaps two of the best ones are at Easter Lother and Wester Lother. Other sites in the north which can be productive include Wirvie Burn (a stream and shallow valley draining east from Ward Hill, the island's highest point), Golden Water and Easter Lother Water, the summit of Ward Hill, the buildings at Lower Station, the island airstrip, and the adjacent marshy area of Sukka Mire.

Finally, the sites where the observatory maintains its Helgoland traps are worth checking systematically. A tiny plantation of stunted trees at

the North forms the most dense area of cover on the island. The double Helgoland trap here and one across the adjacent Vaadal stream have yielded many major rarities during the last 50 years. Finniquoy Gully (usually simply known as 'The Gully') is a steep-sided gully running down to the east coast, with an ingenious Helgoland slung over the narrow end. This must be one of the finest Helgoland traps anywhere, and in my first year as warden, the trap produced Paddyfield Warbler, Subalpine Warbler and isabelline shrike *L phoenicuroides/speculigerus/isabellinus*.

Refreshed and refuelled by lunch at the observatory, it is now time to hit the prime migrant territory of the south end. Each croft has a fine track record of rarities and vagrants, and they all demand close and careful exploration. Simply remember that even the most spartan areas of cover are worth a look. Bear in mind also that birds arrive throughout the day. Fair Isle is well known as an 'afternoon island' – many a quiet morning has been followed by a much better afternoon. So, do not despair if your projected route around the crofts appears to have been well and truly burned up by other birders before you arrive. Simply slow down and check extra hard; they may well have missed something that was deep in hiding only moments before. Field, the north-easternmost croft on the island, is my favourite and I will use it as an example of the potential of these tiny farmsteads. To the north are several pasture fields (which turned up Semipalmated Sandpiper *C semipalmatus* and Pacific Golden Plover during my first few months on the island and a Little Bustard a couple of years later), bisected by a large, overgrown ditch. This is truly a magic ditch: for example, I have enjoyed River Warbler, Paddyfield Warbler, Great Reed Warbler and Arctic Warbler here in the space of five years. The muddy area around the cow byre always attracts pipits and wagtails, although I remember it best for the Solitary Sandpiper *T solitaria* that made this home for a couple of days in September 1992. The garden and the small crops ('rigs') to the east of the croft house are perhaps the most obvious areas to check for passerines, with larks, pipits, warblers, finches and buntings all wrestling for your attention on a good autumn day. My fondest memories are of watching mixed flocks of redpolls *Carduelis* mingling with the local Twite *C flavirostris* in late autumn; Mealy Redpolls *C flammea flammea* predominate but Greenland *C f rostrata*, Lesser *C cabaret* and the occasional Arctic Redpoll *C hornemanni* keep you on your toes.

As you leave by the main drive, just check the duckpond by the road. The local 'farmyard' ducks are resident, although an American Wigeon *Mareca americana* here in 1986 was incontrovertibly a genuine vagrant: upon capture, it proved to have been ringed a few weeks earlier as a duckling in New Brunswick, Canada!

If you are hell-bent on the Fair Isle specials, remember that small ditches are prime habitat for *Locustella* warblers and, to a lesser extent, for Pechora Pipit and *Acrocephalus* warblers as well. Crops with good cover, such as potatoes ('tatties') and turnips ('neaps'), are also productive for pipits and 'acros' too. Standing oat crops are your best bet for Yellow-breasted Bunting. Rough pasture, preferably not too wet and with a mixture of sward heights, is perfect for Great Snipe, whilst the best place to pin down Citrine Wagtail is often along the shoreline of the South Harbour or the Havens. But then again, they can all turn up anywhere!

The local folk are extremely tolerant of birders and, with a little care and common sense, you can explore almost every square inch of the island. A few golden rules will ease your passage: do not enter gardens unless invited to do so (you can birdwatch very efficiently from the boundary in most cases anyway); always heed carefully any special access arrangements in force during your visit; do not climb over stone dykes (there will always be an alternative route, even if it means a detour); use stiles wherever possible and close gates behind you. Most of all, if in doubt about access, knock on the nearest door and ask politely. The islanders are both friendly and knowledgeable about birds – the chances are they will be interested in what you have seen on their land and invite you to pursue it with their blessing. There is a strong likelihood you will be asked in for refreshment afterwards too!

The south of Fair Isle is not just crofts either. The coastline is lower and less dramatic than the north, but the geos are still wonderful hiding places for migrants. As a rule, the west coast tends to be more productive than the east: Hjukni Geo, the Raevas, Steensi Geo and Hesti Geo are all capable of raising the pulse. As in the north, stand still for a few moments and allow your eyes to adjust. On such a large background, small passerines can be effectively invisible

when motionless, and movement is the key. The South Lighthouse and the South Harbour are perhaps the best places on the island to find ducks and waders, and to look for divers and grebes in autumn.

There is no doubt that, in Britain at least, the trend amongst birders is away from holidays spent at observatories. Annual leave is stored up for foreign trips, whilst modern communications technology encourages twitchers to remain at the heart of the transport network, ready for the next rarity. The pioneering spirit still remains at these frontier outposts, though, and surely always will. The excitement of being there whilst a fall is on, or as a rarity is found, perhaps as its identification is debated, is hard to beat. If this is your kind of birding, Fair Isle is worth a visit.

Acknowledgements

I am most grateful to Wendy Christie, Dennis Coutts, Paul Harvey, Andy Johnson, Tim Loseby and Simon Stirrup for supplementing my own photographs for this article; to Bob Arnfield, Paul Harvey and Mark Newell for commenting on early drafts of the text; and to current staff Hollie Craib and Deryk Shaw for some up-to-date statistics. I would also like to acknowledge the efforts of all the observatory staff and islanders who, over the years, have shared their enthusiasm for Fair Isle and its birds, and in turn stoked my own passion for the island.

References and background reading

- Dymond, J N 1991. The birds of Fair Isle. Edinburgh.
- Eagle Clark, W 1912. Studies in bird migrations (two volumes). London.
- Fair Isle Bird Observatory. Annual Reports (available from 1948-present).
- Williamson, K 1965. Fair Isle and its birds. Edinburgh.

Useful addresses

- Fair Isle Bird Observatory, Fair Isle, Shetland ZE2 9JU, Scotland, telephone +44-1595760258, e-mail fairisle.birdobs@zetnet.co.uk
- J W Stout (bookings for Good Shepherd IV, the Fair Isle ferry), Skerryholm, Fair Isle, Shetland ZE2 9JU, Scotland, telephone +44-1595760222
- Shetland Wildlife Tours (organise wildlife holidays in Shetland, including to Fair Isle), Longhill, Maywick, Shetland ZE2 9JF, Scotland, telephone +44-1950422483, e-mail shetland.wildlife.tours@zetnet.co.uk

Roger Riddington, Chapel Cottage, Dunrossness, Shetland ZE2 9JH, Scotland, UK
(sbrc@zetnet.co.uk)

Rode Rotslijsters op Hoge Veluwe in mei 1998 en in Lauwersmeer in mei 1999

Aart Vink, Wim B Janssen & Arie Ouwerkerk

In mei 1998 en mei 1999 werden respectievelijk de derde en vierde Rode Rotslijster *Monticola saxatilis* voor Nederland vastgesteld. Beide gevallen betroffen eendags-waarnemingen van mannetjes. In dit artikel worden deze twee gevallen gedocumenteerd.

Hoge Veluwe, 17 mei 1998

In de zomers van 1996 en 1997 werden regelmatig maximaal twee Slangenarenden *Circaetus gallicus* gezien op de Hoge Veluwe, Ede, Gelderland (Wiegant et al 1998, 1999, Vink et al 1999). Ook in het voorjaar van 1998 werden op deze plek weer met enige regelmaat Slangenarenden geclaimd. Dit was voor Wim Janssen, Aart Vink en Henny Vink een goede reden om op onderzoek uit te gaan. Op zondag 17 mei 1998 zagen zij om c 10:45 ter hoogte van de Deelense Was op grote afstand een roodachtige vlek in een dode boom. Dit deed AV opmerken dat deze vlek, als het een vogel zou betreffen, alleen een mannetje Rode Rotslijster kon zijn. Bij benadering van de vlek bleek dit inderdaad het geval te zijn! De vogel kon rond de middag door enige 10-tallen gewaarschuwde vogelaars worden geobserveerd. Hij foerageerde door op vliegenvangerachtige manier vanaf een uitkijkpunt in een (dode) boom of struik op insecten te jagen. Soms zat hij langdurig op de grond. Om 13:30 vloog de vogel opeens, zonder aanwijsbare aanleiding, op grote hoogte weg tot buiten het gezichtsveld, over een afstand van zeker drie kilometer. Na ongeveer een half uur bleek hij tot veler verbazing plotseling te zijn teruggekeerd nabij de oorspronkelijke plek en kon vervolgens tot donker worden waargenomen. De volgende dag werd hij niet meer teruggevonden.

De volgende beschrijving is gemaakt aan de hand van videobeelden van Marc Plomp (Plomp et al 1999), aantekeningen van Max Berlijn, AV en Wim Wiegant en foto's van Arnoud van den Berg en Jan van Holten (cf Birding World 11: 176, 1998, Dutch Birding 20: 132, plaat 93-94, 1998; van den Berg & Bosman 1999).

15 Rode Rotslijster / Rufous-tailed Rock Thrush *Monticola saxatilis*, mannetje, Hoge Veluwe, Gelderland, 17 mei 1998 (Jan van Holten)

GROOTTE & BOUW Tapuit *Oenanthe*-achtige vogel, ongeveer kwart groter in directe vergelijking, met lange, rechte en vrij spitse snavel.

KOP & HALS Kop, kin en nek geheel vaal lichtblauw. Bovenkop iets lichter.

BOVENDELEN Mantel vaal lichtblauw, als kop en hals. Rug voor grootste deel opvallend wit, met onregelmatige begrenzing. Stuit vaal lichtblauw.

ONDERDELEN Keel en bovenborst vaal lichtblauw. Onderborst, buik en anaalstreek geheel oranje-rood met op onregelmatige plaatsen veren met gelige toppen, op afstand indruk van gelijk waas gevend.

BOVENVLEUGEL Donkerbruin met zwaar gesleten randen aan sommige vleugeldekveren.

ONDERVLEUGEL Ondervleugeldekveren oranje-rood, te zien tijdens jacht op insecten.

STAART Oranje-rood aan zijden met in zit zichtbaar donkerder centraal gedeelte.

NAAKTE DELEN Snavel geheel donker. Poot donker, zwartgrijs. Oog donker.

Lauwersmeer, 4 mei 1999

Op dinsdag 4 mei 1999 leidde Arie Ouwerkerk een groep Amerikaanse vogelaars rond in de Lauwersmeer, De Marne, Groningen. De eerste stop was bij het Nieuwe Robbengat waar grote

groepen Dwergmeeuwen *Larus minutus* en Brilduikers *Bucephala clangula* zaten. Vervolgens reden ze langzaam richting het Oude Robbengat. Onderweg werd regelmatig gestopt bij een 'what's that, Arie?'. Hij antwoordde meestal met 'Whinchat 'of 'Wheatear' maar net voorbij de uitkijkpost riep hij rond 12:00 'Rock Thrush, stop the car!' De bewuste vogel zat op één van de paaltjes aan de oostkant van de weg. Hij was direct herkenbaar als Rode Rotslijster aan zijn houding, oranje onderdelen, donkere bovendelen en witte vlek boven de stuit. Tegemoetkomende fietsers en auto's deden de vogel meermalen heen en weer vliegen, langs de paaltjes van de weg. Na een snelle duik in de kofferbak van de auto viste AO zijn 600 mm teelens te voorschijn en kon enkele malen afdrukken voordat de vogel achter enkele bosjes langs de hoofdweg verdween. Dat bleek later ook het enige moment te zijn dat deze vogel werd gezien; ondanks het feit dat nog geen half uur na de melding andere vogelaars ter plaatse waren om te zoeken is de vogel nooit meer teruggezien. De reisgenoten waren zeer enthousiast over de waarneming, al begrepen ze de bevoegenheid van AO pas goed toen die uitlegde dat dit slechts de vierde waarneming voor Nederland was. Wel hadden ze enige moeite om hun aandacht bij de vogel te houden, want het jagende mannetje Grauwe Kiekendief *Circus pygargus*, de Gele Kwikstaarten *Motacilla flava* en de Paapjes *Saxicola rubetra* waren ook nieuwe soorten voor hen (Ouwkerk 1999).

Onderstaande beschrijving is gebaseerd op foto's van AO (Birding World 12: 184, 1999, Dutch Birding 21: 177, plaat 184, 1999).

16 Rode Rotslijster / Rufous-tailed Rock Thrush
Monticola saxatilis, mannetje, Lauwersmeer,
Groningen, 4 mei 1999 (Arie Ouwkerk)

GROOTTE & BOUW Middelgrote zangvogel, met lange, rechte en vrij spitse snavel en relatief korte staart. Vleugelpunt net niet tot staartpunt reikend
KOP & HALS Geheel lichtblauw.

BOVENDELEN Mantel lichtblauw, als kop en hals. Witte vlek boven stuit (aanzet van witte vlek op foto net zichtbaar).

ONDERDELEN Bovenborst en keel lichtblauw, als kop en hals. Onderborst, buik en anaalstreek geheel oranje.
BOVENVLEUGEL Donkerbruin tot -grijs.

STAART Roodbruin.

NAAKTE DELEN Snavel donker. Poot grijsachtig. Oog donker.

Determinatie

Een mannetje Rode Rotslijster is onder vrijwel alle omstandigheden onmiskenbaar. De combinatie van blauwe kop en bovendelen, witte rugvlek en oranje onderzijde sluit alle andere Europese vogelsoorten uit. Andere (Afrikaanse of Aziatische) *Monticola*-soorten, die mogelijk als kooivogel worden gehouden, kunnen alle op grond van de witte rug worden uitgesloten. Verwarring zou eventueel mogelijk kunnen zijn met (een ontsnapt exemplaar van) de roodbuikige ondersoort van Blauwe Rotslijster *M solitarius philippensis* uit Oost-Azië. Deze heeft een vrijwel identieke verdeling van blauw en oranjerood op kop, bovendelen en onderdelen maar mist de witte rugvlek, vertoont meer blauw in de vleugel en heeft een donkergrijze staart zonder roodbruine tinten (Viney & Phillipps 1988, Zimmerman et al 1996, Grimmer et al 1998).

In het voorjaar is leeftijdsbepaling van Rode Rotslijster vaak niet mogelijk. Adulte vogels vertonen een complete rui in de zomer; jonge vogels vertonen daarentegen een partiële zomer-rui. In de winter ruien zowel adulte als jonge vogels gedeeltelijk. Aangezien de slagpennen van adulte vogels kort na het broedseizoen vervangen worden, zullen zij in het vroege najaar verser zijn dan bij eerste-winters. In vers kleed onderscheiden eerste-generatie grote dekveren zich soms door licht zeemkleurige tot vuilwitte driehoekige toppen. Tijdens de overwintering ten zuiden van de Sahara worden Rode Rotslijsters blootgesteld aan fel zonlicht, met als gevolg dat zowel adulte als eerste-zomers in het voorjaar sterk gebleekte en gesleten vleugels vertonen. De witte delen van een veer zijn gevoeliger voor sleet dan donkere delen, waardoor het diagnostische patroon van de juveniele grote dekveren – als het al aanwezig was – tegen het voorjaar vaak is weggesleten. De beschrijving en de foto's laten in beide bovenstaande gevallen geen zekere leeftijdsbepaling toe (Gunter De Smet in litt).

Vorkomen en verspreiding

Rode Rotslijster broedt in berggebieden in Midden- en Zuid-Europa, plaatselijk in Noord-Afrika en van het Midden-Oosten oostelijk tot in Mongolië. Vrijwel de gehele populatie overwintert in Afrika ten zuiden van de Sahara (Beaman & Madge 1998). De soort is een typisch voorbeeld van een voorjaarsdoorschieter ('spring overshoot'): een soort die tijdens bepaalde weersomstandigheden op de trektocht van overwinterings- naar broedgebied te ver doorvliegt en zo noordelijk van zijn normale areaal terechtkomt. Van dergelijke soorten, zoals bijvoorbeeld ook Bijeneter *Merops apiaster* en Roodkopklauwier *Lanius senator*, zijn in Noordwest-Europa doorgaans hoofdzakelijk voorjaarsgevallen (april-juni) bekend.

De waarneming op de Hoge Veluwe betrof het derde geval van Rode Rotslijster voor Nederland en het tweede van een mannetje; tevens was het de tweede keer dat deze soort door een groot aantal vogelaars bestudeerd kon worden. De waarneming in de Lauwersmeer betrof het vierde geval. De eerdere twee gevallen waren een eerste-zomer mannetje op 22-23 april 1951 te Borgercompagnie, Groningen (Kamphuis et al 1951, Kist 1958) en een druk bezocht eerste-zomer vrouwtje op 12-13 mei 1994 te Noordburen, Wieringen, Noord-Holland (Lagerveld 1994, 1995, van den Berg & Bosman 1999).

De vier voorjaarsgevallen van Rode Rotslijster in Nederland passen in het patroon van voorjaarsdoorschietters. Van de 27 gevallen tot 1996 in Groot-Brittannië waren er slechts vijf in het najaar (Vinicombe & Cottridge 1996). In België zijn vijf aanvaarde – maar niet tot op maand en soms jaar gedateerde – gevallen uit de periode 1800-1949; twee meldingen na 1950 zijn niet aanvaard. Er is onvoldoende bewijs voor broedgevallen of regelmatige doortrek in Zuidoost-België (provincie Luxemburg) in de tweede helft van de 19e eeuw (De Smet 1999).

Summary

RUFIOUS-TAILED ROCK THRUSHES AT HOGE VELUWE IN MAY 1998 AND IN LAUWERSMEER IN MAY 1999 On 17 May 1998, a male Rufous-tailed Rock Thrush *Monticola saxatilis* was observed for most of the day and well visited by birders at Hoge Veluwe, Gelderland, the Netherlands. On 4 May 1999, a male was briefly seen

by a few observers at Oude Robbengat, Lauwersmeer, Groningen, the Netherlands. Both birds were photographed and easily identified by the combination of short tail, long bill, pale blue head, upper breast and mantle, orange underparts, white back-patch and rufous tail with darker central feathers. Ageing of Rufous-tailed Rock Thrushes in spring can be very complicated (because the juvenile pale tips to the greater coverts may wear off before the first spring) and is not considered possible for the two birds described above.

These records constitute the third and fourth for the Netherlands. Earlier records were on 22-23 April 1951 (a male at Borgercompagnie, Groningen) and 12-13 May 1994 (a female at Noordburen, Noord-Holland).

Verwijzingen

- Beaman, M & Madge, S 1998. The handbook of bird identification for Europe and the Western Palearctic. Londen.
- van den Berg, A B & Bosman, C A W 1999. Zeldzame vogels van Nederland – Rare birds of the Netherlands. Avifauna van Nederland 1. Haarlem.
- De Smet, G 1999. Voorlopige lijst van Belgische vogels (manuscript). Gentbrugge.
- Grimmett, G, Inskipp, C & Inskipp, T 1998. Birds of the Indian Subcontinent. Londen.
- Kamphuis, J, Bos, J B & van Dam, A G 1951. Rotslijster. *Natura* 48: 103.
- Kist, J 1958. Een 'vergeten' waarneming van de Rode Rotslijster *Monticola saxatilis* (L.). *Limosa* 31: 188-190.
- Lagerveld, S 1994. DB Actueel: Rode Rotslijster bij Noordburen. *Dutch Birding* 16: 131.
- Lagerveld, S 1995. Rode Rotslijster bij Noordburen in mei 1994. *Dutch Birding* 17: 113-117.
- Ouwerkerk, A 1999. Rode Rotslijster in de Lauwersmeer in mei 1999. *Taxon* 3: 25-26.
- Plomp, M, Boon, L J R, Groenendijk, C, ter Ellen, R, Opperman, E & van den Berg, A B 1999. *Dutch Birding* video-jaaroverzicht 1998. Videocassette. Woerden.
- Viney, C & Phillipps, K 1988. *Birds of Hong Kong*. Vierde editie. Hong Kong.
- Vinicombe, K & Cottridge, D 1996. Rare birds in Britain & Ireland: a photographic record. Londen.
- Vink, A, Derks, H P & Wiegant, W M 1999. Slangenarenden op Hoge Veluwe in zomers van 1996 en 1997. *Dutch Birding* 21: 264-266.
- Wiegant, W M, de Bruin, A & CDNA 1998, 1999. Rare birds in the Netherlands in 1996, 1997. *Dutch Birding* 20: 145-167; 21: 65-81.
- Zimmerman, D A, Turner, D A & Pearson, O J 1996. *Birds of Kenya and northern Tanzania*. Londen.

Aart Vink, Robijnenbosweg 59, 3903 DT Veenendaal, Nederland (avi@ede.ipcagro.nl)
Wim B Janssen, Groen van Prinstererstraat 71, 6702 CP Wageningen, Nederland
Arie Ouwerkerk, p/a Lergerbosweg 2, 8896 JM Terschelling-Hoorn, Nederland
(A.Ouwerkerk@sbb.agro.nl)

Lesser Frigatebird at Eilat, Israel, in May 1999

In the late afternoon of 6 May 1999, I was enjoying a seawatch at the North Beach of Eilat, Israel. The sun was already low and I was looking eastwards towards Jordan, having good views on the many seabirds. At c 16:50, a bird flew out from the sea towards me which I immediately recognized as a frigatebird *Fregata*. It flew with regular wing-beats in a straight line, and passed at a height of c 10 m and a distance of 150 m. Taken by surprise, I tried to remember as many details as possible. The bird soon disappeared inland over the salt pans and I immediately wrote down a description and made a sketch (figure 1).

SIZE & STRUCTURE Large, almost completely black seabird with relatively broad pointed wings. Tail long (when taken from trailing edge of wing, longer than body) and narrow, held closed. Bill long and slender, hooked.

PLUMAGE Almost completely black. Throat black. White patch on breast and belly, with white extending clearly onto axillaries. Edges on white patch mottled, not neatly demarcated from black. On sides of belly, white extending further towards rear than in centre of belly, resulting in black of lower belly extending into white as inverted V.

BARE PARTS Bill pale grey.

The large pointed wings, long tail and slender hooked bill only fitted a frigatebird. Because of the black head, the form of the white patch on the underparts and the clear extension of white onto the axillaries, it was identified as Lesser Frigatebird *F ariel*, probably an adult female although an immature male cannot be excluded (Harrison 1985, Porter et al 1996). In Great Frigatebird *F minor*, the white on the underparts does not extend onto the axillaries and is more neatly demarcated from the black. In those plumages of Ascension *F aquila* and Christmas Frigatebirds *F andrewsi* with white on the underparts, the amount of white is usually much larger and/or the demarcation between black and white on the belly does not appear as a black inverted V. Adult female Magnificent Frigatebird *F magnificens* has a similar-shaped white patch on the underparts as Lesser, but shows only an indistinct extension of white onto the axillaries (cf Harrison 1985, Porter et al 1996).

The next day, I went to the International Birdwatching Center at Eilat, where Henk Smit was involved in ringing birds. It appeared that he

FIGURE 1 Lesser Frigatebird / Kleine Fregatvogel *Fregata ariel*, North Beach, Eilat, Israel, 6 May 1999 (Lieuwe van Welie)

had also seen the frigatebird, 5 min earlier than I did, on another part of the North Beach. HS had seen the bird circling overhead with spread forked tail, gaining height and disappearing to the north-west. He had also identified it as a Lesser Frigatebird.

On 7 May 1999, HS submitted our observations to Hadoram Shirihai, member of the Israeli Rarities and Distribution Committee. Later that day, it was accepted as the second record for Israel and the Western Palearctic (Hadoram Shirihai pers comm). The first was an immature male seen at Eilat on 1 December 1997 (Riddington & Reid 2000; Br Birds 91: 242, 1998). This record has also been listed for Aqaba, Jordan, by Andrews et al (1999); although not explicitly stated by Riddington & Reid (2000), the bird was indeed seen above Jordanian territory as well (Roger Riddington in litt). The species breeds around Australia and the central Pacific islands and on islands in the Indian Ocean, with small numbers in the South Atlantic. Vagrants have been recorded far to the north of the breeding range and the two Eilat records are, therefore, not unexpected.

References

Andrews, I J, Khoury, F & Shirihai, H 1999. Jordan Bird Report 1995-97. Sandgrouse 21: 10-35.

Harrison, P 1985. Seabirds: an identification guide. Second edition. London.
Porter, R F, Christensen, S & Schiermacker-Hansen, P 1996. Field guide to the birds of the Middle East.

London.

Riddington, R & Reid, J 2000. Lesser Frigatebird in Israel: new to the Western Palearctic. *Br Birds* 93: 22-27.

Lieuwe van Welie, Grevingaheerd 245, 9737 SN Groningen, Netherlands

Spotted Sandgrouse at Birecik, Turkey, in June 1999

Martins (1989) mentioned the first record of Spotted Sandgrouse *Pterocles senegallus* in Turkey: a female at Birecik, on 18 July 1986. The occurrence was documented with a description by the observers. Despite the fact that many birders have visited the locality since, there have been no further confirmed reports of the species in the country (Kasperek & Bilgin 1996).

In the mid-morning of 20 June 1999, together with seven other birders, I observed a pair of Spotted Sandgrouse on a gravel island in the Euphrates river, c 5 km north of Birecik. The birds loosely consorted with a small group of Pin-tailed *P alchata* and Black-bellied Sandgrouse *P orientalis*. They were present for just a few minutes – during which time the birds were observed through a Questar telescope with 80x eyepiece – before steadily flying off south as the entire group began to disperse. I immediately recognized them as Spotted Sandgrouse, a species I was familiar with from visits to Egypt, Israel and Morocco. The following features were noted.

SIZE & STRUCTURE Similar to Black-bellied Sandgrouse but, in flight, appearing much less deep-chested and, on ground, pin-tail in both birds further distinguishing from that species.

HEAD & UNDERPARTS More closely recalling Black-bellied than Pin-tailed but black belly patch much smaller and less distinct (virtually absent in female). Orange throat extending to eye and ear-coverts; narrow black bar on breast absent (present in both sexes of Black-bellied). Both birds lacking elaborate and richly-coloured head, neck and breast markings of Pin-tailed.

UPPERPARTS Pale, mixture of sandy and grey colorations, and distinctly drab compared with rich upperpart patterning of other two species present. Both sexes exhibiting little contrast between flight feathers and mantle/back: female with heavily dark brown-spotted sandy coloured upperparts, male much less richly patterned, principally grey with broad sandy fringes to flight feathers, coverts and mantle.

WING In flight, upper- and underwing patterns with dark markings restricted to trailing edge of wing in male and virtually absent in female, totally different from

extensive dark remiges on upperwing and crisp black-and-white underwing patterns of other two species.

VOICE No calls could specifically be attributed to pair.

Despite the brief observation, the characters noted are indicative of Spotted Sandgrouse and safely exclude other sandgrouse species (eg, Porter et al 1996). This field guide maps the nearest breeding populations of Spotted Sandgrouse to south-eastern Turkey as being in the Levant and southern Iraq, while Baumgart et al (1995) mention that the species formerly bred in central and southern Syria but that there is only one record from the north of the country (in September 1945) and just one recent record – from central Syria – in April 1994. There are no records from Lebanon (Ramadan-Jaradi & Ramadan-Jaradi 1999).

Since the early 1990s, numbers of sandgrouse visiting the Euphrates at Birecik have been dramatically fewer than in the 1970s and 1980s when, for instance, more than 1000 Pin-tailed Sandgrouse were seen on 24 May 1986 (Martins 1989). It is possible that recent changes in water levels (locally higher) on the Euphrates at Birecik and elsewhere, the result of dam projects upstream of the Syrian border, have led to a change in the birds' habits. Support for this supposition comes from a record of 130 Pin-tailed Sandgrouse at Van, Turkey, on 30 July 1998, the first record in eastern Anatolia and an eastwards range extension in Turkey of c 200 km (Kirwan 1999), perhaps suggesting that the species is expanding its range in response to the water regime changes that are affecting the entire south-eastern Anatolian watershed. The smaller numbers of sandgrouse visiting the Euphrates at Birecik should certainly make it easier for observers to notice vagrants of other species, but is Spotted Sandgrouse a genuine rarity in this part of the country? The number of significant discoveries in recent years, of what have proved regular species in this region, is impressive and includes Pallid Scops Owl *Otus brucei* (discovered in 1982), Desert Lark *Ammomanes deserti* (1983), Desert Wheatear *Oenanthe deserti* (1985) and Barbary Falcon *Falco pelegrinoides* (1990)

Spotted Sandgrouse at Birecik, Turkey, in June 1999

among others (Martins 1989, Peter 1994, Kirwan et al 1999). Only time will tell if Spotted Sandgrouse can be added to that list.

References

- Baumgart, W, Kasperek, M & Stephan, B 1995. Die Vögel Syriens: eine Übersicht. Heidelberg.
- Kasperek, M & Bilgin, C C 1996. Kuslar (Aves). In: Kence, A & Bilgin, C C (editors), Türkiye omurgalı tür listesi, Ankara, pp 27-87.
- Kirwan, G (compiler) 1999. Around the region. Sandgrouse 21: 108-112.
- Kirwan, G M, Martins, R P, Eken, G & Davidson, P 1999. A checklist of the birds of Turkey. Sandgrouse Suppl 1: 1-32.
- Martins, R P 1989. Turkey bird report 1982-6. Sandgrouse 11: 1-41.
- Peter, H 1994. The first breeding record of the Desert Wheatear, *Oenanthe deserti*, in Turkey. Zool Middle East 10: 27-29.
- Porter, R P, Christensen, S & Schiermacker-Hansen, P 1996. Field guide to the birds of the Middle East. London.
- Ramadan-Jaradi, G & Ramadan-Jaradi, M 1999. An updated checklist of the birds of Lebanon. Sandgrouse 21: 132-170.

Guy M Kirwan, 74 Waddington Street, Norwich NR2 4JS, UK (osmegrouse@aol.com)

Breeding of Cream-coloured Courser in Cape Verde Islands

In the Cape Verde Islands, Cream-coloured Courser *Cursorius cursor* is a widespread resident in the eastern islands of Sal, Boavista and Maio. Elsewhere in the archipelago, it occurs locally in desert areas on Santiago, São Vicente and São Nicolau, and there are also a few records from Santo Antão, Santa Luzia and Raso (Hazevoet 1995, 1998). Depending on local conditions, erratic inter-island movements probably occur. Despite being widespread and certainly not uncommon, breeding data are scarce. Display has been observed in September, downy young have been observed in November and March-May and birds in juvenile plumage in January-May, July and September (de Naurois 1983, Hazevoet 1995). The only egg found so far is an abandoned one in early February (Bannerman & Bannerman 1968).

On 25 February 1997, Manfred Koch discovered an occupied nest containing two eggs at Morrinho do Filho, a stony plain in the northern part of Sal. The nest was situated between the tracks of a dust road and consisted of a small scratch with some pebbles around it. The eggs were extremely well camouflaged and hardly discernible, even from a few metres distance, despite the fact that the nest was next to some conspicuous 'marker stones'. The breeding bird was inadvertently flushed but returned to the nest although not after having cautiously walked in wide circles around the nest for a considerable period of time. Next day, MK revisited the site and, again, an adult was incubating. Only a sin-

gle adult was seen on either day but it is uncertain whether this concerned the same individual. During almost five hours of observation on 26 February, the incubating bird did not leave the nest. There were no signs of rainfall having occurred during the weeks before the observation as demonstrated by the complete absence of vegetation in the area. This is the first record of an active nest in the Cape Verde Islands.

During a subsequent visit to the islands, MK observed recently hatched young on Sal, on 26-28 October 1998, and on Boavista, on 1 November 1998. Rains had apparently fallen not long before as there was sparse but green vegetation at the sites. Usually, such vegetation desiccates within a few weeks when no more rain follows.

In view of these and earlier breeding data, it appears that Cream-coloured Courser comes into breeding condition in response to rains but that breeding can also occur independently of external stimuli. The main rainy season in the islands is in August-October, with at times a second, less intensive, period in spring. Rains are often localized and unpredictable, particularly in the largely flat and desert-like eastern islands. The breeding season of Cream-coloured Courser in the Cape Verde Islands may either be prolonged (September-May) or double, with birds laying a second clutch in spring when local circumstances are favourable.

References

- Bannerman, D A & Bannerman, W M 1968. History of the birds of the Cape Verde Islands. Birds of the Atlantic Islands 4. Edinburgh.
- Hazevoet, C J 1995. The birds of the Cape Verde

17 Nesting site (nest in centre of track) of Cream-coloured Courser / Renvogel *Cursorius cursor*, Sal, Cape Verde Islands, 25 February 1997 (Manfred Koch)

18 Nest of Cream-coloured Courser / Renvogel *Cursorius cursor*, Sal, Cape Verde Islands, 25 February 1997 (Manfred Koch)

Breeding of Cream-coloured Courser in Cape Verde Islands

19 Cream-coloured Courser / Renvogel *Cursorius cursor* at nest, Sal, Cape Verde Islands, 26 February 1997
(Manfred Koch)

20 Cream-coloured Courser / Renvogel *Cursorius cursor*, downy young, Boavista, Cape Verde Islands,
1 November 1998 (Manfred Koch)

Islands. BOU checklist 13. Tring.
 Hazevoet, C J 1998. Third annual report on birds from the Cape Verde Islands, including records of seven taxa new to the archipelago. Bull Zool Mus Univ

Amsterdam 16: 65-71.
 de Naurois, R 1983. Le Courvite *Cursorius cursor exsul* Hartert, 1920 de l'archipel du Cap-Vert. Cyanopica 3: 5-15.

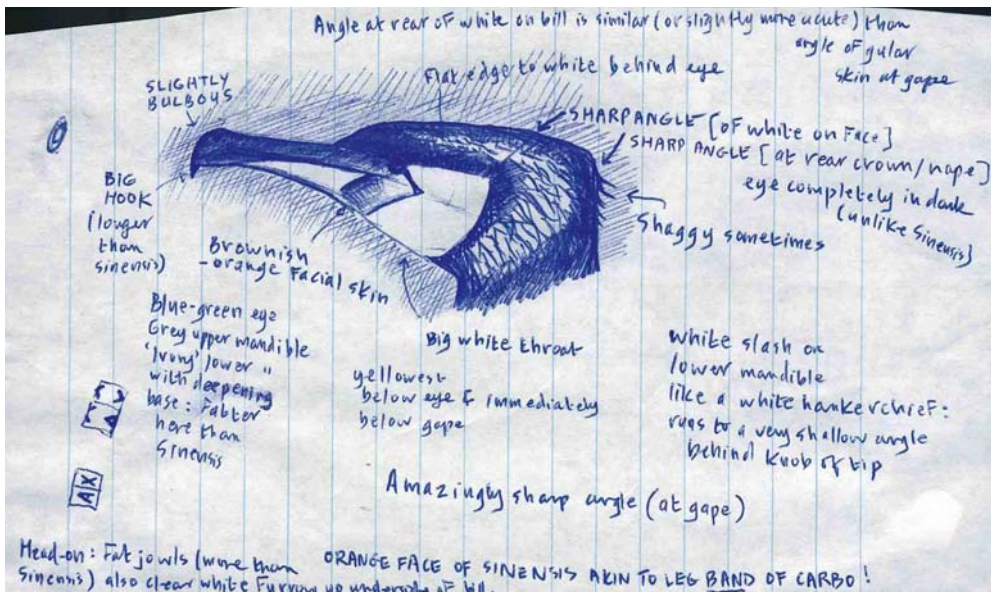
Manfred Koch, Glücksbürger Strasse 1, 24986 Satrup, Germany
 Cornelis J Hazevoet, Museu e Laboratório Zoológico e Antropológico (Museu Bocage), Rua da Escola Politécnica 58, 1250-102 Lisboa, Portugal (hazevoet@fc.ul.pt)

Aalscholver met kenmerken van Grote Aalscholver te Heel in februari 2000

Op vrijdag 4 februari 2000 waren Arnoud van den Berg, André van Loon en Anthony McGeehan tevergeefs op zoek naar twee Witoogenden *Aythya nyroca* die zich op voorafgaande dagen op het noordelijke grintgat ten westen van de Maas bij Heel, Limburg, bevonden. Tijdens het zoeken toonde AMcG grote belangstelling voor de aanwezige 'Continentale' Aalscholvers *Phalacrocorax carbo sinensis*; rondom zijn woonplaats in Noord-Ierland had hij veel tijd gestoken in pogingen dit taxon tussen Grote Aalscholvers *P c carbo* te ontdekken. Daarom keken ook AvdB en AvL met wat meer dan gewone aandacht naar de aanwezige aalscholvers. Op een gegeven mo-

ment viel AvL een op een boei zittend exemplaar op dat aan de linkervoet een grote oranje kleuring en aan de rechtervoet een kleine aluminiumring droeg. Aangezien AvdB zich op dat moment slechts kon herinneren dat de 10 laatste Nederlandse gevallen van Grote Aalscholver betrekking hadden op ringterugmeldingen, vroeg hij AMcG wat de veldkenmerken van dit taxon waren. Deze werden door AMcG in het zand uitgetekend en hadden vooral betrekking op vorm en grootte van de naakte huid rond de mondhoek en op de keel en snavelvorm. Toen de drie waarnemers de telescoop op de vogel hadden gericht, bleek deze alle door AMcG genoemde kenmerken te vertonen. Er werd direct alarm geslagen waarna eerst Max Berlijn en later Hans ter Haar arriveerden. Inmiddels was de vogel kort gaan zwemmen waarbij hij een vis verschalkte om daarna op een

FIGUUR 1 Grote Aalscholver / Atlantic Great Cormorant *Phalacrocorax carbo carbo*, mannetje, Heel, Limburg, 4 februari 2000 (Anthony McGeehan)

21 Grote Aalscholver / Atlantic Great Cormorant *Phalacrocorax carbo carbo*, mannetje (links / left) en Continentale Aalscholver / Continental Great Cormorant *P c sinensis*, Heel, Limburg, 4 februari 2000 (Arnoud B van den Berg)

22 Grote Aalscholver / Atlantic Great Cormorant *Phalacrocorax carbo carbo*, mannetje, Heel, Limburg, 13 februari 2000 (Nils van Duivendijk)

kunstwerk in het water naast een aantal Aalscholwers te gaan zitten. Vanaf het talud langs de weg was de vogel van vrij dichtbij te bekijken zodat de ring kon worden afgelezen (AX, liggende zwarte letters met bovenkant voorwaarts en zwarte lengtestreep ertussen). Tevens werden veldschetsen en dia's gemaakt.

Beschrijving

De beschrijving is opgesteld aan de hand van veldschetsen van AMcG en dia's van AvdB.

GROOTTE & BOUW Op dia's van AvdB steeds iets groter lijkend dan vier ter vergelijking aanwezige Aalscholwers, met vollere en hogere borst en dikkere nek (afhankelijk van houding). Kop met nogal scherpe hoek op achterhoofd. Snavel langer, dikker aan de basis en meer wigvormig dan van aanwezige Aalscholwers, met iets hoger en dikker uiteinde van bovensnavel ('nok'). Haak van bovensnavel verder beneden ondersnavel uitstekend dan bij aanwezige Aalscholwers. Naakte keelhuid smal en vanaf mondhoek in scherpe hoek naar voren lopend, ruitvormig, en onder snavel versmallend. Veren van achterhoofd vaak omhooggericht als korte, borstelige kuif.

KOP & HALS Wit gezicht met rechte grenslijn langs zwarte bovenkop, lopend van oog recht naar achteren (oog in donker gelegen); bijna loodrecht hierop een verticale grenslijn met zwarte achterzijhals. Wit op keel 'vierkante' indruk gevend. Opgerichte kuifveren van achterhoofd zwart. Fijne witte tekening van dicht opeen liggende lijntjes op bovendeel van zwarte achterzijhals en achterhoofd. Voorhals zwart.

BOVENDELEN Glanzend zwart.

ONDERDELEN Zwart met groene glans (als *sinensis*). Ronde witte dijvlek.

STAART Zwart.

NAAKTE DELEN Iris blauwgroen. Snavel grijs met lichte basis van ondersnavel. Naakte huid tussen oog en mondhoek en direct onder mondhoek fel oranje; smalle naakte huid omlaag vanaf mondhoek (keelhuid) donker, vlekkerig grijsgroen, sterk contrasterend met lichte ondersnavelbasis. Poot donkergrijs.

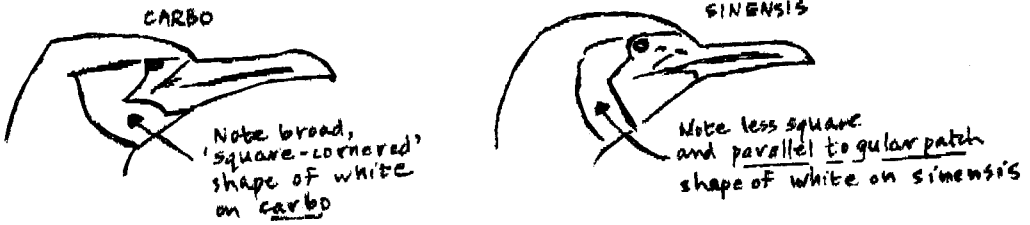
GEDRAG Baltsgedrag als mannetje; op 15 februari copulerend (Roy Slaterus pers meded). Baltsritueel eerst met kop loodrecht omhoog en dan naar achteren tegen rug aan; snaveltrekkend met (ogenschijnlijk) weinig geïnteresseerd vrouwtje; roepend met nek naar voren en staart loodrecht de lucht in; bovenop vrouwtje springend en nek van vrouwtje met snavel vasthoudend (Roy Slaterus pers meded).

GELUID Vrij zacht grommend, diep geluid tijdens balts (op 15 februari op minidisc opgenomen door Roy Slaterus).

Determinatie

De vorm van de naakte huid rond mondhoek en op keel geldt als een sleutelkenmerk voor de determinatie: bij Grote Aalscholver maakt de grenslijn vanaf de mondhoek een scherpe hoek naar voren (Alström 1985, Lewington et al 1991, Graham Ekins in litt). Aangezien de grenslijn van de naakte keelhuid van 'Continentale' Aalscholwers variabel is en ook naar voren gericht kan zijn (maar niet zo ver als bij Grote Aalscholver), werden veldschetsen en dia's ter beoordeling opgestuurd naar Graham Ekins; hij kon de determinatie als Grote Aalscholver bevestigen.

De uitgestrekte hoeveelheid witte bevedering op het gezicht (keel en oorstreek) wijst eveneens op Grote Aalscholver. De hoeveelheid wit kan

FIGUUR 2 Koppatroom van Grote Aalscholver / Atlantic Great Cormorant *Phalacrocorax carbo carbo* (links / left) en 'Continentale' Aalscholver / Continental Great Cormorant *P c sinensis* (Anthony McGeehan)

deels een gevolg zijn van de smalle vorm van de naakte keelhuid. Bij 'Continentale' is dit wit gewoonlijk van kleinere omvang (Graham Jones via Ted Abraham in litt): minder 'vierkant' op de keel met grenslijn parallel aan de naakte keelhuid.

Het gedrag wees zonder twijfel op een mannetje (cf Cramp & Simmons 1977). De opvallend lange en aan de basis dikke snavel passen goed op een mannetje Grote Aalscholver. Bij zowel Grote als 'Continentale' zijn mannetjes aanzienlijk groter dan vrouwtjes (cf Koffijberg & van Eerden 1995). Cramp & Simmons (1977) geven

vrijwel geen overlap in snavellengte en snaveldiepte tussen mannetjes Grote (minimaal respectievelijk 67 en 16 mm) en Nederlandse 'Continentale' Aalscholvers (maximaal respectievelijk 67 en 16 mm).

Grote Aalscholvers zijn vaak anderhalf tot twee keer zo zwaar als 'Continentale'. Hoewel dit verschil door de dia's lijkt te worden bevestigd, is het mede door de verschillen tussen geslachten in het veld moeilijk vast te stellen (zoals dat ook het geval is met bijvoorbeeld Poelsnip *Gallinago media* en Watersnip *G galli-*

23 Grote Aalscholvers / Atlantic Great Cormorants *Phalacrocorax carbo carbo*, BP pools, Belfast Lough, Northern Ireland, 20 March 1993 (Arnoud B van den Berg)

nago die eveneens aanzienlijk in gewicht verschillen).

De witte koppluimen van Grote Aalscholver schijnen een andere structuur te hebben (gedeeltelijk witte veren met normale lengte) dan die van Aalscholver (verlengde, geheel witte veren) (Graham Jones en Steve White via Ted Abraham in litt). Voor zover te zien, waren de witte veren van de vogel van Heel niet verlengd.

Verblijf

Binnen een dag na de ontdekking op 4 februari werd via de informatie op de internetpagina van Dirk Raes over kleurringprojecten contact gelegd met Graham Ekins, die de vogel op 3 mei 1997 als nestjong had geringd ('A-bar-X in black') te Abberton Reservoir bij Colchester, Essex, Engeland. In het nest bevond zich nog een ander jong dat op 27 juli 1997 voor het laatst te Abberton werd gezien. 'A-bar-X' werd daar echter na het uitvliegen nooit meer teruggezien (Graham Ekins in litt).

Na de ontdekking op 4 februari 2000 werd bekend dat de vogel reeds op 6 september 1998 te Heel was opgemerkt maar dat de waarnemers de ringgegevens nimmer hadden doorgegeven en niet aan een Grote Aalscholver hadden gedacht (Ton Cuypers pers meded).

De vogel werd in de periode na de ontdekking op 4 februari op de meeste dagen in het zelfde grintgat waargenomen. De laatste melding was voorslagnog op 15 februari.

Bespreking

De kolonie van Abberton is befaamd omdat hier zowel 'Continental' Aalscholwers als Grote Aalscholwers broeden terwijl ook exemplaren met kenmerken van beide taxa voorkomen (cf Sangster 1998). Naar verluidt, werd dit gebied eerst gekoloniseerd door 'Continental' en later, toen bomen waren afgestorven en vogels op de grond gingen broeden, door Grote Aalscholver (Richard Millington in litt). Daardoor kon men hier vergelijkend onderzoek doen naar de hardheid van kenmerken van beide taxa (Graham Ekins in litt). Het bleek dat vaak in de literatuur genoemde kenmerken als blauwpaarse in plaats van blauwgroene glans van het verenkleed, de grootte van de witte dijvlek in zomerkleed en de hoeveelheid wit op de achterkop onbruikbaar zijn omdat ze bij beide taxa voorkomen (cf Svensson et al 1999). Uiteindelijk kwam men tot de conclusie dat de vorm van de naakte huid rond de mondhoek het sleutelkenmerk vormt om Grote Aalscholver van Aalscholver te herkennen.

Het betekent dat de grenslijn tussen de naakte keelhuid en de kopbevedering bij Aalscholver recht naar beneden of iets schuin naar voren loopt en bij Grote Aalscholver in een scherpe hoek naar voren. Aangezien dit kenmerk moeilijk onder woorden is te brengen, lijken foto's, video's of veldschetsen belangrijk om de determinatie zeker te stellen.

De witte tekening op het bovendee van de achterzijhals en het achterhoofd toont dat de vogel reeds voor een deel zijn zomerkleed had verkregen; in zijn derde winter moet dat voor de eerste keer zijn geweest. Normaliter verdwijnen de witte veren een paar weken nadat het broeden is begonnen.

De fel oranje sub-orbitale kleur (tussen oog en mondhoek) betekent dat de vogel reeds dicht tegen nestbouw en paring aanzit, hetgeen door zijn baltsgedrag wordt bevestigd. De kleur wordt diep rood wanneer de vogel is gepaard en dat blijft zo tot de eieren zijn gelegd; in feite is het verbazend dat de vogel zich in deze conditie nog niet in een kolonie bevond (Graham Ekins in litt).

Voorkomen in Nederland

Indien aanvaard, is dit het 13e geval van Grote Aalscholver voor Nederland (cf van den Berg 1988, van den Berg & Bosman 1999). Het was in dat geval ook de eerste twitchbare, één van de meest oostelijke gevallen (de precieze locatie van een ringterugmelding op 11 juni 1986 in Gelderland is onbekend) en de eerste voor Limburg. De eerste twee gevallen betroffen dood gevonden vogels en de 10 daaropvolgende ringterugmeldingen waren uit Brittannië (1), Ierland (2), Noorwegen (2), Wales (3) en Schotland (2) (het is niet meer na te gaan of het 'Britse' geval eventueel ook uit Wales of Schotland stamde). De 12 gevallen verschaffen een zeer gespreid beeld over het voorkomen in plaats en tijd want ze zijn van zeven provincies en dateren van zeven maanden in alle seizoenen (september 1, november-maart 8 en mei-juni 3). Mogelijk wijst dit erop dat Grote Aalscholwers meer in Nederland voorkomen dan men op basis van het aantal gevallen zou verwachten.

Dankzegging

Wij danken Graham Ekins, Richard Millington en Roy Slaterus voor hulp bij het verifiëren van kenmerken.

Summary

GREAT CORMORANT SHOWING CHARACTERS OF ATLANTIC GREAT CORMORANT AT HEEL IN FEBRUARY 2000 On 4 February 2000, a cormorant *Phalacrocorax* showing characters

of a male Atlantic Great Cormorant *P carbo carbo* was discovered with Continental Great Cormorants *P c sinensis* near the Maas river at Heel, Limburg, the Netherlands. The bird had been colour-ringed on 3 May 1997 at Abberton Reservoir near Colchester, Essex, England. Later, it became known that the ring had been read previously (but not communicated) at Heel on 6 September 1998. The identification as Atlantic Great Cormorant was largely based on the shape of the gular pouch, being narrow and with its borderline pointing sharply forward from the gape. Additional features that supported the identification were the heavy structure, the long bill with a deep base and slightly bulbous tip with a heavy upper mandible hook (hook slightly longer than in *sinensis*), the large extent of the white feathered facial patch ('square-cornered' on chin), and the lack of obviously elongated white head-feathers. It was identified as a male because of its display behaviour with raised nape-feathers and, on 15 February, it was seen copulating (calls were sound-recorded). The bill size and structure agreed with the bird being a male Atlantic. The small amount of white on the back of the head suggested that it was still moulting into summer plumage. The colour of the gular pouch was dark patchy greyish green below, strongly contrasting with a pale lower mandible base, while the triangular area between gape and eye (and a little below the gape) was bright orange (indicating that it was close to the nest-building and mating stage). Other features, like blue-purple rather than blue-green gloss (actually, the bird appeared to have a greenish gloss identical to *sinensis*), the size of the white thigh patch, and the amount of white streaks on the back of the head, are no longer considered reliable (eg,

Svensson et al 1999). If accepted, this will be the 13th record for the Netherlands and the first twitchable. It would also be one of the country's two easternmost records and the first for Limburg. All previous records concerned either birds found dead (two) or ringing recoveries in seven provinces, dating from seven months in all seasons (one in September, eight in November-March, and three in May-June).

Verwijzingen

- Alström, P 1985. Artbestämning av storskarv *Phalacrocorax carbo* och toppskarv *P. aristotelis*. *Vår Fågelvärld* 44: 325-350.
- van den Berg, A B 1988. Voorkomen van Grote Aalscholver in Nederland. *Dutch Birding* 10: 186. [Erratum: Index 11, 1989.]
- van den Berg, A B & Bosman, C A W 1999. Zeldzame vogels van Nederland – Rare birds of the Netherlands. *Avifauna van Nederland* 1. Haarlem.
- Cramp, S & Simmons, K E L 1977. *Handbook of the birds of the western Palearctic* 1. Oxford.
- Koffijberg, K & van Eerden, M R 1995. Sexual dimorphism in the Cormorant *Phalacrocorax carbo sinensis*: possible implications for differences in structural size. *Ardea* 83: 37-46.
- Lewington, I, Alström, P & Colston, P 1991. *A field guide to the rare birds of Britain and Europe*. Londen.
- Sangster, G 1998. Molecular study indicates sympatric breeding of Atlantic and Continental Great Cormorants in Britain. *Dutch Birding* 20: 174-177.
- Svensson, L, Grant, P J, Mullarney, K & Zetterström, D 1999. *Collins bird guide*. Londen.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Nederland (arnoud.vandenberg@inter.nl.net)

André J van Loon, Dolingadreef 199, 1102 WT Amsterdam, Nederland (laan@bio.vu.nl)

Anthony McGeehan, 75 Lyndhurst Avenue, Bangor, Down BT19 1AY, Northern Ireland

Brieven

American Golden Plover in Tunisia in December 1998, with comments on its identification

On 24 December 1998, at 11:00, Peter Meininger observed a 'golden plover' *Pluvialis* feeding on the muddy edge of a small freshwater pool of the Abu Nawash Golf Course (Plage de Sidi Mahrès), Djerba, Tunisia. Because of its small, compact and long-legged appearance, dark back, greyish underparts and broad cream super-

cilium, the bird was identified as a 'lesser golden plover' (either Pacific Golden Plover *P fulva* or American Golden Plover *P dominicus*). Since golf players were approaching, disturbance was imminent and PM decided to try to photograph the bird instead of watching it with binoculars and taking notes. Six colour slides were taken hastily, two of these of the bird flying away after the expected disturbance occurred. The bird was not relocated. When the bird flew off, it was heard calling once, a soft, mellow *tjuuu*.

24 American Golden Plover / Amerikaanse Goudplevier *Pluvialis dominicus*, Abu Nawash Golf Course (Plage de Sidi Mahrès), Djerba, Tunisia, 24 December 1998 (Peter L Meininger)

25 American Golden Plovers / Amerikaanse Goudplevieren *Pluvialis dominicus*, Newfoundland, Canada, 22 September 1991 (Bruce Mactavish)

After receiving the processed slides, PM quickly checked if the bird was indeed a 'lesser golden plover': it was. Comparison of his slides with the plates on page 354 in Beaman & Madge (1998) led him to the conclusion that it probably was a Pacific Golden Plover, mainly based on the clearly protruding legs visible on a flight shot. The next day, the slides were sent to the editors of Dutch Birding who selected a slide of the standing bird for inclusion in WP reports (Dutch Birding 21: 55, plate 45, 1999).

After examining the published photograph, Anthony McGeehan became convinced that the bird was an American Golden Plover (hereafter *dominicus*), rather than a Pacific Golden Plover (hereafter *fulva*).

The first thing that stands out is the bird's superficial resemblance to a Grey Plover *P squatarola*, notably its colour scheme. This is a strong first clue to *dominicus* which is often grey-toned or, as in plate 45, buffish-grey. The bird is a juvenile indicated by its fresh-looking upperparts, delicately spotted tertials and flanks that are marked with spots.

The photograph shows the diagnostic combination of long projecting primaries – like a narrow spike jutting past the tail tip – and short tertials which themselves fall obviously short of the tail tip. Only *dominicus* has this ratio (taking the tail as a reference point) of clearly longer primaries and also clearly shorter tertials. On *fulva*, the tertials reach much closer to the tail tip and the primaries protrude only a little beyond them. If the

bird had been closer, counting the number of exposed primaries (4-5 on *dominicus*; 2-3 on *fulva*) would have been further help. The upperparts, notably the mantle and scapulars, are patterned with quite small whitish spots. Because the 'dot size' is small, the darker background colour shows through. This is typical of *dominicus* but not of *fulva*, which has larger (golden) spots and looks much more spangled – like European Golden Plover *P apricaria* – across its upperparts. The head pattern is also suggestive of *dominicus*. The crown is dark, like a cap, the supercilium is whitish and very bold, and the dark ear-covert smudge and the dusky plumage immediately in front of the eye are both prominent; often on *dominicus*, these dark areas seem to link through the eye. Furthermore, there is a 'hoarfrosted' expression to the bird's face, caused by a whitish chin, front of the lore, and forehead. These facial and head pattern features are typical only of *dominicus*; in contrast, *fulva* is again far more like European Golden Plover. The angle of the photograph does not provide incontrovertible support but the nape looks plain grey. This is good for *dominicus*, which has a light nape contrasting against the dark cap (and a similarly dark mantle).

The bird shows a patterned chest but a paler, almost plain, lower breast. In AMcG's experience, this is typical of *dominicus*. The effect is akin to an upper bib set against a plain belly, like an unmarked 'hotspot'. This appears to be a regular feature of juvenile *dominicus* (AMcG pers obs). One more quite useful 'gut reaction' pointer is the

bill: slim and very fine-tipped. The bill of *fulva* is not only a bit longer but it does not look so slim or, especially, fine-tipped.

Finally, although the photograph depicts the bird at rest, it is worth mentioning that *both fulva and dominicus* show feet protruding beyond the tail tip in flight. On *fulva*, the feet are quite easy to see but many *dominicus* show the same feature, albeit less clearly; *fulva* looks slightly longer-legged than *dominicus* at rest and usually strikingly so in flight, probably enhanced by its shorter tail (on average 4 mm shorter). It is, however, a fallacy that only *fulva* has feet that project beyond the tail tip in flight.

Plate 24, of the Tunisian bird, and plate 25, of *dominicus* in Canada illustrate that *dominicus*

indeed can show protruding legs in flight.

This is the first documented record of American Golden Plover for Tunisia. Thomsen & Jacobsen (1979) mention one record of 'Lesser Golden Plover *Pluvialis dominica*', a female shot on 7 November 1915 at Sousse. If the specimen is still in a museum collection, it should be re-examined to confirm the specific identity.

References

- Beaman, M & Madge, S 1998. The handbook of bird identification for Europe and the Western Palearctic. London.
- Thomsen, P & Jacobsen, P 1979. The birds of Tunisia. An annotated check-list and a field-guide to bird-watching. Copenhagen.

Anthony McGeehan, 75 Lyndhurst Avenue, Bangor, Down BT19 1AY, Northern Ireland
Peter L Meininger, Lisztlaan 5, 4384 KM Vlissingen, Netherlands
(P.L.Meininger@rikz.rws.minvenw.nl)

Recensies

MOSS TAYLOR, MICHAEL SEAGO, PETER ALLARD & DON DORLING 1999. *The birds of Norfolk*. Pica Press, The Banks, Mountfield, Nr Robertsbridge, East Sussex TN32 5JY, UK. 552 pp. ISBN 1-873403-86-0. GBP 35.00.

The Birds of Norfolk arrived with a resounding thump on my doormat. Its 552 pages are crammed with a wealth of information about Norfolk's birds. The book opens with a range of chapters, covering such aspects as geographical distribution of birds and their habitats; a history of birding personalities and relevant chapters on bird migration, bird ringing and nature conservation in Norfolk. All these are very readable, but for most keen birders, the chapter on bird migration, with its copious weather maps and coverage of the appearance of migrants (and associated rarities) will appeal most. The chapter on the County's ornithologists gives an absorbing insight into the way our forefathers lived and shows clearly how times have changed, with binoculars and notebooks taking over from guns and taxidermists. It is, however, unfortunate that the book seems to imply that the only modern-day 'ornithologists' worth including are those who seek to make money from birds!

Moving to the main body of text, we come to the species accounts. Each species receives thorough coverage, the standard format giving an opening paragraph on the species' Western Palearctic range, followed by regional and then more local distribution, covering both historical and present-day occurrences. The authors then go on to cover trends in population dynamics and seasonality of occurrence, these topics being crammed with facts and figures covering peak migration periods, breeding densities and many related topics, although the use of

bar charts would have been a more useful way to demonstrate occurrence patterns in many species. Any ringing recoveries that illustrate interesting movements are also covered. Rarity hunters will enjoy a chance to have a definitive list of all rare birds recorded in the County. The book only includes records that have been properly submitted and accepted through the right channels and, unlike previous, privately published listings, does not contain a random selection of accepted, rejected or arbitrarily selected claims. I personally found it disappointing that the book continues a recent trend of not including the finders names after each rarity record. Such finders are surely to be praised as heroes, in an era that appears to be producing far more rarity chasers than competent rarity finders.

What really makes the book such a good buy and where the authors deserve special praise, is in the readability of the texts. The book draws heavily on anecdotal material and there is plenty to keep the reader interested. Events surrounding the discoveries of Britain's first Wallcreeper *Tichodroma muraria* and first Red-breasted Nuthatch *Sitta canadensis* not only conjure up the atmosphere of the moment, but also show how times have changed! There is also interesting data on the establishment of the small population of Common Cranes *Grus grus* in the Broads. Such stories are endless and can be found throughout.

Taxonomic coverage is generally very good, with most species covered to subspecies level, wherever this is possible and/or relevant. Such information will be particularly important if some of the potential taxonomic splits suggested in recent years are followed through, although surely Tundra Bean Geese *Anser serrirostris* were reported

prior to 1987-88? This latter point brings up the topic of errors in the text. Most purchasers will surely want to use it as a source of information. Such questions as when was the earliest Garganey *Anas querquedula*; the latest Willow Warbler *Phylloscopus trochilus*; when did Eurasian Collared Doves *Streptopelia decaocto* first turn up; are there any records of Richard's Pipit *Anthus richardi* or Cetti's Warblers *Cettia cetti* away from the Broads or coast? Unfortunately, the answers to such questions can not always be relied upon, and this is a shame.

There will always be the occasional error that slips through – accidental typing errors that escape the proof-readers eye, scruffy hand-written notes that are read incorrectly. But this particular publication suffers rather more than it is reasonable to expect and we can only hope that a set of errata or perhaps a second edition will eventually be forthcoming. Lists of corrections have already started to appear (eg, in Norfolk Bird Club Bulletin) but some errors may never be detected and corrected where the original data have been lost or destroyed.

All this aside, this is undoubtedly a major achievement. The amount of time put into producing such a tome is enormous, and all the more remarkable given that such undertakings are all carried out in the authors'/editors' own time – and for no payment! Everyone with an interest in British birds should own a copy of this book and enjoy a thoroughly good read, as well as a super source of reference to the Nation's favourite County. MIKE CREWE

LUKAS JENNI & RAFFAEL WINKLER 1999. *Bepaling van leeftijd en geslacht van een aantal Europese zangvogels*. Vogeltrekstation Arnhem/Nederlandse Ringcentrale, Postbus 40, 6666 ZG Heteren, Nederland, e-mail birdring@cto.nioo.knaw.nl & Ringersvereniging (Vereniging van Medewerkers van het Vogeltrekstation Arnhem). 187 pp. ISBN 90-74638-09-0. NLG 35.00.

Dit boekje met handkenmerken van 79 Europese zangvogelsoorten is een vertaling van de tussen 1984 en 1990 door de Zwitserse ringcentrale uitgegeven losbladige serie handkenmerken onder de titel *Merkblätter zur Alters- und Geschlechtsbestimmung der Singvögel*. Het is bedoeld als aanvulling op andere determinatiewerken die de Nederlandse ringers ter beschikking staan, zoals *Identification guide to European passerines* van Lars Svensson (1992; Engels), *Handkenmerken voor het bepalen van soort, geslacht en leeftijd van in het wild levende vogels* van B J Speek (1994; Nederlands) en *Moult and ageing of European passerines* van Lukas Jenni & Raffael Winkler (1994; Engels); dit laatste boek is feitelijk een zeer uitgebreid met foto's geïllustreerde versie van het onderhavige boekje.

Terecht wordt in de titel al vermeld dat het om een 'aantal' soorten gaat. De oorspronkelijke 'Merkblätter' pretendeerde al niet compleet te zijn (zo ontbreekt bijvoorbeeld Alpenheggenmus *Prunella collaris* merkwaardig genoeg zelfs in het origineel!) en in de vertaling is het behandelde, zeer beperkte, soortenspectrum gewoon overgenomen. De Nederlandse ringers zullen

vergeefs naar een groot aantal soorten zoeken, en Svensson (1992; 229 soorten behandeld) en Speek (1994; 176 soorten) kunnen daarom beslist niet worden opgeborgen!

De belangrijkste pijler waarop de leeftijdsbepaling voor veel zangvogelsoorten berust is het verschil in ruistrategie tussen jonge en oude vogels. Omdat de meeste jonge zangvogels in de late zomer en najaar slechts een gedeeltelijke rui doormaken van het juveniele kleeed (jeugdkleed) naar het eerste winterkleed, ontstaan zogenaamde ruigrenzen: een zichtbaar verschil (kleur, lengte, sleet) tussen geruide en ongeruide veren; met name in de grote vleugeldekveren treedt zo'n ruigrens vaak op en is, afhankelijk van de soort, meer of minder gemakkelijk vast te stellen. Bij een volwassen vogel bestaat een dergelijke ruigrens niet. Jenni & Winkler maken zo consequent mogelijk gebruik van dit kenmerk, aangevuld met andere zoals verschillen in slijtage en mate van schedelverbening. Dergelijke kenmerken worden natuurlijk ook door Svensson (1992) en Speek (1994) gebruikt. Het belang van deze vertaling bestaat er daarom vooral uit dat de kenmerken nu ook in een Nederlandse determinatiegids uitgebreid worden besproken én geïllustreerd. Dat mag misschien merkwaardig klinken, maar het is een feit dat daaraan onder vele Nederlandse ringers grote behoefte bestond.

Er zijn een aantal dingen die mijns inziens minder geslaagd zijn. Voor tertials en grote dekveren worden helaas de termen 'elleboogpennen' respectievelijk 'armpendekveren' gebruikt; en voor postjuvenile rui de term 'jeugdkleedruif'. Hiervoor is onder meer gekozen om niet af te wijken van Speek (1994), maar het was verstandiger geweest om aan te sluiten bij inmiddels meer algemeen gebruikte terminologie. Op zijn minst hadden in de inleidende paragrafen de termen tertials, grote dekveren en postjuvenile rui (en de Engelse equivalenten van de laatste twee termen, 'greater coverts' en 'postjuvenile moult') als alternatief moeten worden genoemd, omdat dan veel beter was aangesloten bij de terminologie die gebruikt wordt in de boeken van Svensson (1992) en (nota bene!) Jenni & Winkler (1994) en in de gewoonlijk Engelse determinatieliteratuur in de moderne vogel tijdschriften.

Er wordt spaarzaam gebruik gemaakt van verwijzingen. Voor de meeste wordt in de tekst een volledige verwijzing gegeven, maar het opnemen daarvan in een literatuurlijstje aan het eind van het boekje zou veel handiger zijn geweest. Tevens zal men tevergeefs zoeken naar een volledige bronvermelding van Svensson (1992) waarnaar in de tekst wel een paar keer wordt verwezen (merkwaardig genoeg steeds naar de vorige editie, uit 1984; dat had bij de vertaling toch wel aangepast kunnen worden?!).

Bij de soorten met een gedeeltelijke postjuvenile rui wordt door middel van percentages aangegeven hoe uitgebreid die rui per verengroep is. Hoewel ze een indruk geven van de mate van rui, hebben deze percentages natuurlijk alleen betrekking op de Zwitserse situatie en de mate van rui van in Nederland gevangen vogels zou in veel gevallen wel eens heel anders kunnen zijn. Een opmerking hierover in de inleiding zou op zijn plaats geweest zijn.

Niettemin zal het boekje zijn nut waarschijnlijk wel gaan bewijzen. En indien samen gebruikt met het monumentale boek van Jenni & Winkler (1994) is de Nederlandse ringer nu beter dan ooit toegerust om aan de hand van ruigrenzen ook van allerlei lastige soorten de leeftijd te kunnen bepalen.

Hoewel het boekje in eerste instantie is bedoeld voor de Nederlandse ringers, is het voor belangstellenden verkrijgbaar door het overmaken van NLG 35.00 op postbankrekening 1027861 tnv Vogeltrekstation, Heteren, ovv 'bepaling leeftijd & geslacht'. ANDRÉ J VAN LOON

GEOFF J CAREY & S L TAI (EDITORS) 1999. *Hong Kong Bird Report 1997*. Hong Kong Bird Watching Society (HKBWS), GPO Box 12460, Hong Kong, China. Available in Europe (only) from: HKBWS, 12 Denmans Close, Lindfield, West Sussex, RH16 2 JX, UK. 165 pp. ISSN 1017-118. GBP 10.00.

1997 was a memorable year for Hong Kong; on 1 July, it was handed over to The People's Republic of China and became politically part of an immensely large country, albeit under the agreement of 'one nation, two (economic) systems'. These 'two systems' may also apply to bird recording, because no part of China will at this moment be able to rival the completeness and accessibility of bird recording established in Hong Kong throughout the last decades. The 1997 report follows the well-known format and general contents of previous years and shows that birds kept coming to Hong Kong

throughout the year, oblivious of the political changes that took place mid year. The number of three new species for Hong Kong was about average; Pacific Loon *Gavia pacifica*, Little Gull *Larus minutus* and Chinese Leaf Warbler *Phylloscopus sichuanensis* were added to the list and each record is described in a separate paper. The leaf warbler forms part of the complex *proregulus*-group (of which Pallas's Warbler *P. proregulus* is the most widely known species) and is compared with three other species of this group, all illustrated with in-hand photographs. Other interesting records in 1997 were the second and third Japanese Waxwing *Bombycilla japonicus*, the second to fourth Red-footed Booby *Sula sula*, the third Sooty Tern *Sterna fuscata*, the fourth Grey-headed Woodpecker *Picus canus* ad the second Greylag Goose *Anser anser* since 1972 (sixth in total). A new record number of 138 wintering Black-faced Spoonbills *Platalea minor* was counted, representing 22.5% of the known world population. Apart from the extensive species list, list of birds ringed and the articles covering the newly recorded species, other main papers discuss the status of Greater Painted-snipe *Rostratula benghalensis* in Hong Kong, the importance of the Mai Po Marshes and Deep Bay area to wildfowl and a discussion of records of apparent hybrids Mallard x Spot-billed Duck *Anas platyrhynchos* x *poecilorhyncha*. Compared with some earlier years, this reports lacks a ground-breaking identification article, but that may be too much to ask for every year. Despite that, it leaves enough to be read with interest and once again is a valuable source of information. ENNO B EBELS

CDNA-mededelingen

Recente CDNA-besluiten Op zaterdag 29 januari 2000 heeft de CDNA haar meest recente wintervergadering gehouden. Enkele van de agendapunten worden hier toegelicht. In 1999 heeft Karel Mauer de CDNA verlaten. Hij is opgevolgd door Theo Bakker uit Groningen, Groningen. Na zeven jaren is 1999 voor Wim Wiegant het laatste jaar geweest. Hij had zijn tweede periode van vier jaar af kunnen maken, maar de functie van archivaris is dermate tijdrovend dat Wim er voor kiest 'eerder te stoppen met werken'. Roland van der Vliet uit Utrecht, Utrecht, is bereid gevonden als nieuwe archivaris tot de CDNA toe te treden. Wim zal Roland gedurende het lopende jaar wegwijzen maken in de archieven.

De CDNA is nu als volgt samengesteld: Theo Bakker, Max Berlijn, Ruud van Beusekom, Bert de Bruin, Jan van der Laan (voorzitter), Kees Roselaar, Jelle Scharringa (secretaris) en Roland van der Vliet (archivaris). Voor adressen en telefoonnummers wordt verwezen naar het colofon van Dutch Birding.

Voorts is er nieuws te melden over de complexe materie rond canadese ganzen *Branta canadensis/hutchinsii*. De CDNA heeft besloten om alle gevallen van canadese ganzen opnieuw te beoordelen. Daarbij is

besloten om Grote Canadese Gans *B. canadensis* ssp niet langer te beoordelen. Men mag er redelijkerwijs van uit gaan dat de taxa *parvipes*, *interior* en *canadensis* (alle behorend tot Grote Canadese Gans) op eigen kracht Europa kunnen bereiken. Het probleem daarbij is tweeledig. Enerzijds ontbreken criteria om de verschillende taxa van elkaar te onderscheiden. Anderzijds is het ondoenlijk om te bewijzen welke individuen op eigen kracht zijn verdwaald en welke individuen van dubieuze herkomst zijn; in dat opzicht is deze soort vergelijkbaar met soorten als Sneeuwgans *Anser caerulescens*, Casarca *Tadorna ferruginea* en Flamingo *Phoenicopterus roseus*. Voor de behandeling van Kleine Canadese Ganzen *B. hutchinsii* ssp verandert er weinig. De CDNA is van mening dat de taxa *hutchinsii*, *minima* en *leucopareia* redelijk van elkaar te onderscheiden zijn. Aangezien (voorlopig) verondersteld mag worden dat de laatste twee Europa niet op eigen kracht kunnen bereiken, blijft de CDNA *hutchinsii* beoordelen. Aangezien herkenning onder meer berust op kleurverschillen, die zich moeilijk objectief laten omschrijven, kan de CDNA alleen tot beoordeling overgaan als er foto's en/of videobeelden voor handen zijn. BERT DE BRUIN

Total birding

by Anthony McGeehan

The Orange Order

If you're Irish it can be hard to warm to the Dutch. That's an unkind thought I'm glad to get off my chest, but there are good reasons for it. Back in 1690, Protestant King William of Orange came over here from Holland and knocked the stuffing out of a bunch of Catholic relatives of mine and we're still a bit sore about it. Especially as the crowd of Scots he hired to help him are still here and have turned into insufferable supporters of Glasgow Rangers who are currently 10 points clear at the top of the Scottish Premier Division, aided and abetted by Dick Advocaat as manager with three Dutch players in the squad. Apparently, they don't enjoy having to wear kilts at official team functions, such as at charitable dinners where only haggis is served. Well, good.

Some recompense was made in the last century thanks to the arrival in Ireland of Dutch drainage engineers. Under their direction, a part of the muddy shoreline of Lough Foyle, Ulster's largest estuary, was transformed into a mini Flevoland. No doubt many Pale-bellied Brent Geese and Wigeon were made homeless into the bargain, but the new agricultural land is among the richest in the country. How did this save Dutch

bacon? I'll tell you. On a cold, grey, windy day in October 1983 I was sheltering behind a dike bordering the expanse of new fields. Peering across the windmill-less landscape I noticed a goose-like bird cruising low and close to the ground. It was coming head-on: an unusual angle for a goose. As it got closer, it caused a strange reaction among flocks of Lapwing and Golden Plover. The effect was akin to someone screaming 'Run for your life'. The birds were panicking; hurling themselves into the air like shrapnel. I wondered about my identification and then, wing beat by steady powerful wing beat, the enormous truth hit me. It wasn't a goose; it was a falcon. This explained the terror. On it came with Cruyff-like precision until, in a supreme moment, it twisted its head and looked down at me in an icy stare as if to say 'Take cover, pea-brain'. Such was my first encounter with a Gyr Falcon and on a Dutch-built polder in Northern Ireland. I said 'Thank you Holland for creating the habitat'. Dutch ingenuity recognized. Then things took another nose-dive in 1995, on 13 December, to be precise.

That night, in the emotion-charged atmosphere of Anfield, the Dutch football team cast a dark shadow on our X-ray of national well-being.

26 Despite having just killed and eaten a Mallard, this Gyr Falcon did its bit for peace between nations by frequenting a Dutch-made polder in Ireland (*Anthony McGeehan*)

Ireland, a footballing leprechaun with big hearts and guts to match, faced the mighty Dutch, inventors of total football with players interchanging positions at astonishing speed. Not only was this tie the decider in Ireland's chances of qualifying for the European Championship in 1996, but it was also billed as a game that Jack Charlton's team had to win to keep the manager in a job.

I watched the match with my mother. At kick-off she sat unblinking, silent as a holy statue, with a little speech balloon over her head containing the words 'Holy Mary, Mother of God, pray for our brave footballers now until the full-time whistle, amen'. Throughout her life she has avoided sin and foul language but it was exciting to see her come close to it, especially in the 30th minute when Kluivert evaded Phil Babb's lunge and flashed a low left-foot shot across Kelly and into the far corner of the Irish goal. Out came the rosary beads; a sure sign that an equalizer would be along in a minute.

However, after half-time the future began to look anything but green. When Paul McGrath's volley missed the Dutch crossbar by a distance shorter than Sinéad O'Connor's haircut, she glowered at a picture of the Pope on the wall and implored him to 'Hurry up and do something, for Christ's sake'. And maybe John Paul II did do something, for Van der Sar in the Dutch goal seemed hypnotized. He stood rooted to his spot, as though transfixed by a psychokinetic force. Despite this helping hand from the Vatican, Ireland's problem was that they didn't have a single shot on target all night. In the 89th minute Kluivert got a second and it was all over. I cried; my mother cried. She left the room. I sensed the defeat had gone deep, perhaps undermining her faith in the Almighty. I found her in tears in the greenhouse, defiantly spraying the sprouting tulips with Agent Orange. When I told her that Kluivert's Christian name was Patrick and that, having Irish grandparents, he should rightfully have been playing for Ireland, she cheered up a little. She said 'Never mind, son. It wasn't the team's fault. That's what comes of having an Englishman as manager. God told me it was an ill omen'.

In a way this sums up the strength of our national character. We may have a strong weakness for the drink and indulge in what to everyone else is motiveless fighting, but we are blessed with an ability to blame our misfortunes on the English, thereby preserving good relations with everyone else, even the Dutch. Take ornithology. Just as you coined total football, Holland

is the only country to have forged an organic national connection throughout its birding. Everything follows an altruistic agenda. Dutch Birding is a non-profit-making magazine with no paid staff, the birdline in Holland raises funds for the Dutch Birding Association; and a Dutch committee for avian systematics, itself part of the DBA, maintains a watchful eye on contemporary scientific research and pronounces on taxonomic matters accordingly. To paraphrase the lovely words of President Abraham Lincoln, the Dutch have achieved 'Government of the people, by the people, for the people'.

PSC is 'law'

Yet, listen to some sections of the British birding establishment these days and you will often hear the view expressed that the Dutch, in embracing the Phylogenetic Species Concept as the foundation for taxonomic thinking, have gone too far. The worrying thing about this opinion is that it is based more on a peculiar brand of fossilized conservatism rather than a real grasp of what's going on outdoors. But don't take my word for it. Look tomorrow at the plumage, structure, calls and behaviour of Pontic Gull and ask yourself: how come the Brits think this is the same species as Herring Gull?

Thankfully, the balance of support for the PSC is tipping the right way. Indeed, the concept has been enshrined as an important legal principle in Irish law. In a recent test-case a defendant successfully avoided payment of an old debt when he used the PSC, backed up with scientific tests and forensic evidence, to show that the process of change is endemic in the natural world with new species evolving constantly. On this basis he demonstrated that, through cell replacement, the physical structure of *Homo sapiens* is wholly renewed every seven years meaning that, under PSC rules, he was no longer 'diagnosably' the man he once was and, therefore, didn't have to pay back the money.

Which leads me to clear up a small misunderstanding. It has been fun writing these words for Dutch Birding and I've done so in response to a verbal request from Gerald O'Reel (I assume there's some Irish blood in his veins). However, I'm puzzled by what he meant when he said 'write for the president'. Maybe the word was 'right', not 'write'? Me, right for president of DBA? Naturally I accept, if only because my mother will be pleased to hear that she has a son in charge of an Orange Order. Then it really will be pay-back time.

Masters of Mystery

SWAROVSKI
OPTIK

Solutions of sixth round 1999

The solutions of mystery photographs XI and XII of the sixth round of the 1999 competition (Dutch Birding 21: 350-351, 1999) appear below.

IX This photograph shows a dark and rather compactly built raptor. Although the size of the bird is difficult to judge from the photograph, the structure with full breast, not obviously long tail and rather small bill suggest a medium-sized raptor of the buzzard group. The bird's proportionally small head, unfeathered tarsus and rather small bill without prominent gape eliminate eagles, while the combination of the bird's plumage and structure does not fit any falcon *Falco*, kite *Milvus* or harrier *Circus* either.

There is much plumage variation in the different species of honey buzzards *Pernis* and buzzards *Buteo* (with the exception of Rough-legged Buzzard *B lagopus* which is much less variable), resulting in more or less recognizable colour morphs as well as all types of intermediates. The differences between the colour morphs are mainly caused by variation in body feathers and wing-coverts; the pattern of flight-feathers and tail-feathers is nearly constant, regardless to which morph a bird belongs. Honey Buzzard *P apivorus* and Crested Honey Buzzard *P ptilorhyncus* can be readily eliminated by the tail pattern: in the mystery bird, the central tail-bars are regularly spaced and all of the same width, while both Honey and Crested Honey show irregularly spaced tail-bars of uneven width. Additionally, the combination of the mystery bird's adult-looking plumage (no trace of pale feather-tips on the upperparts and wing-coverts) and yellow cere and dark eyes (which would both indicate a juvenile bird in the honey buzzards, but an adult bird in the *Buteo* species) does not fit these species. The roundish shape of the mystery bird's nostrils is also clearly unlike the long slit-like nostrils in the *Pernis* genus. Now that it is clear that the bird is a *Buteo*, it can easily be aged as an adult by the dark eye and sharply demarcated subterminal tail-band.

Common Buzzard of the subspecies *B b buteo* resembles the mystery bird in some respects but especially the uniform dark breast and belly are virtually never seen in this taxon. Besides that, the

tail-pattern with very narrow barring and a rather narrow subterminal band further rules out this possibility, as both tail-barring and subterminal tail-band would have been broader in this taxon. Actually, the uniformly dark breast and belly suggest the dark morphs of Long-legged Buzzard *B rufinus* and of the very similar Steppe Buzzard *B b vulpinus*. Also, the rather pale-looking tail superficially fits Long-legged and Steppe. On the other hand, the very long wings which project well beyond the tail and the sharp demarcation between the dark belly and whitish vent and undertail-coverts do not seem to fit Long-legged or Steppe. A dark morph of Rough-legged Buzzard, which occurs in North America and Siberia but not on the European breeding grounds, can also be eliminated by the long wings and contrasting whitish vent and undertail-coverts.

There has been another, not yet mentioned, *Buteo* species recorded in the Western Palearctic that needs to be considered: Swainson's Hawk *B swainsoni*. The first Western Palearctic record of this North American species was a second-year pale morph photographed at Røst, Nordland, Norway, on 6 May 1986. More recently, and perhaps even more unexpectedly, one was recorded at Sede Boquer, Negev, Israel, on 27 March 1998 (following an earlier observation of a bird possibly of this species at Eilat, Israel, on 19 March 1989). Swainson's Hawk occurs in pale, rufous and dark morphs, while a wide variety of intermediates occurs. Perched birds of the dark morph are fairly easy to identify by their overall dark-brown plumage except for the whitish vent and undertail-coverts and the whitish throat-patch. Also, in adult Swainson's Hawk the wing-tips sometimes reach, but often project beyond, the tail-tip. Wing projection beyond the tail is sometimes seen in other Western Palearctic *Buteo* species, although rarely as much as in the mystery bird. In juvenile Swainson's, the wing-tips normally do not project beyond the tail-tip but reach or almost reach the tail-tip. The combination of dark body, whitish vent and undertail-coverts, whitish throat-patch and long wings projecting beyond the tail-tip identifies this mystery bird as a dark-morph Swainson's Hawk. The tail pattern of the mystery bird is fairly typical of adults of this species, consisting of narrow dark bars (although often somewhat broader than in the mystery bird) and a rather narrow clear-cut

27 Swainson's Hawk / Prairiebuzierd *Buteo swainsoni*, adult dark morph, Benton Lake National Wildlife Refuge, Montana, USA, July 1997 (Brian E Small). Same individual as original mystery bird. Note wing shape, contrasting white vent and undertail-coverts and well-demarcated dark trailing edge to wings and tail

28 Swainson's Hawk / Prairiebuzierd *Buteo swainsoni*, adult light morph, Antelope Valley, California, USA, 8 August 1998 (Ned Harris). Classic bird with dark head and breast and virtually unmarked belly and underwing-coverts

subterminal band. This adult dark-morph Swainson's Hawk was photographed at Benton Lake National Wildlife Refuge, Montana, USA, in July 1997 by Brian E Small. Another photograph of the same bird in flight appears as plate 27. This bird was identified correctly by 23% of the entrants. The most mentioned incorrect answers were Long-legged Buzzard (33%), Common Buzzard (25%, including Steppe Buzzard) and Booted Eagle (8%).

Structurally, Swainson's Hawk is a fairly typical *Buteo* but it is longer-winged, resulting in the wing projection beyond the tail in many adults. In flight, Swainson's also shows quite pointed wings for a *Buteo* caused by the long p8 and p7 (primaries numbered outwards); p6 is relatively short in comparison with other *Buteo* species.

Adults of all plumage varieties show a dark head and breast and an isolated pale throat-patch, which is larger in pale-morph birds than in darker plumaged birds. In pale-morph adults, the rest of the underside of the body and the underwing-coverts are whitish, with a variable amount of dark markings mostly concentrated on the belly (only the palest birds show a nearly unmarked white belly, see plate 28). Rufous-morph adults show the basic pattern of pale morphs but show rufous underparts and a variable amount of rufous on the underwing-coverts. In dark-morph adults, the underparts are dark brown to black overall, except for the pale undertail-coverts, and the underwing-coverts

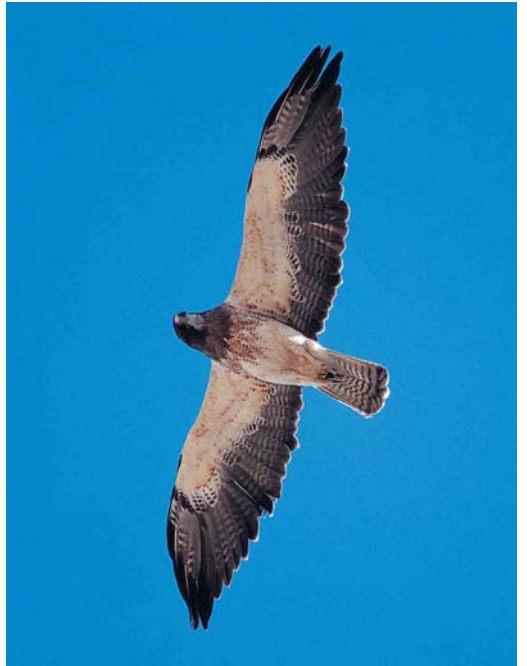
show a variable amount of dark.

The most important feature of Swainson's Hawk in flight, shown by all birds, is the rather uniform dusky-grey underside of the flight-feathers (which makes the barring difficult to see); the bases of the outer primaries are slightly paler than the rest of the flight-feathers. The underside of the tail is normally paler than that of the flight-feathers, which makes the narrow tail-barring more easy to see. In pale-morph adults, there is a characteristic strong contrast between the dark flight-feathers and very pale underwing-coverts. In the darker plumaged birds, this contrast becomes much reduced but is often still visible; only dark-morph adults can show underwing-coverts that are darker than the flight-feathers (see plate 30). The upperparts in all morphs of Swainson's Hawk are rather uniformly dark with a pale U on the uppertail-coverts.

Compared with Swainson's Hawk, the other Western Palearctic *Buteo* species all show paler undersides of the flight-feathers (at least at the bases of the inner primaries) on which the barring is more obvious. Swainson's also lacks the dark carpal patches often prominently present in the other *Buteo* species and does not show the pale band across the breast usually obvious in Common Buzzard. From a European point of view, Booted Eagle *Hieraetus pennatus* is probably the most likely confusing species. Booted Eagle also occurs in pale and dark morphs and it shares with Swainson's Hawk the dark underside

29 Swainson's Hawk / Prairiebuizerd *Buteo swainsoni*, juvenile, Antelope Valley, California, USA, 10 August 1997 (*Ned Harris*). Dark flight-feathers (somewhat paler than in adults) contrast with pale underwing-coverts. Underparts typically boldly marked. Note also diffuse dark trailing edge to wings and tail typical of juvenile **30** Swainson's Hawk / Prairiebuizerd *Buteo swainsoni*, adult dark morph, Davis, California, USA, 16 August 1997 (*Ned Harris*). Note difference in underside coloration between dark flight-feathers and paler tail-feathers with typical barring. Very pale vent and undertail-coverts contrast with dark remainder of underparts **31** Swainson's Hawk / Prairiebuizerd *Buteo swainsoni*, adult pale morph, Antelope Valley, California, USA, 5 July 1997 (*Ned Harris*). Typical individual with prominently two-toned underwings

32 Swainson's Hawk / Prairiebuizerd *Buteo swainsoni*, juvenile, Davis, California, USA, 16 August 1997 (*Ned Harris*). Note two-toned wing and typical wing-shape with long p8 and p7 **33** Swainson's Hawk / Prairiebuizerd *Buteo swainsoni*, (sub)adult, Antelope Valley, California, USA, 8 August 1998 (*Ned Harris*). Intermediate bird with rather dark underwing-coverts but flight-feathers still darker. Bases of outer primaries slightly paler than rest of flight-feathers. Pale markings on head in combination with otherwise largely adult-like plumage suggest subadult bird **34** Swainson's Hawk / Prairiebuizerd *Buteo swainsoni*, juvenile, Antelope Valley, California, USA, 8 August 1998 (*Ned Harris*). Wing-tip nearly reaches tail-tip. Aged by pale feather-fringes and -tips, pale head and not completely dark iris

35 Swainson's Hawk / Prairiebuzerd *Buteo swainsoni*, juvenile, Antelope Valley, California, USA, 25 July 1998 (Ned Harris). Note pale supercilium, streaked rather than barred underparts and more diffusely demarcated dark sub-terminal band on tail-feathers, all typical of juvenile

of the flight-feathers and the somewhat paler underside of the tail. The pattern of underparts and underwing-coverts can show some superficial resemblance, but Swainson's Hawk can be rather easily separated in all plumages from Booted Eagle by the lack of a pale hind-neck and upperwing-bars, lack of pale spots at the leading edge of the wing, lack of paler inner primaries and a different, more pointed wing-shape.

Juvenile Swainson's Hawks differ from adult birds by their overall less uniform patterning. The underparts are variably boldly streaked and spotted (see plate 35), rather than barred as in adults, the variation of which is less considerable than in adults. Furthermore, there is a pale supercilium and the wing-coverts and scapulars are pale-fringed and -tipped (the upperparts of adults are more uniform). In flight, the trailing edge of both wings and tail can be seen to be typically more diffuse than in adults. As adults, juveniles also show a distinctly two-toned underwing, but the contrast can be less obvious due to a somewhat paler underside of the flight-feathers. First-sum-

mer and even second-summer birds resemble juvenile plumage but the flight-feathers and tail-feathers are adult-type feathers.

XII The last mystery bird of this competition proved to be fairly easy for most entrants. The tail pattern of this passerine is obviously the most important feature in the mystery photograph. The white areas in at least the outer tail-feathers (the inner ones are not visible in the photograph) may, at first glance, suggest a *Dendroica* warbler. However, only few entrants fell for this trap, since the exact pattern with the very large white spots positioned more towards the base of the feathers, rather than near the tip, as well as the white tips to the tail-feathers does not fit this genus. Many species of finches also show white (or, in others, yellow) in the tail, and the forked tail shape also points in this direction. The large white spots present halfway the outer tail-feathers and the white tail-feather tips identify this bird as a European Goldfinch *Carduelis carduelis*. It can be aged from the photograph as a juvenile by the rather dull underpart coloration and diffuse streaking on the flank. It was photographed at Luz, Algarve, Portugal, on 16 July 1999 by Diederik Kok. Another photograph of the same bird is shown as plate 36. With 77% of the entrants identifying this mystery bird correctly, this one was not very difficult. Incorrect answers consisted of Barn Swallow *Hirundo rustica*, Caspian Stonechat *Saxicola maura variegata*, Red-breasted Flycatcher *Ficedula parva* and a few species of *Dendroica* warblers.

15 entrants identified both this round's mystery birds correctly. From them, Hein Prinsen (Netherlands) was drawn as the winner of a copy of *Birds of the Indian Subcontinent* by Richard Grimmett, Carol Inskipp and Tim Inskipp, donated by A & C Black (Publishers) Ltd.

In the last round of the 1999 competition, the four leaders were reduced to three: Sander Bot, Marc Guyt (both Netherlands) and Harri Kontkanen (Finland). With 10 out of 12 correct identifications, they are the joint winners of the competition. The 'best of the rest' are Bart Bos, Hugh Delaney, Paavo Liimattu, Bert-Jan Luijendijk, Arnout Linckens and Hein Prinsen with nine correct identifications, followed by 12 entrants with eight and four entrants with seven. The other 276 participants in the competition scored six or less. The names of all entrants with seven or more correct identifications can be found at <http://www.dutchbirding.nl>.

36 European Goldfinch / Putter *Carduelis carduelis*, juvenile, Luz, Algarve, Portugal, 16 July 1999 (Diederik Kok)

Necessarily, a draw had to be held amongst the three joint winners for the Swarovski SLC 7x42 B binoculars, donated by Swarovski Benelux. In the draw performed by Gijsbert van der Bent, chairman of the Dutch Birding Association, Sander Bot came out as the lucky new owner of the pair of binoculars. Congratulations! Marc Guyt and Harri Kontkanen will each receive a copy of *Dutch Birding Video-jaaroverzicht* by Plomp Digital Video as a consolation prize, donated by the Dutch Birding Association.

Acknowledgements

This competition would not have been possible without the help of the photographers: Arnoud van den Berg, Leo Boon, Ned Harris, Arie de Knijff, Peter de Knijff, René Pop, René van Rossum, Chris Schenk, Brian E Small and Ray Tipper. We also thank Arnoud van den Berg, Enno Ebels and André van Loon for their comments on the texts and Gijsbert van der Bent, Ger Meesters, Rob Olivier, André van der Plas and René Pop for their help in some other way. Our sincere thanks go to Gino Merchiers from Swarovski Benelux for sponsoring this competition.

First round 2000

Photographs I and II represent the first round of the fourth edition of the Masters of Mystery competition. We are very happy that Swarovski Optik Benelux continues in sponsoring this competition. This year, they will generously award a pair of the Swarovski SLC 10x42 WB binoculars

(value c NLG 2480) to the overall winner at the end of the competition (after six rounds). The SLC 10x42 WB is one of the top models of Swarovski. These fairly light-weighted binoculars have a very sharp and bright image, are very comfortable to use (also for people wearing glasses), have a close focus up to 4 m and are robust and reliable. Additionally, there will be some smaller prizes available for each round. Please, study the rules below carefully and identify the birds in mystery photographs I and II of the first round of the 2000 competition. Solutions can be sent in three different ways (please note change of email address):

- by *postcard* to Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Netherlands
- by e-mail to masters@dutchbirding.nl
- from the Internet site of the Dutch Birding Association at <http://www.dutchbirding.nl>

Entries for the first round have to arrive by **25 April 2000**. From those entrants having identified both mystery birds correctly, three persons will be drawn who will receive a copy of *Hérons & egrets of the world, a photographic journey* by James Hancock, donated by Academic Press.

Rules

Only subscribers to Dutch Birding are eligible to enter. Excluded from entry are the editors and members of the editorial board of Dutch Birding and the members of the board of the Dutch Birding Association. Photographers whose work is used in the competition (both as mystery birds or as photographs accompanying the solutions)

Swarovski SLC 10x42 WB binoculars

are excluded from entry in the round(s) in which their work is used. Also, the overall winner (after six rounds) of one edition is excluded from the competition in the subsequent year.

Each round usually consists of two mystery photographs, but sometimes only one or more than two can be presented.

For each round, only one entry per person is accepted (which will be the first received). Entries have to arrive by the closing date stated. The Dutch Birding Association cannot be held responsible for possible non-receipt or loss of entries.

All species in the photographs have been recorded (or reliably reported) in the Western

Palaearctic as defined in *Birds of the Western Palaearctic* (BWP). Hybrids will not be featured.

Each mystery bird must be identified at the level of species. In this competition, decisions of the Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (Dutch committee for avian systematics; CSNA) are followed (see, for example, Dutch Birding 19: 21-28, 1997; 20: 22-32, 1998).

In case of any dispute concerning the identity of a bird, the decision of the editorial board of Dutch Birding will be binding on all parties.

The overall winner will be the entrant who has correctly identified most mystery photographs during the competition (six rounds). In case of joint winners, one winner will be drawn.

Diederik Kok, Pelmolenweg 4, 3511 XN Utrecht, Netherlands (d.s.kok@chem.uu.nl)

Nils van Duivendijk, Guldenhoeve 34, 3451 TG Vleuten, Netherlands (duivendijk@multiweb.nl)

WP reports

This review lists rare and interesting birds reported in the Western Palaearctic mainly in **January-February 2000** and focuses on north-western Europe. The reports are largely unchecked and their publication here does not imply future acceptance by the rarities committee of the relevant country. Observers are requested to submit records to each country's rarities committee. Corrections are welcome and will be published.

SWANS TO DUCKS Four **Whooper Swans** *Cygnus cygnus* were present at the now regular Danube wintering site at Szigetszentmiklos, Hungary, on 22 January. A **Barnacle Goose** *Branta leucopsis* at Atanasovsko lake on 24 January was the second for Bulgaria. In Poland, a **Red-breasted Goose** *B ruficollis* stayed at Gdansk on 5-11 January. In Egypt, two **Greater White-fronted Geese** *Anser albifrons* were present during the first half of December 1999 at Qarun lake in El Fayoum. In Norway, a **Greenland White-fronted Goose** *A a flavirostris* occurred at Hillesland, Karmoy, Rogaland, on 14-30 January. Another stayed at Nørrestrand, Horsens, Østjylland, Denmark, from 27 February into March. In England, the regularly wintering male **Canvasback** *Aythya valisineria* remained at Abberton Reservoir, Essex, from 8 November 1999 to at least 10 February; another male stayed at Dungeness, Kent, from 29 January to at least mid-March. The wintering flock of **Ferruginous Ducks** *A nyroca* at Lentini lake, Siracusa, Sicily, Italy, numbered 230 individuals on 6 January (still 100 in late February). Three female **Ring-necked Ducks** *A collaris* were present at Ribeira da Madama, Sal, Cape Verde Islands, on 16-18 November 1999, this being the first record for the archipelago. If accept-

ed, a female near Torino, Italy, from 13 January to mid-February will be the second for Italy (last winter's male has been accepted as the first). The third **Lesser Scaup** *A affinis* for the Netherlands was a male reported in the central Haringvliet area near Hellevoetsluis, Zuid-Holland, on 20 December 1999, 6 January and 15 January. The third for France stayed at Desnes, Jura, until 5 February; another was at Versailleux, Dombes, Ain, on 26 February. In January-February, two were reported from Cornwall, England. In Spain, a staggering 1506 **White-headed Ducks** *Oxyura leucocephala* were counted at El Hondo lagoon, Alicante, during January. In Nepal, a female **Mandarin Duck** *Aix galericulata* was videoed at Lami Tal, Chitwan NP, on 4-5 January. From 3 January into March, a female **King Eider** *Somateria spectabilis* stayed at Mount's Bay, Marazion, Cornwall. The first **Surf Scoters** *Melanitta perspicillata* for Belgium were a male and female off Oostduinkerke (between Nieuwpoort and De Panne), West-Vlaanderen, from 26 February into March. Five were present together at Douarnenez, Finistère, France, from 27 February onwards (four had been here from 31 December 1999 to at least 19 February). Several were also present in Britain during February, including up to five (including three males) in Fife. A **Black Duck** *Anas rubripes* stayed at Ria de Foz, Asturias, Spain, during January-February. In England, long-stayers remained in Devon and Cornwall (two, including a female). A female was at Skelbo, Loch Fleet, Highland, Scotland, from 18 January to 5 February. The long-stayer (since 1993) in Iceland was still present at Arnarnesvogus on 26 February. In Haenam, South Korea, c 100 000 **Baikal Teals** *A formosa* were present on 9 February. In

WP reports

Iran, at least 150 **Marbled Ducks** *Marmaronetta angustirostris* were seen in the Hilleh river estuary, Bushehr, on 5 March.

LOONS TO FLAMINGOS In north-eastern Italy, a **Great Northern Loon** *Gavia immer* was seen at Isola della Cona on 9 January; also in central Europe, several were reported in Austria, Germany and Switzerland. In southern Germany, a **Yellow-billed Loon** *G. adamsii* was present at Gundholzen, Zeller See, from 27 February onwards. A record 11 **Slavonian Grebes** *Podiceps auritus* stayed in February off Santoña, Cantabria, Spain. The third **European Storm-petrel** *Hydrobates pelagicus* for Finland was found dead at Porvoo on 12 January. After heavy westerly storms, an unprecedented influx of c 40 (only two previous records) occurred in Switzerland on 28-31 December 1999, during which a presumed **Madeiran Storm-petrel** *Oceanodroma castro* was also reported alive but dying in a supermarket car-park near Sion on 31 December; however, so far, no details about the identification have emerged. Two European Storm-petrels were also picked up in Austria on 28 and 30 December 1999 (constituting the first records for the 20th century). In Egypt, four **Northern Gannets** *Morus bassanus* were seen off Zaranik in North Sinai on 10 January. At Burgas lakes, Bulgaria, a record 10 425 **Pygmy Cormorants** *Microcarbo pygmaeus* were counted on 20 December 1999; apart from these, there were 5300 at the Maritza river between Pazardgik and the Turkish border on 17 January. If accepted, an adult male **Atlantic Great Cormorant** *Phalacrocorax carbo carbo* with an orange colour-ring (A/X) at Heel, Limburg, on 4-15 February will be the 13th for the Netherlands and the first twitchable. It had been ringed at Abberton, Essex, England, on 3 May 1997; the bird appeared to have been noticed for the first time at Heel on 6 September 1998. In Malta, two **Great Egrets** *Casmerodius albus* were present at Ghadira NR on 14-15 February, reflecting the species recent increase in western and southern Europe (for instance, France, Germany, Switzerland). In the Netherlands, probably a higher number than ever before was wintering (at least 50 individuals but difficult to estimate as singles and small groups were scattered widely throughout the country). There was also a record count of 21 on 7 January in Kuwait. A colour-ringed **Oriental Stork** *Ciconia boyciana* staying at Mai Po and Inner Deep Bay, Hong Kong, China, from 31 December 1999 to at least late January appeared to have been ringed at Bolon lake, Khabarovsk Krai, Russia, on 5 July 1999. In 1999, a pair of **Greater Flamingos** *Phoenicopterus roseus* raised a young c 100 m across the Dutch border at Zwillbrocker Venn, Nordrhein-Westfalen, Germany.

RAPTORS A total of 19 **California Condors** *Gymnogyps californianus* chicks hatched in 1998. The total population now stands at 149, including 33 birds in the wild. A dark first-year **European Honey Buzzard** *Pernis apivorus* stayed at Siracusa saltpan, Sicily, from 15 December 1999 into at least January. The 13th **Crested**

Honey Buzzard *P. ptilorhynchus* for the UAE was at Abu Dhabi on 2 February. The first for Iran concerned a male in the Bushehr area on 5 March. An adult **Pallas's Fish Eagle** *Haliaeetus leucoryphus* was seen at Khor Govater estuary, Iran, on 25 February. A first-winter male **Pallid Harrier** *Circus macrourus* at Falsterbo and Skanör, Skåne, from 16 December 1999 to 3 January was the first in winter for Sweden. The second-winter **Long-legged Buzzard** *Buteo rufinus* in the Camargue, Bouches-du-Rhône, France, remained near Mas d'Agon from 29 October 1999 into March; in Italy, one was present at Vasche di Maccarese, Roma, on 8-9 January. As usual in recent winters, up to four (or even as many as seven) **Greater Spotted Eagles** *Aquila clanga* turned up in the Camargue from 17 November 1999 to February. In Landes, France, up to three stayed at Saint-Martin-de-Seignaux from 18 November 1999 into February; another was at Crugy, Saône-et-Loire, on 14 February. In northern France, the individual wintering since 1989 at Étang du Lindre, Moselle, did not return. Like last year, one turned up at Niederriedstausee, Bern, Switzerland, in February. In Hungary, one was reported at Lake Fertő on 13 February. In Italy, eight were wintering in the north-east and four in the centre (one or two at Vasche di Maccarese). In eastern Austria, three **Imperial Eagles** *A. heliaca* were wintering. The second-winter pale-morph **Booted Eagle** *Hieraetus pennatus* first present in Cornwall from 31 October to 28 November 1999 was again seen a couple of times in Somerset during February and early March. In Italy, a juvenile **Saker Falcon** *Falco cherrug* wintered from 2 January to 23 February at Vasche di Maccarese.

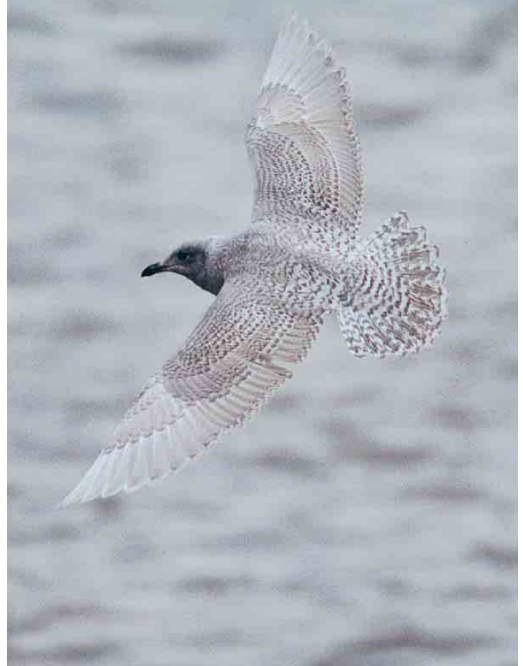
RAILS TO JAEGERES At Stover Country Park, Devon, the 12th **Sora** *Porzana carolina* for Britain was a first-winter from 18 January to at least mid-March (there have also been records for France, Ireland, Morocco, Spain and Sweden; Birding World 13: 8-9, 2000). On 21 February, seven **Siberian White Cranes** *Grus leucogeranus* including one young were seen at Es Baran along the south-east coast of the Caspian Sea, Iran. In France, **Sociable Lapwings** *Vanellus gregarius* were seen in the Camargue on 5 March and near Cognac on 7 March. In Egypt, 18 **White-tailed Lapwings** *V. leucurus* were seen at El Abassa, Nile delta, on 24 February. In Iran, at least 16 adults were in the Bushehr area on 3-5 March. Two **Kittlitz's Plovers** *Charadrius pecuarius* were present at Kefar Ruppim, Israel, on at least on 4-5 February. Two **Western Sandpipers** *Calidris mauri* were reportedly trapped on 30-31 January at Zaranik, North Sinai, Egypt; if accepted, these would be the country's first. The first **Short-billed Dowitcher** *Limnodromus griseus* for Australia at ICI saltworks, Adelaide, in early December 1999, turned up again in late February (when twitched by many birders). There are reports, still unsubstantiated, that a **Slender-billed Curlew** *Numenius tenuirostris* was shot in Italy in mid-January. The **Greater Yellowlegs** *Tringa melanoleuca* staying at Benbecula, Loch Mor and Loch Fada, Western Isles, Scotland, from 2 November 1999 was seen intermittently until at least 28 January. About the 10th **Lesser**

37 Booted Eagle / Dwergarend *Hieraetus pennatus*, Somerset, England, February 2000 (*Iain H Leach*) **38** Ross's Gull / Ross' Meeuw *Rhodostethia rosea*, adult, Skagen, Nordjylland, Denmark, 13 February 2000 (*Vincent Legrand*) **39** Laughing Gull / Lachmeeuw *Larus atricilla*, Blanes, Girona, Spain, 10 March 1999 (*Cristian Jensen Marcet*) **40** Black Duck / Amerikaanse Zwarte Eend *Anas rubripes*, Stithians Reservoir, Cornwall, November 1999 (*Steve Young/Birdwatch*) **41** Ring-necked Ducks / Ringsnaveleenden *Aythya collaris*, Sal, Cape Verde Islands, 16 November 1999 (*Manfred Koch*)

42 Pontic Gull / Pontische Meeuw *Larus cachinnans cachinnans*, first-winter, Amsterdam, Noord-Holland, Netherlands, 25 February 2000 (Arnoud B van den Berg)

43 Iceland Gull / Kleine Burgemeester *Larus glaucooides*, first-winter, Whitby, North Yorkshire, England, January 2000 (Iain H Leach)

Yellowlegs *T flavipes* for Portugal was a juvenile moulting to first-winter in the Sado estuary on 28 November 1999. The first **Brown Skua** *Catharacta lonnbergi* for the UAE was seen at Sandy Beach on 8 January.

GULLS In Sicily, a record seven or eight **Pallas's Gulls** *Larus ichthyaetus* (including three first-winters) were wintering at the regular site of Lentini lake; at the same site, more than 40 **Pontic Gulls** *L. cachinnans cachinnans* were present on 6 January. The first **Heermann's Gull** *L. heermanni* for eastern Canada was a first-winter photographed at Toronto docks from 14 November to at least late December 1999. An adult **Laughing Gull** *L. atricilla* was on St Mary's, Scilly, England, on 7-20 January. The individual returning for the third consecutive winter to the Costa Brava at Blanes, Girona, Spain, was last seen at Arenys de Mar (25 km from Blanes), Barcelona, on 21 January. A first-winter **Franklin's Gull** *L. pipixcan* stayed at Zingem and Nazareth near Gent, Oost-Vlaanderen, Belgium, on 4-5 February. Presumably the same individual turned up in the Netherlands at Kampen, Overijssel, on 19 February, being well watched until at least 18 March. In France, one was at Huchet-plage (Moliets-plage), Landes, on 5 February. A second-winter stayed at Radipole and Weymouth Bay, Dorset, England, from the second week of February into March. The seventh **Little Gull** *L. minutus* for the UAE was at Kalba beach on 19 January. At Suncheon

Bay, South Korea, 811 **Saunders's Gulls** *L. saundersi* (and eight **Relict Gulls** *L. relictus*) were counted on 1-2 February (there were also eight Relict Gulls at Nakdong river on 10 February). The first-winter **Bonaparte's Gull** *L. philadelphia* staying from 23 December 1999 at Heist, West-Vlaanderen, Belgium, was still present in March. In Ireland, a second-winter was at Clahane beach, Clare, from 17 January into March (probably last year's bird). In mid-March, one was also at Penzance, Cornwall. A **Black-headed Gull** *L. ridibundus* at Fort Worth, Texas, USA, on 1-21 March 1998, 2-28 February 1999 and again from 24 December 1999 to at least 9 January 2000 appeared to have been ringed as a young c 100 km north-west of Helsinki, Finland, on 29 June 1996. Apparently, it is the first USA record of a bird ringed in Finland. An adult **Slender-billed Gull** *L. genei* at Castro Marim NR, Algarve, Portugal, from 9 December 1999 to early March is, despite the proximity of established breeding colonies, only the fifth for Portugal. In Gironde, France, nine **Ring-billed Gulls** *L. delawarensis* were counted at Arcachon on 27 December 1999. C 25 **Kumlien's Gulls** *L. glaucooides kumlieni* were seen in February in Ireland and Britain, but one at Whitney harbour, North Yorkshire, England, was eventually identified as an Iceland Gull *L. g. glaucooides*. If accepted, a first-winter **Thayer's Gull** *L. g. thayeri* photographed on 3 January in the centre of Bergen, Hordaland, will be the first for Norway (cf Birding

44 Slender-billed Gull / Dunbekmeeuw *Larus genei*, adult, Castro Marim NR Algarve, Portugal, February 2000 (Ray Tipper)

45 Snowy Owl / Sneeuwuil *Nyctea scandiaca*, Malmö, Skåne, Sweden, January 2000 (Felix Heintzenberg)

World 13: 10-11, 2000). For the third consecutive winter, **Pontic Gull** proved to be locally common in the Netherlands. For instance, along the Maas river south of Maastricht, Limburg, 30-84 were counted daily in January-February; for many weeks, a first-winter feeding on bread at Mauritskade in the centre of Amsterdam, Noord-Holland, was quite popular with local birders. If accepted, an adult **Heuglin's Gull** *L. heuglini* photographed at Saline di Morghello, Siracusa, on 16 February will be the first for Italy (there were about five previous reports for Sicily). The first **Glaucous Gull** *L. hyperboreus* for Sicily was a first-winter on 8 December 1999 at Simeto river mouth. In Galway, Ireland, a first-winter **Ross's Gull** *Rhodostethia rosea* remained from 3 January to mid-March at Nimmo's Pier; another first-winter was seen at Poolnasherry Bay, Clare, on 28 February. On 9 January, an adult was seen on Unst, Shetland, Scotland. The seventh for Norway was a first-winter at Uthaug, Ørland, Sør-Trøndelag, from 22 January to 18 February; another was at Laukvik, Vågan, Nordland, on 10 February. On 31 January, the eighth for Denmark (and the first since 1995) was an oil-stained adult winter staying for five hours at Hirtshals Havn, Nordjylland. The ninth was an adult moulting from winter to summer plumage 41 km north from Hirtshals at Nordstrand, Skagen, Nordjylland, on 12-15 February. The first **Black-legged Kittiwake** *Rissa tridactyla* for Belize was an adult winter photographed at Caye Caulker on 7 January. On 9-21 January, a first-winter **Ivory Gull** *Pagophila eburnea* was present at Bjugn, Sør-Trøndelag, Norway. In Scotland, a first-winter stayed at Lewis and Ranish, Western Isles, on 10-18 January and another was at Ardnave, Islay, Argyll, on 23-24 January. In Finland, a first-winter was found at Raahel on 5 February (but had disappeared the next day, when 150 birders had turned up). In south-western Iceland, an adult was found at Sandgerði. The long-staying **Forster's Tern** *Sterna forsteri* in Essex remained into March.

PIGEONS TO WOODPECKERS A **Stock Dove** *Columba oenas* at Jahra on 15 October 1999 has been accepted as the first for Kuwait. The invasion of **Snowy Owl** *Nyctea scandiaca* in southern Sweden continued during January with an additional 12 found (making a total of c 50 since November 1999). In Finland, the winter's total on 22 February was standing at 155 (including at least 20 new ones in February). In Denmark, on 27 February, the total was 13 for the winter of 1999/2000, including nine along the Danish west coast. In Norway, one was seen on 21 February at Sykkylven, More og Romsdal; in north-eastern Iceland, one was on 22 February at Kópasker. In Estonia, four were seen during January and, in Poland, one was at Kotun on 7 January. In Germany, one or two singles occurred in January on Sylt, Amrum, Marienkoog and Neufelderkoog, Schleswig-Holstein. In the Netherlands, after a false alarm in February provided by an escape at Amerongen, Utrecht, a genuine one stayed at Oostvaardersplassen, Flevoland, from 8 to at least 19 March. An influx of **Eurasian Pygmy Owl** *Glaucidium passerinum* in south-

ern Sweden and Denmark resulted in a Danish record total of 32 up for the 1999/2000 winter up to 4 March. A first-winter female **Marsh Owl** *Asio capensis* shot at Cadiz Bay on 10 December 1998 has been accepted as the species' only 20th century record for Spain. On 1 February, the first **Tengmalm's Owl** *Aegolius funereus* for the Dutch Wadden Islands was found freshly dead on Schiermonnikoog, Friesland. This record follows the species' influx in eastern Denmark and on Utsira, Rogaland, in October-November 1999 (cf Dutch Birding 21: 357, 1999). In Kuwait, single **Indian Rollers** *Coracias benghalensis* were wintering at Jahra Gardens on 2 December 1999 and at Abu Halifa on 17 December. On 26 January, a **Eurasian Wryneck** *Jynx torquilla* was actively feeding in 2 cm snow and under freezing conditions at Vaya lake, Bulgaria.

PASSERINES In Egypt, the first two **Dunn's Larks** *Eremalauta dunni* for the southern Sinai were reported 40 km north of Sharm-el-Sheikh. Two **Eastern Dupont's Larks** *Chersophilus duponti margaritae* were seen c 20 km west of El Dab'a, Egypt, on 30 January. Apart from southern France, Italy and Spain, **Richard's Pipits** *Anthus richardi* now appear to be a regular visitor in early winter in Portugal as well (11 individuals at four sites in November-December 1999). Even more peculiar were winter records in Sweden at Utlången, Blekinge, from 3 December 1999 into January, and in Norway at Klepp, Rogaland, on 24 January, at Lauvøya, Sør-Trøndelag, on 1 February and at Havika, Farsund, Vest-Agder, on 19 February. In Denmark, one was found at Hanstholm, Nordjylland, on 22 January. In Israel, **Siberian Buff-bellied Pipits** *A. rubescens japonicus* were seen in ones and twos at Eilat, Samar (K40) and Kefar Ruppim during January-February. In Egypt, three **African Wagtails** *Motacilla aguimp* were present at Abu Simbel on 20 January and 13-14 February. The **Plain Martin** *Riparia paludicola* staying at Al Ain camel track, UAE, in December 1999 turned up at Ain al Faydah reedbed, where it was joined by another individual (the third for the UAE) on 25 January. The first wintering **Crag Martin** *Ptyonoprogne rupestris* for Slovenia was at Nova Gorica on 1 December 1999 to at least 10 January. The first **Desert Wheatear** *Oenanthe deserti* for Latium, Italy, was a first-winter male from 19 December 1999 to at least late February at Fiume Arrone, Roma (so far, it attracted Italy's biggest twitch ever with nearly 200 birders paying a visit). The fourth **Paddyfield Warbler** *Acrocephalus agricola* for Spain was a first-winter with fresh tertials and a fresh inner secondary trapped at L'Encanyissada, Ebro delta, Tarragona, on 11/12 December 1999 (its fat level suggested that it was a migrant). The first for the UAE was at Dibba dairy farm, East Coast, on 8 January. A **Marmora's Warbler** *Sylvia sarda* was found on Giglio island, Italy, on 7 December. In Egypt, an **Asian Desert Warbler** *S. nana nana* stayed at Bir Nakhala, 200 km west of Abu Simbel, on 21 January. In Israel, several were present in late January (South Negev (two), north of Eilat (K33), and south of Mizpe Ramon). The first and second **Bright-green Warblers** *Phylloscopus nitidus* for

46 Pine Bunting / Witkopgors *Emberiza leucocephalos*, male, Principina a marc, Parco dell' Uccellina, Toscana, Italy, November 1999
(Daniele Occhiato)

47 Paddyfield Warbler / Veldrietzanger *Acrocephalus agricola*, first-winter, L'Encanyissada, Ebro delta, Tarragona, Spain, 12 December 1999
(Cristian Jensen Marcet)

Italy were reported at Siracusa salt pans from 31 December 1999 to 7 January and at Bocca di Ombro-ne, Toscana, on 5 January. In Wales, an unseasonable **Pallas's Warbler** *P proregulus* was present on 19-20 January at Bosherton, Pembrokeshire. In the Netherlands, two of last autumn's seven **Hume's Leaf Warblers** *P humei* remained at Zwartewaal, Zuid-Holland, until at least 15 January and at Boschplaat, Oosterend, Terschelling, until at least 2 March; an eighth bird was discovered at Nieuwegein, Utrecht, on 5 March (still present on 13 March). In Israel, singles were at kibbutz Mashabei Sade (early February) and Ein Avdat (2 February). The third **Dusky Warbler** *P fuscatus* for Malta was trapped at Ghadira NR on 29 January (the previous ones were on 20 October 1994 and 2 November 1997); the bird was still present in early March. A **Pied Flycatcher** *Ficedula hypoleuca* until at least 14 February at Stafafellsfjöll, Lón, concerned the first winter record for Iceland. In Haenam, two **Azure Tits** *Parus cyanus* in late January and mid-February were only the second and third for South Korea. The **House Crows** *Corvus splendens* staying at Hoek van Holland, Zuid-Holland, since April 1994 were still present (three individuals) in early March. In Sicily, a female **isabelline shrike** *Lanius phoenicuroides/speculigerus* stayed at Capo d'Ognina, Siracusa, from 4 January. The fourth **Wattled Starling** *Creatophora cinerea* for the UAE was at Zabeel on 23 January and the fifth record concerned a remarkable 12 at Al Ain camel track on 5 February. From 1 November into at least January, wintering flocks of **Pine Bunting** *Emberiza leucocephalos* were found in Toscana with at least 15 at Principina a Mare and up to 10 at Bocca di Serchio; the species occurred regularly in Toscana in the past five winters. In early February, 7-10 were reported in northern Italy near Asti, Piemonte, and 10 in southern Italy in Puglia. In France, up to five were

wintering in the Camargue from 21 November 1999 to at least late January. The 16th for Sweden was a first-winter male wintering at Sandvik, Bohuslän, from 24 December to at least late February. A **Meadow Bunting** *E cioides* turned up at Old Hunstanton, Norfolk, England, in early February and was still present in March. In Norway, a **Little Bunting** *E pusilla* stayed at Hå, Rogaland, from 25 January to 2 February. In England, one was wintering at Shepley, West Yorkshire, from 15 January into March and, in France, one stayed in the Camargue on 7-27 February.

FRENCH RARITIES REPORT FOR 1998 The 1998 report of the French rarities committee (CHN) included, for instance, the third **Bufflehead** *Bucephala albeola* on 5 November in Cantal; the first **North African Long-legged Buzzard** *B r cirtensis* from 24 December 1997 to 18 March at Grenouillet, Camargue; the third and fourth **Western Sandpipers** on 9-12 September in Vendée and on 20-21 September in Loire-Atlantique; the first **Short-billed Dowitcher** from late August to 10 October in Morbihan; the first **Willet** *Catoptrophorus semipalmatus* (since 1900) on 12-13 September in Vendée; the third **Oriental Turtle Dove** *Streptopelia orientalis* on 18 May in Deux-Sèvres; the first **Common Nighthawk** *Chordeiles minor* in September on Ouessant, Finistère; the first and second **Blyth's Pipits** *A godlewskii* from 16 January to 25 February at La Crau, Bouches-du-Rhône, and on 17-19 October on île de Sein, Finistère; the first **Black-throated Accentor** *Prunella atrogularis* from 7 December 1997 to 18 March in Aisne; the second **Pallas's Grasshopper Warbler** *Locustella certhiola* on 10-13 October on Ouessant; and the first **Tennessee Warbler** *Vermivora peregrina* on 25 April 1997 on île de Sein (Ornithos 6: 145-172, 1999).

For a number of reports, publications in *Birding World*, *Birdwatch*, *British Birds*, *Forktail*, *Limicola*, *Vår Fågelvärld* and *World Birdwatch* were consulted. News from Britain was kindly supplied by Birdline (0891-700-222 or 0891-700-242), *Rare Bird News* (0881-888-111) and *Oriental Bird Club*. I wish to thank Raphael Arlettaz, Mindy Baha El Din, Sherif Baha El Din, Simba Chan, Rolf Christensen, Tony Clarke (Canarian Nature Tours), Andrea Corso, Eric Dempsey, Gunter De Smet, Jochen Dierschke, Philippe J Dubois, Marc Duquet (Iran), Enno Ebels, Stephen Eccles, Mike Edgcombe, Annika Forsten, Peter Fraser (UK), Raymond Galea (Malta), Nico Geiregat, Gerard Gorman, John Gregory, Marcello Grussu, Morten Günther, Ricard Gutiérrez, Cornelis Hazevoet, Tom van der Have, Martin Helin, Robert Hindle, Erik Hirschfeld,

Dick Hoek, Remco Hofland, Justin Jansen, Erling Jirle, Adrian Jordi, Yves Kayser, Guido Keijl, Guy Kirwan, Manfred Koch, Yann Kolbeinsson, Paul Leader, Paul Lehman, André van Loon, Cristian Jensen Marcet, Pierre Le Maréchal (France), Anthony McGeehan, Peter Meininger, Richard Millington, Alf Tore Mjøs, Geir Mobakken, Colm C Moore, Nial Moores (South Korea), Killian Mullarney, Serge Nicolle, Ernesto Occhiato, Gerald Oreel, Arie Ouwerkerk, Alain Perthuis, Martin Reid, Colin Richardson (UAE), Henri-Pierre Roche, Luciano Ruggieri, Bob Scott, Gerrit Speek, Vincent van der Spek (Belize), Thomas Spencer (Kuwait), Tadeusz Stawarczyk, Mark Sutton (Nepal), Pam Thomson (Kuwait), Ray Tipper, Wim Veraghtert, Luc Verroken (Belgium), Roland van der Vliet, Yu Yat-tung and Maxime Zucca for their help in compiling this review.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Netherlands
(arnoud.vandenberg@inter.nl.net)

Recente meldingen

Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels in Nederland en België beslaat voornamelijk de periode **december 1999-februari 2000**. De vermelde gevallen zijn merendeels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig. Alle vogelaars die de moeite namen om hun waarnemingen aan ons door te geven worden hartelijk bedankt.

Waarnemers van soorten in Nederland die worden beoordeeld door de Commissie Dwaalgesten Nederlandse Avifauna wordt verzocht hun waarnemingen zo spoedig mogelijk toe te zenden aan: CDNA, Postbus 45, 2080 AA Santpoort-Zuid, Nederland, e-mail cdna@dutchbirding.nl. Hiertoe gelieve men gebruik te maken van CDNA-waarnemingsformulieren die eveneens verkrijgbaar zijn bij bovenstaand adres, of via de homepage van de DBA op <http://www.dutchbirding.nl>.

Nederland

GANZEN TOT VALKEN Al weer voor de derde achtereenvolgende winter was tussen Veendam, Groningen, en Gieten, Drenthe, een **Fluitzwaan** *Cygnus columbianus* aanwezig: van 11 december tot 3 januari werd de vogel gezien, meestal in de omgeving van Eexterveen-zandvoort, Drenthe. Een mogelijke Fluitzwaan die van 1 tot 3 januari bij Sint-Margriete, Oost-Vlaanderen, België, verbleef, vloog regelmatig met de groep Kleine Zwanen *C bewicki* waarin hij vertoefde de Nederlandse grens over. In totaal 15 **Sneeuwganzen** *Anser caerulescens* (zowel witte als blauwe vorm) werden gemeld, waaronder drie van 28 december tot 14 januari bij Noordpolderzijl, Groningen. Een **Ross' Gans** *A rossii* werd de gehele periode gezien in Zuid-Holland, pendelend tussen Stad aan 't Haringvliet, de Plaat van Scheelhoek, de Korendijkse Slikken en tot

eind februari in het Oude Land van Strijen. Daarnaast verbleef er van 25 februari tot in maart ook één bij de Anjumer Kolken, Friesland. Ook waren er meldingen van **Groenlandse Kolganzen** *A albifrons flavirostris*, en wel op 7 december bij Hoeksmeer, Groningen, en op 12 en 26 december bij Walsoorden, Zeeland. In totaal werden niet minder dan 76 **Dwergganzen** *A erythropus* gezien, waaronder een groep van 25 op 7 december bij Petten, Noord-Holland. Tot half februari werden er in deze omgeving nog maximaal 17 geteld. Overige locaties waar ze werden gezien zijn: maximaal acht tot eind februari in het Oude Land van Strijen, vier op 1 december langs de Oostvaardersdijk, Flevoland, zeven op 27 februari op de Korendijkse Slikken, drie op 16 januari bij de Plaat van Scheelhoek, vijf op 16 januari bij Stad aan 't Haringvliet en zeven op 17 februari bij de Anjumerkolken. Uiteraard zal het in enkele gevallen om dezelfde vogels zijn gegaan. In totaal werden c 40 **Roodhalsganzen** *Branta ruficollis* doorgegeven, meestal solitair, maar met twee op 29 december op de Korendijkse Slikken, twee op 5 januari bij Stad aan 't Haringvliet, twee van 15 januari tot 24 februari in de omgeving van Doesburg, Gelderland, twee op 25 januari ten noorden van Middelburg, Zeeland, twee op 5 februari op de Slikken van Flakkee, Zuid-Holland, drie op 11 februari in de Rammelwaard bij Voorst, Gelderland, en maximaal vier vanaf 25 februari bij de Anjumerkolken. **Witbuitroganzen** *B hrota* bleven schaars met exemplaren tot 12 december en van 2 januari tot 4 februari in de Prunjepolder, Zeeland, op 28 december bij Noordpolderzijl, vanaf 2 januari één en op 24 januari twee op Wieringen, Noord-Holland, van 3 tot 18 januari één (op 6 januari twee) op Terschelling, Friesland, van 10 januari tot 21 februari maximaal twee op Texel, Noord-Holland, op 17 janu-

ari bij Kats, Zeeland, op 19 januari bij Willemstad, Noord-Brabant, op 27 januari bij Zierikzee, Zeeland, maximaal vier van 9 tot 13 februari bij Zwarte Haan, Friesland, op 20 februari een buitengewone waarneming bij Stevensweert, Limburg, en op 27 februari bij Ezumazijl, Friesland. **Zwarte Rotganzen** *B nigricans* waren wederom bijna net zo algemeen. Zo werden ze gezien tot 11 december in de Prunjepolder, tot 30 januari bij Noordpolderzijl, tot 18 februari maximaal twee op Terschelling, vanaf 30 december tot 21 februari maximaal drie op Texel, op 16 januari bij Maasland, Zuid-Holland, op 22 januari bij Wierum, Friesland, en van 6 tot 9 februari op Wieringen. **Witoogeenden** *Aythya nyroca* bleven aanwezig tot 10 januari bij Diemen, Noord-Holland, tot 11 december op de plas Aquabest bij Eindhoven, Noord-Brabant, met op 6 december zelfs drie verschillende, op 5 december en 30 januari één en 31 januari twee bij Panheel, Limburg, tussen 30 december en 13 februari twee verschillende op het Soerendonks Goor, Noord-Brabant, en begin januari tot 7 februari in de Kampina, Noord-Brabant, op 11 januari twee bij Voorst, op 23 januari in 't Twiske, Noord-Holland, op 30 januari bij Olst, Overijssel, van 6 tot 13 februari in de Engbertsdijkerven, Overijssel, en op 27 februari bij Windesheim, Overijssel. Na een melding van een mannetje **Kleine Topper** *A affinis* op 20 december op het Haringvliet bij de Beninger Slikken, Zuid-Holland, werd deze vogel

daar op 6 januari wederom opgemerkt en tijdens een bootexcursie op 15 januari uiteindelijk door een flinke groep vogelaars nogmaals gezien. Dit betrof de derde waarneming voor Nederland. Op 18 december was er een melding van een langsvliegende **Stellers Eider** *Polysticta stelleri* over de Waddenzee ter hoogte van de Marnewaard in de Lauwersmeer, Groningen. Een mannetje **Koningseider** *Somateria spectabilis* werd weer eens gezien op 16 december bij Vlieland, Friesland. Het maximum aantal **Ijseenden** *Clangula hyemalis* bij de Brouwersdam, Zuid-Holland, bedroeg 30 op 22 januari, maar dit valt in het niet bij het aantal dat in februari in de westelijke Waddenzee werd geteld. Hoewel het bekend is dat hier grote aantallen in de winter verblijven, komen daar zelden getallen over naar buiten. Tussen 7 en 21 februari pleisterden hier c 400 exemplaren. **Amerikaanse Smienten** *Mareca americana* werden opgemerkt van 5 december tot 18 januari enkele keren tussen Amerongen, Utrecht, en Lienden, Gelderland, van 26 december tot 10 januari op de Reeuwijkse Plassen, Zuid-Holland, van 3 januari tot 26 februari in de omgeving van de Kapelsche Moer, Zeeland, op 29 januari op de IJssel tussen Welsum en Terwolde, Overijssel, van 9 februari tot in maart op de Ouderkerker Plas, Noord-Holland, en op 28 februari bij Onderdijk, Noord-Holland. De **Amerikaanse Wintertaling** *Anas carolinensis* van Texel bleef daar tot 3 december. Grote aantallen doortrekkende **Roodkeel-**

48 Zwarte Rotgans / Black Brant *Branta nigricans* met Rotganzen / Dark-bellied Brent Geese *B bernicla*, Landerum, Terschelling, Friesland, 9 januari 2000 (Arie Ouwerkerk)

Recente meldingen

49 Ross' Gans / Ross's Goose *Anser rossii*, adult, met Brandganzen / Barnacle Geese *Branta leucopsis*, Oude Land van Strijen, Zuid-Holland, 9 februari 2000 (Marten van Dijl)

50 Dwerggans / Lesser White-fronted Goose *Anser erythropus*, Oude Land van Strijen, Zuid-Holland, 9 februari 2000 (Marten van Dijl)

duikers *Gavia stellata* werden eind december opgemerkt, met op 27 en 28 december respectievelijk 250 en 257 langs Katwijk aan Zee, Zuid-Holland, en op 29 december 275 langs Terschelling. Op 14 januari werd langs de Brouwersdam een maximum van c 200 vastgesteld. Ook **IJsduikers** *G immer* waren goed vertegenwoordigd: in totaal werden negen langstreckers, voornamelijk in december, en 14 pleisteraars vastgesteld. Voor lange tijd waren enkelingen aanwezig tot 6 december bij 't Horntje op Texel, van 7 december tot 2 maart bij Tuitjenhorn, Noord-Holland (op de laatste dag werd de op de oever slapende vogel gedood door twee honden...), tot 8 januari bij Panheel, van 18 december tot 16 januari bij Den Oever, Noord-Holland, van 21 december tot 20 januari bij de Oosterscheldekering, Zeeland, vanaf 28 december maximaal drie langs de Brouwersdam, van 2 tot 14 januari bij Oudeschild op Texel, van 9 januari tot 13 februari bij IJsselstein, Utrecht, en van 29 januari tot 13 februari in Den Helder, Noord-Holland. Een **Grauwe Pijlstormvogel** *Puffinus griseus* werd op 3 december gezien langs Katwijk aan Zee. Ook op deze datum was de opmerkelijk waarneming van een **Stormvogeltje** *Hydrobates pelagicus* vliegend over de Hollandse Weg midden op Texel. **Vale Stormvogeltjes** *Oceanodroma leucorhoa* vlogen op 5 december langs Lauwersoog, Groningen, en op 24 december langs Huisduinen, Noord-Holland. Een gekleurde **Grote Aalscholver** *Phalacrocorax carbo carbo* werd van 4 tot 15 februari

aangetroffen bij Heel, Limburg. Later werd bekend dat deze vogel bij tijden al vanaf september 1998 in deze omgeving aanwezig was. In totaal werden 15 **Kuifaalscholers** *Stictocarbo aristotelis* waargenomen, voornamelijk in december en januari, met adulte van 12 tot 25 december bij Den Oever, van 27 december tot 17 februari in de Eemshaven, Groningen, bij het Kornwerderzand, Friesland (op 25 december dood gevonden), op 2 januari bij de Oosterscheldekering, en op 1 februari in Den Helder. Maximaal vier waaronder twee adulte werden gezien bij IJmuiden, Noord-Holland. Maximaal drie overwinterende **Kwakken** *Nycticorax nycticorax* werden tot in februari gezien bij Veere, Zeeland. Andere waren er op 5 december (maar naar het schijnt al lange tijd aanwezig) bij Hazerswoude, Zuid-Holland, en van 5 tot 18 januari bij Deventer, Overijssel. **Koereigers** *Bubulcus ibis* verbleven tot 5 december bij Nieuw-Lekkerland, Zuid-Holland, tot 4 december, van 4 tot 23 januari én op 27 februari bij Strijen, en op 25 februari bij Ulrum, Groningen. Met uitzondering van exemplaren van 11 januari tot 10 februari bij Hoofddorp, Noord-Holland, en twee op 12 februari bij Den Helder, werden alle **Kleine Zilverreigers** *Egretta garzetta* (15-20) gezien in de Delta, Zeeland/Zuid-Holland. In deze periode werden ook nog eens 45 **Grote Zilverreigers** *Casmerodius albus* gemeld, met als groepjes op 1 december drie vliegend langs de Oostvaardersdijk, op 2 december vier in de Ezumakeeg, Friesland, op 30 december vijf

51 Ijsduiker / Great Northern Loon *Gavia immer*, Tuitjenhorn, Noord-Holland, 10 december 1999 (Harm Niesen)

Recente meldingen

bij Bergambacht, Zuid-Holland, op 31 december drie bij Woerdense Verlaat, Zuid-Holland, van 12 januari tot 13 februari maximaal vijf bij het Naardermeer, Noord-Holland, en vanaf 19 februari minimaal vijf ten zuiden van Kampen, Overijssel. De **Zwarte Ibis** *Plegadis falcinellus* van Petten hield het daar nog de gehele periode uit. **Rode Vrouwen** *Milvus milvus* vlogen rond op 9 januari bij Oudewater, Utrecht, op 23 januari bij Lopik, Utrecht, op 10 februari bij Vledder, Drenthe, op 20 februari over Huisduinen en de Praamweg, Flevoland, en op 26 februari over de Mariapeel, Limburg. In totaal 16 **Zeearenden** *Haliaeetus albicilla* werden doorgegeven, met onder meer maximaal drie in de Lauwersmeer en vier in het Verdronken Land van Saeftinge, Zeeland, en adulte langs de Praamweg en op de Slikken van Flakkee.

KRAANVOGELS TOT ALKEN Enkele losse **Kraanvogels** *Grus grus* werden nog aangetroffen van 11 december tot 19 februari bij Nederweert, Noord-Brabant, op 14 december vier over de Blauwe Kamer bij Rhenen, Utrecht, en op 23 januari mogelijk dezelfde vogel bij Doesburg en bij Voorst. De voorjaarstrek begon weer eind februari, met op 19 februari een groepje over Eindhoven, op 20 februari 25 over Wageningen, Gelderland, op 26 februari twee op de Strabrechtse Heide, Noord-Brabant, en op 27 februari 16 over Nuenen, Noord-Brabant, en 42 over Epen, Limburg. Een **Aziatische Goudplevier** *Pluvialis fulva* zou op 14 februari gezien zijn bij Hoophuizen, Gelderland. Late **Kleine Strandlopers** *Calidris minuta* werden gemeld op 5 december bij vogelplas Starrevaart bij Leidschendam, Zuid-Holland, op 29 december twee op Texel en op 15 januari twee en op 20 februari één op de Slikken van Flakkee. **Regenwulpen** *Numenius phaeopus* werden gezien van 2 tot 20 januari bij de Oosterscheldekering en op 5 januari op Texel. Een **Grauwe Franjepoot** *Phalaropus lobatus* werd op 4 december gemeld van IJmuiden. Meer normaal voor deze periode waren de 20 **Rosse Franjepoten** *P fulcaria* die gezien werden op doortrek, met een opmerkelijke melding van 12 op 25 december langs Huisduinen. De vogel van het Kennermeer bij IJmuiden bleef daar tot 26 december. Bijna 100 **Middelste Jagers** *Stercorarius pomarinus* werden gemeld, voornamelijk tot 5 december, met als hoogste aantallen 30 in de eerste twee dagen van december langs Scheveningen, Zuid-Holland, en op 5 december 30 langs Lauwersoog en 18 langs Holwerd, Friesland. De derde **Franklins Meeuw** *Larus pipixcan* voor Nederland verbleef vanaf 18 februari bij Kampen; het was een eerste-winter en betrof vrijwel zeker dezelfde als die in België eerder in de maand. **Vorkstaartmeeuwen** *Larus sabini* vlogen langs op 4 december bij Huisduinen, op 6 december langs Cadzand-Bad, Zeeland, op 9 december boven het Marsdiep bij Den Helder en op 24 december langs Stellendam, Zuid-Holland. De **Ringsnavelmeeuw** *L delawarensis* bleef tot 7 februari aanwezig bij Goes, Zeeland. Slechts c 20 **Geelpootmeeuwen** *L michahellis* werden doorgegeven, tegenover 100-150 **Pontische Meeuwen** *L cachinnans cachinnans*, waaronder 84 op

27 februari op het grindgat bij Oost-Maarland, Limburg, en een tamme eerste-winter aan de Mauritskade in Amsterdam, Noord-Holland, gedurende februari-maart. Onvolwassen **Kleine Burgemeesters** *L glaucoides* verbleven op 11 en 12 december bij Lauwersoog, van 2 tot 9 januari op Terschelling, van 9 tot 13 januari in het centrum van Amsterdam en op 23 en 24 februari ten zuiden van Delft, Zuid-Holland. In totaal 18 **Grote Burgemeesters** *L hyperboreus* werden aangetroffen, met adulte tot eind januari in Den Helder, op 2 december langs Katwijk aan Zee, op 4 december langs Huisduinen, op 14 december in Scheveningen, en op 23 januari bij het Verdronken Land van Saeftinge. Een **Ross' Meeuw** *Rhodostethia rosea* werd weer eens langs de Noord-Hollandse kust gezien, ditmaal op 29 december en wel achtereenvolgens op drie plaatsen: Camperduin, Petten en Callantsoog. Op 1 januari vloog hij wederom langs Camperduin. **Drieteenmeeuwen** *Rissa tridactyla* waren bijzonder algemeen van 1 tot 5 december met op plaatsen meer dan 1000 op één dag. Op 14 december waren er 1500 aanwezig in de Westerscheldemonding, Zeeland. Het hoogste aantal **Grote Sterns** *Sterna sandvicensis* deze winter langs de Brouwersdam bedroeg acht op 18 december. In totaal 74 **Kleine Alken** *Alle alle* vlogen in december langs de kust, voornamelijk tot 5 december en met een uitschieter van 25 op 10 december langs Huisduinen. Bij Westkapelle, Zeeland, werd er op 21 januari één ter plaatse aangetroffen en bij Scheveningen één op 3 februari. **Papegaaiduikers** *Fratercula arctica* vlogen op 5 december langs Westkapelle en Scheveningen, op 7 december langs Terschelling, op 8 december langs Camperduin en op 27 december langs Katwijk aan Zee. Op 9 februari werd een vers dood exemplaar aangetroffen bij Zandvoort, Noord-Holland.

UILEN TOT GORZEN Nadat we ons ondanks een optreden op de landelijke televisie en een bijpassend overtuigend betoog massaal lieten foppen door een ontsnapt exemplaar dat van 17 tot 19 februari los rondvloog bij Overlangbroek, Utrecht, verbleef vanaf 8 maart een wild vrouwtje **Sneeuwuil** *Nyctea scandiaca* in de Oostvaardersplassen, Flevoland, welke eveneens op televisie was te bewonderen. Op 1 februari werd een **Ruigpootuil** *Aegolius funereus* vers dood gevonden op Schiermonnikoog, Friesland. Het begin van de doortrek van **Rouwkwikstaarten** *Motacilla yarellii* werd gemarkeerd door 15 exemplaren op 11 februari bij Uithoorn, Noord-Holland. Een **Grote Pieper** *Anthus richardi* werd op 13 december gezien op Marken, Noord-Holland. De beperkte invasie van **Pestvogels** *Bombycilla garrulus* die in november optrad, had in deze periode een eveneens ingetogen gevolg. Alles bij elkaar werden c 150 exemplaren geteld tot half januari, met als hoogste aantal 26 begin december in Alkmaar, Noord-Holland. Na half januari werden er nog slechts vier gemeld. Buiten een melding op 18 december in Assen, Drenthe, was een **Waterspreeuw** *Cinclus cinclus* aanwezig van 12 december tot in ieder geval 16 januari bij Havelte, Drenthe, en van begin tot 17 februari in park Sonsbeek in Arnhem, Gelderland. Een ach-

52 Kleine Burgemeester / Iceland Gull *Larus glaucoides*, eerste-winter, Formerum, Terschelling, Friesland, 7 januari 2000 (Arie Ouwerkerk)

53 Grote Burgemeester / Glaucous Gull *Larus hyperboreus*, eerste-winter, Rotterdam, Zuid-Holland, 25 januari 2000 (Marten van Dijl)

54 Franklins Meeuw / Franklin's Gull *Larus pipixcan*, eerste-winter, Kampen, Overijssel, 20 februari 2000
(Arnoud B van den Berg)

55 Ringsnavelmeeuw / Ring-billed Gull *Larus delawarensis*, adult, Goes, Zeeland, 21 november 1999
(Peter van Rij)

tergebleven **Beflijster** *Turdus torquatus* werd op 14 december gezien in het Westduinpark in Den Haag, Zuid-Holland. Vanaf half december tot ten minste 4 februari verbleef een duidelijk ontsnapte **Japanse Lijster** *T chrysolaus* in een tuin in Boxtel, Noord-Brabant. Opnieuw werd op enkele plaatsen een **Humes Bladkoning** *Phylloscopus humei* ontdekt: van 13 december tot in maart op de Boschplaat op Terschelling, van 31 december tot 15 januari in Zwartewaal, Zuid-Holland, en van 15 tot 17 januari in Amsterdam. **Taigaboomkruipers** *Certhia familiaris* werden gezien tot 28 december bij Kamerik, Utrecht, op 26 januari in Lauwersoog, op 29 januari bij Callantsoog, en op 26 februari in de AW-duinen, Noord-Holland. Twee **Bui-**

delmezen *Remiz pendulinus* werden op 8 januari aangetroffen in de Eemshaven. Een **Notenkraaker** *Nucifraga caryocatactes* was op 2 december aanwezig op Terschelling. De opmars van de **Huiskraai** *Corvus splendens* in ons land verschaft ditmaal een waarneming op 18 en 19 december in de wijk Overvecht in Utrecht, Utrecht. Meer of minder duidelijke **Grote Kruisbekken** *Loxia pytyopsittacus* werden gemeld van 13 tot 24 februari maximaal twee op de Strabrechtse Heide, op 24 februari maar liefst 15 ergens bij Epe, Gelderland, en op 25 februari één bij Driebergen, Utrecht. Een late **Dwerggors** *Emberiza pusilla* werd op 22 december gezien in de Kampina.

Ruud M van Dongen, Taalstraat 162, 5261 BJ Vught, Nederland
 Ruud E Brouwer, van Brederodestraat 13, 1759 VE Callantsoog, Nederland
 Remco Hofland, Koningstraat 23A, 2316 CC Leiden, Nederland (remcohofland@hetnet.nl)
 Peter W W de Rouw, Schoolstraat 3-bis, 3581 PM Utrecht, Nederland

België

ZWANEN TOT AALSCHOLVERS Van 1 tot 3 januari verbleef een mogelijke **Fluitzwaan** *Cygnus columbianus* bij Sint-Margriete, Oost-Vlaanderen. Regelmatig vloog hij met de groep Kleine Zwanen *C bewicki* waarin hij vertoefde de Nederlandse grens over. In de periode december-februari werden in totaal 18 **Wilde Zwanen** *C cygnus* waargenomen, waarvan slechts twee juveniele. Op 23 januari liep een adulte **Dwerggans** *Anser erythropus* in de Uitkerkse Polders, West-Vlaanderen. De mogelijke **Hutchins' Canadese Gans** *Branta hutchinsii hutchinsii* die in eerder in Nederlands Limburg verbleef, werd vanaf 28 februari opgemerkt bij Maaseik, Limburg. Het feit dat hij zich voortdurend ophield tussen de verwilderde Brandganzen *B leucopsis* werpt een schaduw over deze vogel. De juveniele **Roodhalsgans** *B ruficollis* die van 1 tot 4 december te Klemskerke-Vlissegem, West-Vlaanderen, verbleef, werd op 18 december waargenomen bij Houtave, West-Vlaanderen, van 26 tot 28 december bij Jabbeke, West-Vlaanderen, op 8 en 9 januari in de Uitkerkse Polders en op 12 januari bij Damme, West-Vlaanderen. Van 4 tot 12 december was een adulte aanwezig bij Maaseik en dit exemplaar werd op 19 december gezien te Stokkem, Limburg. Een andere juveniele zat op 14 en 15 januari bij Woumen-Merkem, West-Vlaanderen. Beide West-Vlaamse vogels waren op 28 en 29 januari samen te Hoeke, West-Vlaanderen, op 6 februari in de Achterhaven van Zeebrugge, West-Vlaanderen, en op 20 februari in Het Zwin te Knokke, West-Vlaanderen. Er werden in deze periode in totaal 16 **Krooneenden** *Netta rufina* waargenomen. Het mannetje **Ringsnavel-eend** *Aythya collaris* bleef de gehele periode pendelen tussen Blokkersdijk, Antwerpen, en het Noordkasteel te Antwerpen, Antwerpen. Een vrouwtje verbleef van 6 tot 15 februari te Ploegsteert, Hainaut (op 9 februari kortstondig te Warneton, Hainaut). Schijnbaar hield deze vogel zich eerder al op in Noord-Frankrijk.

Mannetjes **Witoogeend** *A nyroca* zwommen op de werf van het Kluizendok, Oost-Vlaanderen, op 11 december en (hetzelfde) te Sint-Kruis-Winkel, Oost-Vlaanderen, van 29 januari tot 11 februari; te Lier-Duffel, Antwerpen, op 19 december; en in het Mechels Broek op 26 en 27 februari. Het mannetje dat van 31 december tot ten minste 2 januari aanwezig was bij Dendermonde, Oost-Vlaanderen, kreeg op die laatste dag gezelschap van een vrouwtje. Verder werden vrouwtjes waargenomen te Maaseik op 2 januari; in het Mechels Broek op 5 en 6 februari; en te Sint-Agatha-Rode, Vlaams-Brabant, (vermoedelijk hetzelfde) op 13 februari. In totaal werden tijdens deze periode zes verschillende mannetjeshybriden **Tafeleend x Witoogeend** *A ferina x nyroca* herkend. In het binnenland verbleven **Ijseenden** *Clangula hyemalis* op de Gavers te Harelbeke, West-Vlaanderen, gedurende de hele periode; te Maaseik (vrouwtje) op 25 en 26 december; op Blokkersdijk (mannetje) van 18 tot 20 januari en terug op 5 en 6 februari; hetzelfde exemplaar te Duffel op 23 en 24 januari; en te Roksem (vrouwtje) van 19 tot 27 februari. Op zee werden in totaal 23 Ijseenden waargenomen, waarvan vier langdurig te Heist, West-Vlaanderen, en telkens zeven te Nieuwpoort, West-Vlaanderen, op 13 en 23 februari en te De Haan op 17 februari. Op 10 december vertoefde een mannetje **Amerikaanse Smient** *Mareca americana* in de Uitkerkse Polders. Dit of een ander exemplaar werd op 14 december waargenomen te Hooglede, West-Vlaanderen, en op 23 januari zwom een mannetje op het Spaarbekken van Woumen. Een vrouwtje **Zomertaling** *Anas querquedula* bleef tot 1 januari aanwezig in de Netevallei te Lier-Duffel. De eerste aankomsten van die soort waren op 24 februari (drie te Tienen, Vlaams-Brabant) en op 25 februari (drie te Lier). Op 12 februari zwom er alweer een mannetje **Kaneeltaling** *A cyanoptera* in het Mechels Broek bij Mechelen, Antwerpen. Op 23 februari werden in de omgeving van Oostduinkerke, West-Vlaanderen, c 3000

Recente meldingen

56 Notenkraker / Spotted Nutcracker *Nucifraga caryocatactes*, Terschelling, Friesland, 2 december 1999
(Arie Ouwerkerk)

57 Humes Bladkoning / Hume's Leaf Warbler *Phylloscopus humei*, Jollema, Terschelling, Friesland, 15 januari
2000 (Arie Ouwerkerk)

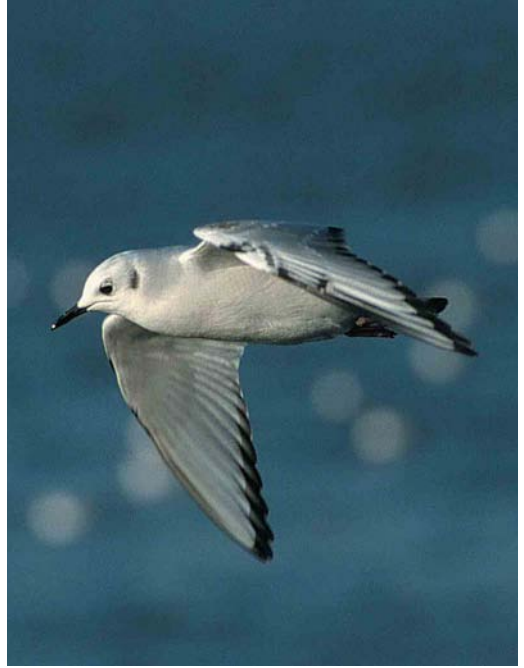
Zwarte Zee-eenden *Melanitta nigra* en 450 **Grote Zee-eenden** *M fusca* geteld. Enkele waarnemers die meenden dat dit de ultieme kans was om een **Brilzee-eend** *M perspicillata* te vinden, bewezen dit ook op 26 februari toen zij een adult mannetje vonden. Hun vermoeden dat er ook een adult vrouwtje aanwezig was werd enkele uren later massaal bevestigd. Beide (vaak balsende) vogels bleven de rest van de maand aanwezig. Het betrof de eerste en tweede Brilzee-eend voor België. Op 9 januari zwom een ontsnapt vrouwtje **Kokardezaagbek** *Lophodytes cucullatus* te Bentille, Oost-Vlaanderen. Tot 19 december verbleef een vrouwtje **Rosse Stekelstaart** *Oxyura jamaicensis* te Neeroeteren. Een ander vrouwtje werd op 18 en 19 december gezien te Oudenaarde, Oost-Vlaanderen. De enige **Roodkeelduiker** *Gavia stellata* voor het binnenland verbleef tot ten minste 19 februari te Broechem, Antwerpen. Een hoog aantal (c 500) werd op 17 februari geteld tussen Oostende en De Haan, West-Vlaanderen, waaronder een groep van 180. Juveniele **Parelduikers** *G arctica* zwommen op het Recreatiedomein van Hofstade, Vlaams-Brabant, tot 5 december; te Broechem op 20 en 21 december; te Waasmunster, Oost-Vlaanderen, van 23 tot 29 december, en te Harelbeke van 3 tot 15 januari. Op zee werden er 10 geteld. Op de Spuikom te Oostende zwom van 12 december tot 12 januari en wederom van 26 januari tot 11 februari een juveniele **Ijsduiker** *G immer*. Langsvliegende of op zee pleisterende vogels werden gezien te De Haan één op 9 en twee op 17 februari; tussen Nieuwpoort en De Panne, West-Vlaanderen, op 13 februari; en te Oostende op 2, 5 (twee), en 27 december en 30 januari. Op 2 december trok langs Oostende een groepje van twee **Noordse Pijlstormvogels** *Puffinus puffinus* met een **Vale Pijlstormvogel** *P mauretanicus* en een **Vaal Stormvogeltje** *Oceanodroma leucorhoa*. In december trokken in totaal 83 **Jan-van-genten** *Morus bassanus* langs de Belgische kust. Hoge aantallen werden geteld te Oostende op 9 februari (162 waaronder slechts twee onvolwassen) en te Nieuwpoort-De Panne op 13 februari (c 1000). Op 2 en 28 december vloog een **Kuifaalscholver** *Stictocarbo aristotelis* langs Oostende.

REIGERS TOT FRANJEPOTEN Regelmatig werden in en bij Het Zwin te Knokke tot 10 **Koereigers** *Bubulcus ibis* waargenomen; dit aantal werd nog overschreden op 4 januari (11) en 7 januari (12). Van **Kleine Zilverreiger** *Egretta garzetta* volgen de maxima per plaats: bij Brugge, West-Vlaanderen, op 26 december (tweé); op de werf van het Kluizendok te Gent op 23 januari (één); in Het Zwin te Knokke 10 op 30 december en 2 januari; te Koolkerke, West-Vlaanderen, op 8 januari (één); op de slaappleaats bij Ter Doest te Lissewege, West-Vlaanderen, op 23 februari (26); in de Uitkerkse Polders van 12 december tot 19 februari (één); en in de Achterhaven van Zeebrugge vijf op 19 december en 19 februari. **Grote Zilverreigers** *Casmerodius albus* werden waargenomen te Harchies-Hensies-Pommeroeul (twee) gedurende de hele periode; te Mol, Antwerpen (maximaal drie op 25 december); te Neerpelt, Limburg

(maximaal zes op 12 december); te Scholen, Limburg, (twee op 24 januari); te Zolder, Limburg (maximaal drie op 19 en 27 december en 3 januari); en te Zonhoven, Limburg (maximaal zes op 11 december). Enkelingen waren te zien te Dendermonde tot 5 december; te Hasselt, Limburg, op 4 februari; te Retie-Geel, Antwerpen, van 23 december tot 18 januari; te Geistingen-Kinrooi, Limburg, op 6 februari; te Rijkvorsel, Antwerpen, op 28 december; en te Willebroek, Antwerpen, van 5 tot 26 februari (op 5 februari eerder vliegend over Duffel-Rumst). Eenzelfde exemplaar toerde West-Vlaanderen rond langs Meetkerke (30 december), Varsenare (2 januari), Hoeke (29 januari) en Meetkerke (21 februari). Verrassend vroeg was een overtrekkende **Zwarte Ooievaar** *Ciconia nigra* over Velm-Sint-Truiden, Limburg, op 25 februari. Vermoedelijk gaat het hier om een van de terugkerende broedvogels van de Ardennen. Op 6 februari liep de eerste **Lepelaar** *Platalea leucorodia* in de Uitkerkse Polders. **Rode Vrouwen** *Milvus milvus* vlogen over Gent op 18 december; over Blokkersdijk op 10 februari; Heist op 23 februari; en Beverst, Limburg, en Outer-Ninove, Oost-Vlaanderen, op 27 februari. Op 29 januari was er een exemplaar dat zich verplaatste tussen Oostkamp, West-Vlaanderen, de Uitkerkse Polders en Dudzele, West-Vlaanderen. De juveniele **Zeearend** *Haliaeetus albicilla* van Sint-Agatha-Rode, Vlaams-Brabant, werd voor het laatst gemeld op 3 februari. Twee juveniele van Saeftinge, Zeeland, Nederland, waagden zich voor zover bekend slechts enkele malen tot in Doel of Kieldrecht, Oost-Vlaanderen. Op 9 januari vlogen twee juveniele over Tielrode, Oost-Vlaanderen. Op 4 december vloog een **Ruigpootbuzerd** *Buteo lagopus* rond in de Uitkerkse Polders, van 8 tot 22 januari pleisterde er één bij Focant, Namur, en overtrekkende exemplaren werden waargenomen te Sint-Truiden op 9 januari en te Harchies op 25 februari. Op 5 december werden **Kraanvogels** *Grus grus* gehoord boven Makkegem, Oost-Vlaanderen. Op 19 januari pleisterde een juveniele bij Zandvliet, Antwerpen. Op 27 februari was sprake van een trek golf met waarnemingen te Bilzen (46); Houffalize, Luxembourg (35); Jalhay; Liège (80); Sint-Joris-Weert, Vlaams-Brabant (16); Spa, Liège (220) en Tienen, Vlaams-Brabant (31). **Kleine Strandlopers** *Calidris minuta* werden reeds gezien te Woumen op 9 januari en te Zeebrugge op 26 februari. Op 5 december trokken drie **Rosse Franjepoten** *Phalaropus fulicaria* langs Oostende, en telkens twee op 6 en 7 december. Op 6 december vloog er bovendien één langs De Haan.

JAGERS TOT GORZEN Tussen 2 en 5 december trokken nog 69 **Middelste Jagers** *Stercorarius pomarinus* langs Oostende. Op 12 december werden er daar nog eens vijf gezien en op 20 december trok er één langs Westende-Lombardsijde, West-Vlaanderen. Op 19 februari werd er een opgemerkt te Raversijde, West-Vlaanderen. Op 2 december trokken zes **Grote Jagers** *S skua* langs Oostende en op 2 en 3 januari werd er één gezien in het andere uiteinde van België: Latour in de provincie Luxembourg. Op 4 februari was het weer

Recente meldingen

58 Kleine Kokmeeuw / Bonaparte's Gull *Larus philadelphia*, eerste-winter, Zeebrugge, West-Vlaanderen, 31 december 1999 (*Patrick Beirens*) **59** Kleine Kokmeeuw / Bonaparte's Gull *Larus philadelphia*, eerste-winter, Zeebrugge, West-Vlaanderen, 29 december 1999 (*Johan Buckens*) **60** Kleine Kokmeeuw / Bonaparte's Gull *Larus philadelphia*, eerste-winter, Zeebrugge, West-Vlaanderen, 31 december 1999 (*Patrick Beirens*)

prijs, een eerste-winter **Franklins Meeuw** *Larus pipixican* foerageerde tussen Kokmeeuwen *L. ridibundus* in Huise, Oost-Vlaanderen, en bleek te gaan slapen in Nazareth, Oost-Vlaanderen. Op deze laatste plaats werd hij ook op 5 februari nog waargenomen maar in de namiddag scheen hij spoorloos te zijn. Later in de maand zou waarschijnlijk dezelfde vogel opduiken in Nederland. Dit betrof het tweede geval voor België. Eerder was het ook al feest geweest. Op 23 december wist een ons allen bekende havenarbeider bij de Oostdam te Heist een eerste-winter **Kleine Kokmeeuw** *L. philadelphia* te ontdekken (en dat tijdens de noeste arbeid...). Ook hier ging het om het tweede geval voor België. Deze vogel bleef tot ten minste 26 februari en liet zich vooral in het begin van zijn verblijf lokken met brood. Op 25 december was er een melding van een tweede-winter **Ringsnavelmeeuw** *L. delawarensis* in de ondergelopen weilanden bij Denderleeuw, Oost-Vlaanderen. Ook deze winter rezen de waarnemingen van **Pontische Meeuwen** *L. cachinnans cachinnans* weer de pan uit: de hoogste concentraties werden geteld te Liège, Liège (35 op 11 februari); Hofstade, Vlaams-Brabant (16 op 6 januari); Mechelen (12 op 15 januari); en Maaseik (11 op 6 februari). Van 5 tot 8 januari was er de zeldzame gelegenheid om in België een **Kleine Burgemeester** *L. glaucoides* te witchen. Een adult-winter maakte elke avond een tussenstop in Hofstade. Hij bleek te foerageren op het stort van Mont-Saint-Guibert, Brabant-Wallon, van 8 tot 11 januari en werd op 9 januari zelfs waargenomen op de slaappleats in De Gavers te Harelbeke. De adulte **Grote Burgemeester** *L. hyperboreus* van Oostende bleef tot ten minste 25 februari trouw aan de visserskaai. Op 4 december werden hier bovendien een langsvliegende eerste- en tweede-wintervogel gezien en op 20 januari en 19 februari werd een eerste-winter op de Vismijn aldaar waargenomen. Op 6 december vloog een onvolwassen vogel langs de Haan; op 26 december pleisterde kortstondig een tweede-winter te Neerijse, Vlaams-Brabant; en op 16 januari vloog een adulte over de Uitkerkse Polders. Ook nu was er weer een drietal waarnemingen van burgemeester-hybriden. Er waren c 20 waarnemingen en/of vondsten van **Alken** *Alca torda* waaronder een waarneming van een springlevend exemplaar op de Nete te Duffel. Tussen 4 en 6 december werden in totaal 22 **Kleine Alken** *Alle alle* opgemerkt, waarvan telkens één te Knokke en te Wenduine, West-Vlaanderen, en 20 te Oostende. Langs Oostende vlogen **Papegaaiduikers** *Fratricula arctica* op 27 en 28 december en op 17 februari. Er werden in totaal slechts zes **Velduil** *Asio flammeus* waargenomen, de soort blijft het elk jaar maar slechter doen. Op 4 december werd een **Middelste Bonte Specht** *Dendrocopos medius*

gezien te Kruikebeke, Oost-Vlaanderen. Van 5 tot ten minste 27 februari vertoefden er twee in het Meerdaelwoud, Vlaams-Brabant, en op 6 februari bleek er weer één aanwezig te zijn bij Pulle, waar er vorige winter twee aanwezig waren. In België overwinterde slechts een vijftal **Strandleeuweriken** *Eremophila alpestris*. Het hoogste aantal **Rouwkwikstaarten** *Motacilla yarrellii* was vijf en werd geteld te Nieuwpoort op 27 februari. Er werden nog 24 **Pestvogels** *Bombicilla garrulus* gemeld: 14 te Brasschaat, Antwerpen, op 1 december; vijf te Bredene op 2 januari; twee te Zeebrugge op 12 januari; en telkens één te Assenede, Oost-Vlaanderen, op 1 december; Meise, Vlaams-Brabant, op 2 december; Knokke op 22 december; en Bredene, West-Vlaanderen, op 2 januari. Een wel bijzonder vroeg mannetje **Beflijster** *Turdus torquatus* werd op 5 februari opgemerkt bij Herenthout, Antwerpen. In De Westhoek bij De Panne werd op 23 februari een **Braamsluiper** *Sylvia curruca* genoteerd. Op 8 januari werd een (verrassend genoeg gewone) **Bladkoning** *Phylloscopus inornatus* geringd bij Stabroek, Antwerpen. Mogelijke **Siberische Tjiftjaffen** *P. collybita tristis* verbleven te Lier tot 1 januari, bij Viersel, Antwerpen van 15 tot 18 december en te Zonhoven op 31 december. Op 11 februari zong een **Taigaboombkruiper** *Certhia familiaris* in de Oosthoek te Knokke. De enige **Buidelmees** *Remiz pendulinus* van deze winter werd op 18 december gezien te Kallo-Melsele, Oost-Vlaanderen. **Klapkesters** *Lanius excubitor* lieten zich zien op 31 december te Lanaken, Limburg; op 14 en 15 januari te Beerse, Antwerpen; en op 22 februari te Walem, Antwerpen. Gedurende de gehele periode overwinterde telkens één exemplaar op het Schietveld te Brecht, Antwerpen, en in de Kalmthoutse Heide, Antwerpen. **Russische Kauwen** *Corvus monedula soemmerringii*, of ten minste kauwen met de kenmerken ervan, verbleven op 9 januari te Stabroek en op 29 januari bij Hoeke. De grootste groepen overwinterende **Sneeuwgorzen** *Plectrophenax nivalis* telden 29 exemplaren te Zeebrugge op 12 februari en 21 te Knokke van 4 tot 13 december. De enige binnenlandwaarneming was te Ruisbroek-Lot, Vlaams-Brabant, op 1 december (vijf).

Deze waarnemingsrubriek kwam tot stand met medewerking van Yves Baptiste (Harelbeke), Luc Bekaert (Oost-Vlaanderen), Peter Collaerts en Maarten Hens (Vlaams-Brabant), Frank De Scheemaeker (Mergus), Hugues Dufourny (Hainaut), Koen Leyens (Limburg), en Willy Verschuieren (Groenlink). Ook de hulp van al diegenen die (hun) waarnemingen inspraken op de Wielewaal-vogellijn (03-4880194) was hier onontbeerlijk.

Gerald Driessens, Pastoriestraat 16, 2500 Lier, België

DB Actueel

Franklins Meeuw(en) in België en Nederland Een leucistische eerste-winter Kokmeeuw *Larus ridibundus* overwinterde van december 1999 tot eind februari 2000 in de buurt van de woonplaats van Nico Geiregat te Huise, Oost-Vlaanderen, België. Op 4 februari ging NG zoals elk weekend de vogel opnieuw observeren. In een pas bemest weiland zag hij rond de middag in de verte ook een andere eigenaardige jonge meeuw bij de Kok-, Storm- *L. canus* en Zilvermeeuwen *L. argentatus*. De halve donkere kopkap en donkergrijze rug vielen meteen op: typische kenmerken voor een Franklins Meeuw *L. pipixcan*. Hij probeerde dichterbij te komen maar de verspreide meeuwengroep ging na enkele seconden de lucht in en de vogel kon in de opvliegende groep niet meer worden teruggevonden.

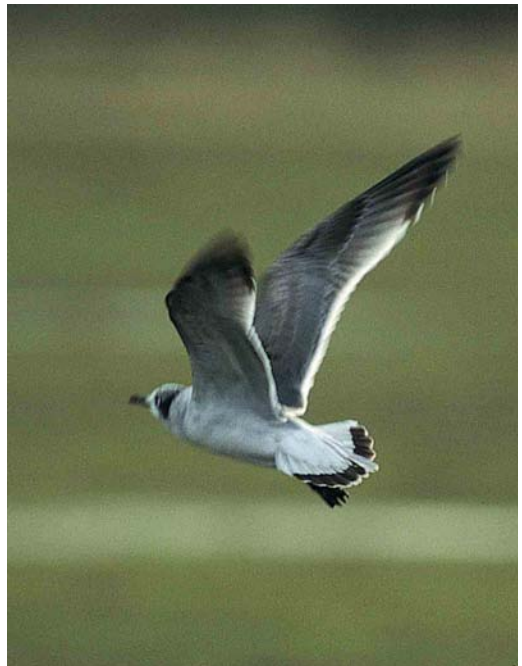
Vervolgens belde NG naar Geert Spanoghe. Bijna alle veldkenmerken van Franklins Meeuw die GS opnoemde klopten. De afstand was echter te groot om de witte oogring en de kleur van de poten goed te zien. De grootte (NG dacht iets kleiner dan Stormmeeuw) bleek achteraf verkeerd ingeschat. Mogelijk was het de ronde kop, de korte snavel en de Stormmeeuwachtige gedrongen houding die misleidend waren. Op dat ogenblik achtte NG een Stormmeeuw met een met olie besmeurde kop het meest waarschijnlijk.

Die avond ging NG zoals gewoonlijk meeuwen kijken op de Callemoeievijver te Nazareth, Oost-Vlaanderen. Hij hoopte dat de meeuw hier zou komen slapen, zoals veel meeuwen die overdag rond Huise foerageren. Rond 16:30 streek de vogel neer op de plas. Van ver vielen ook nu zijn donkere verenkleed, halve zwarte kopkap én witte oogring op. Meteen bleek dat de vogel duidelijk kleiner was dan de Kokmeeuwen. Opnieuw werd GS gebeld, die beloofde zo snel mogelijk te komen. Ondertussen was de vogel dichterbij komen zitten. Toen pas was NG zeker van de determinatie. Toch deed het hem deugd om de bevestiging van GS te horen. De volgende ochtend vloog de vogel samen met de andere meeuwen op van de slaappleaats en werd zo ver als mogelijk gevolgd. Hij vloog in noordelijke richting, dus niet naar het foerageergebied van de dag ervoor. Hij bleek naar de Biezen te zijn gevlogen, een plas op enkele km van de Callemoeie. Daar en in de weilanden in de omgeving liet de vogel zich mooi bekijken tot omstreeks 15:00. Toen vloog hij op en werd niet meer teruggezien, althans niet in België...

Op vrijdag 19 februari 2000 zag Dolf Stomphorst in de loop van de middag vanuit zijn kantoor aan de westrand van Kampen, Overijssel, Nederland, een gekke meeuw lopen tussen de Kok- en Stormmeeuwen die foerageerden op een drassig weiland. De vogel viel op door zijn donkere kleur en kleine formaat. Ook door de kijker 'bleef' de vogel duidelijk anders dan de overige meeuwen. In Petersons Vogelgids kon DS de vogel niet terugvinden maar in de gids van Lars Jonsson wel: op bladzijde 269 stond een Franklins Meeuw afgebeeld

die veel op de waargenomen vogel leek. Het gevoel met iets heel bijzonders van doen te hebben kwam naar boven en DS besloot de vogel door het geopende raam met de telescoop beter te bekijken; van werken kwam die middag niets meer... Enkele vogelaars in de buurt werden gebeld waarvan er één thuis was en direct kon komen; hij bevestigde wat DS aan kenmerken meende te zien. De volgende morgen met het zonnetje in de rug was er geen twijfel meer mogelijk: de inmiddels teruggekeerde vogel was een Franklins Meeuw, en wel in eerste winterkleed! De Dutch Birding-vogellijn werd gebeld en binnen een uur waren de eerste twitchers ter plekke; hun enthousiasme was groot en diezelfde dag en volgende dagen was het een komen en gaan van tevreden vogelaars. Naar schatting zijn er in totaal zo'n 1000-1500 belangstellenden komen kijken waaronder mensen uit België, Duitsland en Engeland. De vogel is in een periode van twee weken nagenoeg dagelijks waargenomen, voor het laatst op donderdag 2 maart toen hij 's morgens om 07:45 als eerste meeuw arriveerde. Op 11, 12 en 18 maart bleek de vogel echter nog steeds – of opnieuw – aanwezig. De aanwezigheid van de meeuw werd gepubliceerd in de plaatselijke kranten: op maandag 22 februari stond hij op een grote kleurenfoto op een voorpagina.

61 Franklins Meeuw / Franklin's Gull *Larus pipixcan*, eerste-winter, Kampen, Overijssel, 20 februari 2000 (René van Rossum)

62 Franklins Meeuw / Franklin's Gull *Larus pipixcan*, eerste-winter, Kampen, Overijssel, 20 februari 2000
(René van Rossum)

Deze waarnemingen betekenden de tweede Franklins Meeuw voor België en de derde voor Nederland, na eerdere gevallen van 13 juni tot 11 juli 1987 aan weerszijden van de Belgisch-Nederlandse grens bij Nieuwmoer en Wuustwezel, Antwerpen, België, en Achtmaal-Wernhout, Noord-Brabant, Nederland, en op 10 juni 1988 bij Brandemeer, Friesland (doodgevonden). Op basis van vergelijking van het fotomateriaal lijkt het zeer waarschijnlijk dat het in 2000 wederom om een 'gedeelde' waarneming van hetzelfde exemplaar ging. NICO GEIREGAT & DOLF STOMPHORST

FRANKLIN'S GULL(S) On 4-5 February 2000, a first-winter Franklin's Gull was observed at three localities in Oost-Vlaanderen, Belgium. From 19 February to 2 March and again from 11 to at least 18 March 2000, a first-winter was present at Kampen, Overijssel, the Netherlands. Both records most probably refer to the same bird and constitute the second and third record for the respective countries.

Vreugde en verdriet rond Sneeuwuilen De winter van 1999/2000 kenmerkte zich door een grote invasie van Sneeuwuilen *Nyctea scandiaca* in Noord-Europa. De aantallen in Zuid-Zweden en Finland waren eind februari al opgelopen tot respectievelijk c 50 en 122 en begin maart stond de teller in Denemarken op 13 exemplaren. Nog zuidelijker was een rondzwerfend

exemplaar langs de Duitse Waddenkust. Voor het eerst sinds de invasie in West-Europa in 1992 was er dus weer een gerede kans dat een exemplaar in Nederland zou opduiken.

Op donderdag 17 februari 2000 leek het zover toen bij het Vogel Informatie Centrum (VIC) van Vogelbescherming Nederland een melding binnenkwam van een Sneeuwuil bij Amerongen, Utrecht. Gerard Steinhaus ging polshoogte nemen en vond – tot zijn verbazing, omdat meldingen van dwaalgasten bij het VIC vaak 'ontmaskerd' worden als een andere soort – inderdaad een Sneeuwuil op de vermelde plek. Het nieuws werd direct verspreid en diezelfde middag en de volgende dag (toen de vogel zich ophield ten zuiden van Overlangbroek, Utrecht) trok de uil veel belangstelling, niet alleen van vogelaars maar ook van schrijvende pers en televisie. Op 19 februari kwamen de eerste geruchten door het een ontsnapt exemplaar uit een collectie in het nabijgelegen Leersum betref. Omdat dit soort claims bij dwaalgasten die op televisie verschijnen eerder regel dan uitzondering zijn en vanwege de invasie in Noord-Europa werd dit bericht met de nodige scepsis ontvangen. Dit keer bleken de feiten echter sterker dan de hoop van de vogelaars; niet alleen bleek de vogel wel erg tam te zijn maar ook konden sommige mensen de leren schoentjes van de vogel zien. De uil werd dezelfde dag via een ingespoten eendagskuiken verdoofd, gevangen en aan de eigenaar terugbezorgd. In onder andere het Utrechts

Nieuwsblad van 21 februari verscheen een uitvoerig relaas ('Sneeuwuil bezorgt vogelaars flinke kater') over deze waarneming; hierin wordt gemeld dat de uil in gevangenschap geweekt werd, evenals zijn ouders, en dat hij deel uitmaakt van een demonstratieteam met roofvogels. Omdat de vogel in gevangenschap is uitgebroed, is in dit geval sprake van een legale situatie.

Bijna drie week later, op woensdag 8 maart, kregen de Sneeuwuil-perikelen alsnog een 'happy end' toen Ralph Smits rond 11:00 uur een exemplaar ontdekte vanuit vogelkijkhut De Zeearend in de Oostvaardersplassen, Flevoland. Die middag en de volgende dag kon de vogel daar bekeken worden, zij het meestal op grote afstand van vele 100en meters of zelfs 1-2 km. Vanwege de afstand was het onmogelijk om vast te stellen of dit exemplaar ongeregelde heden aan poten of verenkleed vertoonde. De volgende dag, 10 maart, werd de uil rond de middag c 15 km naar het zuidwesten teruggevonden – niet ver van De Blocq van Kuffeler – door een medewerker van Staatsbosbeheer. Deze informeerde een collega die op dat moment in De Zeearend was zodat de daar postende vogelaars direct op de hoogte waren. De hele middag bleef de vogel op een dijkje zitten en kon aan de overkant van een waterpartij op een minimale afstand van c 250 m goed bekeken worden; aan beide poten bleek niets oneigenlijk te zien. De vogel bleef tot ten minste 19 maart aanwezig. De 'afstandelijkheid' van de vogel en de locatie (toch wat anders dan een weiland bij Overlangbroek) geven aan – samen met de invasie in Noord-Europa – dat er alle reden is om dit geval niet te laten overschaduwen door de eerdere gebeurtenissen. Het gaat dan om het 12e geval (13e of 14e exemplaar) voor Nederland. Het verenkleed paste het beste op een vrouwtje of een jong mannetje. Wederom waren de media gretig om aandacht de waarneming te besteden en op 9 maart verscheen de uil op televisie. ENNO B EBELS

63 Sneeuwuil / Snowy Owl *Nyctea scandiaca*, Oostvaardersplassen, Flevoland, 11 maart 2000 (René van Rossum)

SNOWY OWLS A Snowy Owl *Nyctea scandiaca* near Amerongen, Utrecht, the Netherlands, on 17-19 February 2000 turned out to be an escape from a nearby collection; after capture, it was returned to the owner. From 8 to at least 19 March 2000, a presumably wild bird was seen at Oostvaardersplassen, Flevoland. This record coincides with the large invasion in northern Europe in the winter of 1999/2000.

Another newly described species of golden-spectacled warbler In a recent paper in *Ibis*, Per Alström and Urban Olsson presented evidence that Golden-spectacled Warbler *Seicercus burkii* actually represents a complex of five species, of which one was described as a new species (cf Dutch Birding 21: 303, 1999). Another study of the taxonomy of this group, which was published at roughly the same time, independently arrives at the conclusion that 'Golden-spectacled Warbler' represents a complex of species but recognizes no less than seven species (Martens, J, Eck, S, Päckert, M & Sun, Y-H 1999). The Golden-spectacled Warbler *Seicercus burkii* – a species swarm (Aves: Passeriformes: Sylviidae) Part 1. Zool Abhandl Staatl Mus Tierk Dresden 50: 281-327). The study focuses on areas where several forms co-exist and is based on analyses of morphology, vocalizations, altitudinal distribution and molecular phylogenetics. Although the two papers do not refer to each other (both groups were probably unaware of the other group's conclusions), they agree on several points. Both studies recognize three altitudinally segregated species on Emei Shan, Sichuan, China, and agree on their altitudinal distribution. The occurrence of three species on Emei Shan is also supported by a molecular phylogenetic analysis. In both papers, the high-elevation species is called *S valentini* (both papers did not propose English names for these species). However, the two teams disagree on the proper scientific names of the other two species and each team has even described a new species from Emei Shan. Martens and co-workers described the population inhabiting middle-elevations as a new species: *Seicercus omeiensis*; this population was recognized as *S tephrocephalus* by Alström and Olsson. In turn, Alström and Olsson described the low-elevation form as a new species: *Seicercus soror*, whereas Martens and co-workers apply the name *S latouchei* to this population. The discrepancy between the two papers is due to different interpretations of the correct designation of existing names to populations. Hopefully, the members of both teams will combine their knowledge and insight and resolve the discrepancies in the near future. In the meantime, birders and field ornithologists will have to live with the fact that 'Golden-spectacled Warbler' consists of several morphologically and vocally distinct species for which scientific names are uncertain. GEORGE SANGSTER

DBA-nieuws

DBA-vogeldag op 5 februari 2000 groot succes De DBA kan terugzien op een bijzonder geslaagde vogeldag. Ondanks Grote Aalscholver *Phalacrocorax carbo carbo* en Franklins Meeuw *Larus pipixcan* in de Benelux hebben zeker 300 mensen op 5 februari jongstleden het inmiddels vermaarde Hoofdgebouw Diergeneeskunde in De Uithof in Utrecht bezocht. Na een korte terugblik op 1999, dat voor de DBA een roerig maar voorspoedig verlopen jaar is geweest, zette voorzitter Gijsbert van der Bent twee van de bezoekers in het zonnetje. Dutch Birding-hoofdredacteur Arnoud van den Berg en fotografisch redacteur René Pop, beiden buitengewoon belangrijke medewerkers van het aller-eerste uur (1979), kregen een gouden Ross' Meeuwpeldje opgespeld voor meer dan 20 jaar trouwe dienst.

Voor het eerst in de geschiedenis van de DBA-vogeldag was er sprake van een dubbel programma. Anthony McGeehan uit Noord-Ierland beet onvervaard (en nog zonder concurrentie in de tweede zaal) het spits af met een lezing over zeevogeldeterminatie en de beste plekken in Ierland om deze waar te nemen. Het is in Ierland mogelijk om vanaf een parkeerterrein (en in de luwte van je auto) tal van aansprekende zeevogelsoorten bijna binnen handbereik te krijgen. Na Anthony McGeehan moesten er keuzes gemaakt worden. De Fin Jari Peltomäki deed de uitgebreide mystery bird-competitie. Magnus Robb en Mark Constantine gingen in op het naar hun mening nog onontgonnen gebied van de vogelgeluiden, met een technisch bijzonder goed verzorgde lezing. Roy de Haas (Peru en Ecuador) en Ed Opperman (zuidelijk Afrika) boeiden de reislustige toehoorders met to-the-point reisinformatie en mooie beelden. Na de al even uitgebreide oplossingsronde van de mystery bird-competitie bleek Max Berlijn de winnaar met 25 van de 30 goed. Hij mocht een videoband naar keuze meenemen en kreeg uit handen van Jari Peltomäki ook nog een t-shirt. Tweede werd Gunter De Smet, de derde plaats was voor Marc van der Aa.

Naast de bekende standhouders, Paul Doherty en het Finse Alula/Finnature, waren er dit jaar ook enkele nieuwe gezichten in de standruimte: Bever Zwerfspot, NOU, Club van Nederlandse Vogelkundigen, Het Vogeljaar, Bird Sounds International en Telinga Microphones. De vogelaarsbeurs voorzag zoals altijd in een grote behoefte. De meeste standhouders konden terugzien op een geslaagde dag. Club 4500 hield een inzamelingsactie voor de OBC die in Thailand werkt aan de bescherming van Gurneys Pitta *Pitta gurneyi*. De DBA schenkt NLG 1000 aan dit goede doel.

Het CDNA-kanon Wim Wiegant trad achter in de middag traditioneel weer aan voor het jaaroverzicht. Het jaar 1999 was voor ons land karig, soortenteknisch gezien, en er waren maar weinig dia's ingeleverd bij Wim. Toch wist Wim er, zoals altijd niets en niemand onttend, zeker nog wat van te maken. De Belgen waren vorig jaar beter af, maar vanwege een Franklins Meeuw binnen de landsgrenzen was er geen

Belgisch overzicht over 1999 op de DBA-vogeldag. Aandacht was er tot slot ook voor Kees Tiemstra, de man die vanaf 1982 een groot deel van de organisatie van de DBA-vogeldagen voor zijn rekening nam. Hij laat de organisatie vanaf nu helemaal over aan Leonie en Rob Olivier, bij wie de afgelopen vogeldag al in zeer goede handen was. Met Kees Tiemstra zullen we vanaf volgend jaar ook broer Pieter Tiemstra (deurman) en de cateraars Ed en Jo Goes moeten missen. Ook zij worden bedankt voor hun jaren van trouwe en belangeloze dienstverlening. Mocht men zich geroepen voelen om die taken over te nemen, neem dan contact op met het bestuur. Voor de eerste zaterdag in februari 2001 (3 februari) is de zaal reeds door de DBA gereserveerd. BESTUUR DBA

Dutch Birding-videojaaroverzicht 1999 Op de DBA-dag op 5 februari 2000 werd het vijfde Dutch Birding-videojaaroverzicht gepresenteerd. Deze video bevat opnames van ruim 50 soorten en heeft een lengte van bijna 2 uur en biedt daarmee een compleet overzicht van alle ornithologische hoogtepunten uit 1999, zoals de Dwergaalscholver *Microcarbo pygmeus*, Woudaap *Ixobrychus minutus*, Zwarte Ibis *Plegadis falcinellus*, Blonde Ruiters *Tryngites subruficollis*, Ruigpootuil *Aegolius funereus* (alleen geluid!) en twee verschillende Bonte Tapuiten *Oenanthe pleschanka*. Ook bevat de video leerzame opnamen van verschillende kleden van Pontische Meeuw *Larus cachinnans cachinnans*. Het Dutch Birding-videojaaroverzicht 1999 is een uitgave van Plomp Digital Video in samenwerking met de Dutch Birding Association en Cursorius Photo & Video Library. De band bevat opnamen van Marc Plomp, Leo Boon, Chris Groenendijk, Eldert Groenewoud, Wietze Jansen en Arend Wassink; Arnoud van den Berg verzorgde bij alle soorten een gesproken toelichting. De video is te bestellen door overmaken van NLG 55.00 op rekeningnummer 899007287 tnv Plomp Digital Video, Wetering 7, 3461 JA Linschoten, Nederland, o.v.v. 'video DBA99' en naam en adres. De videojaaroverzichten over 1998, 1997 en 1996 zijn op dezelfde wijze te bestellen voor NLG 55.00 per stuk o.v.v. 'video DBA97', 'video DBA97' of 'video DBA96'.

Dutch Birding video year review 1999 The fifth Dutch Birding video year review was recently published. It contains almost two hours of video footage of over 50 rare bird species observed in the Netherlands in 1999, including all major ornithological events such as Pygmy Cormorant *Microcarbo pygmeus*, a confiding Little Bittern *Ixobrychus minutus*, Glossy Ibis *Plegadis falcinellus*, Buff-breasted Sandpiper *Tryngites subruficollis*, Tengmalm's Owl *Aegolius funereus* (sound only!) and two different Pied Wheatears *Oenanthe pleschanka*. The video also contains interesting shots of various plumages of Pontic Gull *Larus cachinnans cachinnans*. The video costs NLG 55.00 (c EUR 25.00),

excluding p&p, and can be obtained by contacting Marc Plomp, Plomp Digital Video, Wetering 7, 3461 JA Linschoten, Netherlands, telephone +31-348433730.

Uitverkochte nummers van Dutch Birding Door het grote aantal bestellingen van uitverkochte nummers van Dutch Birding (cf Dutch Birding 21: 307-308, 1999) heeft de behandeling ervan meer tijd gekost dan verwacht en konden de facturen pas eind januari 2000 worden verstuurd. Zoals was te voorzien overtrof de vraag naar bepaalde nummers in vele gevallen het aanbod waardoor lang niet alle bestellingen konden worden gehonoreerd. Degenen die tot nu toe geen reactie van ons ontvingen kunnen ervan uitgaan dat dat ook voor hun het geval was. Niettemin druppelen af en toe nog steeds uitverkochte exemplaren binnen. Mocht daartoe aanleiding zijn dan zullen wij alsnog met eventuele bestellers contact opnemen. Van de volgende nummers zijn nu nog enkele exemplaren beschikbaar: 4:3 (1982); 5:1, 5:2/3 en 5:4 (1983); 7:4 (1985); 8:1 en 8:3 (1986); 9:2 en 9:4 (1987); 10:1, 10:2 en 10:3 (1988). Belangstellenden wordt verzocht hun bestelling met spoed te sturen naar Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Nederland. De prijs per nummer bedraagt NLG 10.00 (exclusief porto- en administratiekosten). De indexen

van de jaargangen 1981-83, 1985, 1986, 1989, 1991 en 1993-98 zijn nog steeds voorradig en worden op verzoek gratis toegezonden. BESTUUR DBA

Out-of-stock back issues of Dutch Birding Due to the large number of orders of out-of-stock back issues of Dutch Birding (cf Dutch Birding 21: 307-308, 1999), the handling of these took more time than expected and the invoices have only be sent in late January 2000. As could be expected, the number of orders for certain issues was larger than the number of available copies in many cases and, therefore, not all orders could be acknowledged. Those who did not receive any reply so far can consider that this applied to them as well. Nevertheless, a few copies keep coming in and if appropriate we will contact these applicants after all. We still have copies available of the following issues: 4:3 (1982); 5:1, 5:2/3 and 5:4 (1983); 7:4 (1985); 8:1 and 8:3 (1986); 9:2 and 9:4 (1987); 10:1, 10:2 and 10:3 (1988). Those interested are requested to send their order as soon as possible to Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Netherlands. The price is NLG 10.00 per issue (excluding p&p). The indexes of 1981-83, 1985, 1986, 1989, 1991 and 1993-98 are still available and will be sent free of charge upon request. DBA BOARD

Aankondigingen & verzoeken

Pontische Meeuwen in Nederland: verzoek om waarneming tot en met 2000 Reeds eerder (Dutch Birding 20: 300, 1998) werd door Paul Knolle een artikel aangekondigd over de aanwezigheid van Pontische Meeuwen *Larus cachinnans cachinnans* in Nederland in relatie met hun presentie in omliggende landen. Intussen hebben diverse waarnemers gegevens tot en met 1998 en een deel van 1999 ingestuurd, waarvoor zij nu reeds worden bedankt. Hoewel waarnemingen van bekende locaties in bijvoorbeeld Drenthe en Limburg zijn binnengekomen, boden de gezamenlijke gegevens nog onvoldoende aanknopingspunten om op verantwoorde wijze patronen in verspreiding en tijd zichtbaar te maken. Daarom is besloten de termijn voor gegevens te verlengen tot en met 31 december 2000. Bovendien zal Ruud van Beusekom een bijdrage aan de publicatie leveren, onder meer op grond van zijn notities over gedrag van Pontische Meeuwen bij Huizen, Noord-Holland. Opnieuw vragen wij de datum (indien genoteerd ook tijdstip) en plaats van waarneming (lieft met vermelding van gemeente en atlasblok), aantal waargenomen individuen, leeftijd van de vogels en – graag per soort aangegeven – aantallen van tegelijkertijd aanwezige andere soorten meeuwen. Vanzelfsprekend zijn nog steeds ringgegevens zeer welkom. Bij gevallen van na 1 januari 1998 (die van daarvoor worden door de CDNA beoordeeld) wordt de waarnemer(s) verzocht aan te geven op grond van welke waargenomen kenmerken de determinatie plaats-

vond. Alle inzenders van bruikbare gegevens zullen in het artikel worden bedankt. Gegevens kunnen worden gezonden aan Paul Knolle, Venderinkland 13, 7542 MK Enschede, Nederland, of aan Ruud van Beusekom, Noordwal 56, 1274 AG Huizen, Nederland, e-mail vanbeusekom.nijs@knoware.nl.

Voorjaarstrek bij Breskens 1998 en 1999 In april 2000 verschijnt onder de titel *Voorjaarstrek bij Breskens 1997 en 1998* het vierde 'Breskens-boekje' van de Telgroep Breskens, samengesteld door Sander Lilipaly, Peter Meininger en Pim Wolf: 32 pagina's vol informatie over de spectaculaire voorjaarstrek bij Breskens, Zeeland, met het accent op 1998 en 1999. Opgenomen zijn onder meer jaartotalen en fenologie 1990-99, dagrecords, de voorjaarstrek in 1998 en 1999, speciale hoofdstukken over de trek van Zwarte Wouw *Milvus migrans*, Rode Wouw *M. milvus*, Duinpieper *Anthus campestris* en Ortolaan *Emberiza hortulana* en bepaalde topdagen. Tevens worden tarieven en vertrektijden van het veer Vlissingen-Breskens vermeld.

Het boekje is te bestellen door het overmaken van NLG 8.00 op giro 76442 tnv P L Meininger te Vlissingen, ovv 'Breskens' (bij bankoverschrijvingen gaarne volledig adres vermelden!) of door het zenden van NLG 10.00 of BEF 200 in een enveloppe naar Peter Meininger, Lisztlaan 5, 4384 KM Vlissingen, Nederland.

Te koop

GITZO *statief* zware uitvoering

info

René van Rossum
071 401 38 10
06 505 136 09

GITZO

- Tele Studex G509
Geant Performance (4 traps)
max. hoogte 2,81 m
min. hoogte 0,56 m
- Traploze (opdraaibare) middenzuil
- Kop G1570

Nu te bestellen

Dutch Birding Video-jaaroverzicht 1999

DUTCH
BIRDING

1999

VIDEO-JAAROVERZICHT

een compleet overzicht op video van de zeldzaamheden van 1999 met deskundig commentaar van Arnoud B van den Berg. De videoband behandelt meer dan 50 vogelsoorten, onder andere:

Dwergaalscholver, Kleine Burgemeester, Vale Gier, Bonte Tapuit, Kleine Vliegenvanger, Woudaap, Koningsseider, Forsters Stern, Bonapartes Strandloper, Roodsterblauwborst en vele andere.

Ook de video-jaaroverzichten van 1996, 1997 en 1998 zijn nog te bestellen

Deze videobanden zijn te bestellen door f 55,- per band (incl P&P) over te maken op rekeningnummer 89.90.07.287 tnv Plomp Digital Video te Linschoten ovv DBA 96, 97, 98, of 99.

Ook verkrijgbaar uit de serie Vogels in Nederland: Onze Roofvogels en Uilen.

Deze band geeft een overzicht van 18 soorten roofvogels en 6 soorten uilen.

Alle opnamen zijn gemaakt in Nederland.

Het deskundige commentaar is verzorgd door Arnoud B van den Berg.

Deze band is te bestellen door overmaken van f 50,-
(incl P&P). o.v.v. Roofvogels en Uilen.

Dutch Birding

Oude nummers / Back issues

Oude jaargangen niet compleet? Bestel nu uw ontbrekende nummers!
Back volumes incomplete? Order your missing issues now!

Kruis hieronder de gewenste nummers of een speciale aanbieding aan, vul uw naam en adres in en zend (een kopie van) het formulier naar / *Please tick the box(es) for the required issues or a special offer, fill in your name and address and send (a copy of) the form to:*

Dutch Birding, Postbus 75611, 1090 AP Amsterdam, Netherlands

De volgende nummers zijn nog leverbaar / *The following issues are still available:*

		NLG			NLG
☐	Vol 12:4 (1990) (Aquatic Warbler)	5.00	☐	Vol 17:4 (1995) (Wallcreeper)	8.00
☐	Vol 12:5 (1990) (lesser golden plovers)	5.00	☐	Vol 17:5 (1995) (rails & crakes)	8.00
☐	Vol 13:1 (1991) (Nordmann's Greenshank)	8.00	☐	Vol 17:6 (1995) (large <i>Acrocephalus</i>)	8.00
☐	Vol 13:2 (1991) (rarities report 1989)	8.00	☐	Vol 18:1 (1996) (hybrid stint)	8.00
☐	Vol 13:3 (1991) (Demoiselle Crane)	8.00	☐	Vol 18:2 (1996) (escapes / blue tit taxonomy)	8.00
☐	Vol 13:4 (1991) (Icelandic Godwit)	8.00	☐	Vol 18:3 (1996) (rarities report 1994)	8.00
☐	Vol 14:4 (1992) (Great Knot)	8.00	☐	Vol 18:4 (1996) (revision Dutch list)	8.00
☐	Vol 15:1 (1993) (Sandhill Crane)	8.00	☐	Vol 18:5 (1996) (houbara bustard)	8.00
☐	Vol 15:2 (1993) (Mediterranean Gull)	8.00	☐	Vol 18:6 (1996) (Gebel Elba)	8.00
☐	Vol 15:3 (1993) (swifts)	8.00	☐	Vol 19:1 (1997) (Honey-buzzard)	8.00
☐	Vol 15:4 (1993) (rarities report 1991)	8.00	☐	Vol 19:2 (1997) (Jordan)	8.00
☐	Vol 15:5 (1993) (Blyth's Pipit)	8.00	☐	Vol 19:3 (1997) (rarities report 1995)	8.00
☐	Vol 15:6 (1993) (Asian <i>Locustella's</i>)	8.00	☐	Vol 19:4 (1997) (Isabelline Wheatear)	8.00
☐	Vol 16:1 (1994) (desert larks)	8.00	☐	Vol 19:5 (1997) (Myrtle Warbler)	8.00
☐	Vol 16:2 (1994) (birding in Japan)	8.00	☐	Vol 19:6 (1997) (Pontic Gulls)	8.00
☐	Vol 16:3 (1994) (species concepts)	8.00	☐	Vol 20:1 (1998) (CSNA taxonomy)	11.00
☐	Vol 16:4 (1994) (rarities report 1992)	8.00	☐	Vol 20:2 (1998) (blue fulmar)	11.00
☐	Vol 16:5 (1994) (wheatears)	8.00	☐	Vol 20:3 (1998) (Siberian White Cranes)	11.00
☐	Vol 16:6 (1994) (Garnet Pitta)	8.00	☐	Vol 20:4 (1998) (rarities report 1996)	11.00
☐	Vol 17:1 (1995) (yellow wagtails)	8.00	☐	Vol 20:5 (1998) (Scopoli's Shearwater)	11.00
☐	Vol 17:2 (1995) (ringtail harriers)	8.00	☐	Vol 20:6 (1998) (greenland redpoll)	11.00
☐	Vol 17:3 (1995) (rarities report 1993)	8.00			

Prijzen losse nummers exclusief porto / *Prices of single issues excluding postage*

- Speciale aanbieding A: alle nummers en indexen van jaargangen 15, 16 & 17 / *Special offer A: all issues and indexes of volumes 15, 16 & 17 NLG 110.00 (inclusief verzending / including postage)*
- Speciale aanbieding B: alle nummers en indexen van jaargangen 18, 19 & 20 / *Special offer B: all issues and indexes of volumes 18, 19 & 20 NLG 130.00 (inclusief verzending / including postage)*
- Speciale aanbieding C: alle leverbare oude nummers en indexen / *Special offer C: all available back issues and indexes NLG 240.00 (inclusief verzending / including postage)*

De nummers van vol 21 (1999) vallen buiten speciale aanbieding C en zijn verkrijgbaar voor NLG 12.00 per stuk (**exclusief** porto) / *The issues of vol 21 (1999) are not included in special offer C and are available at NLG 12.00 each (excluding postage).*

Naam / Name

Adres / Address

Handtekening / Signature

Betaling na ontvangst van acceptgiro / Payment upon receipt of invoice

Dutch Birding

CHIEF EDITOR Arnoud van den Berg (tel +31-235378024, fax +31-235376749, e-mail arnoud.vandenbergh@inter.nl.net)

DEPUTY CHIEF EDITOR Enno Ebels (tel / fax +31-302961335, e-mail ebels@wxs.nl)

EXECUTIVE EDITOR André van Loon (tel / fax +31-206997585, e-mail laan@bio.vu.nl)

PHOTOGRAPHIC EDITOR René Pop (tel +31-223690141, fax +31-223690142, e-mail pop.en.p@wxs.nl)

EDITORIAL BOARD Gunter De Smet, Ferdy Hieselaar, Diederik Kok, Peter Meininger, Gerald Oreeel, George Sangster and Roland van der Vliet

EDITORIAL ADVISORY BOARD Peter Barthel (Germany), Dick Forsman (Finland), Ricard Gutiérrez (Spain), Lars Jonsson (Sweden), Paul Lehman (USA), Anthony McGeehan (Northern Ireland), Killian Mullaney (Ireland), Hadoram Shirihai (Israel), Lars Svensson (Sweden) and Peter Symens (Belgium)

EDITORIAL ASSISTANTS Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Nils van Duivendijk, Remco Hofland, Hans van der Meulen, Kees Roselaar and Peter de Rouw

PRODUCTION AND LAY-OUT André van Loon and René van Rossum

ADVERTISING Ellen van der Plas, c/o Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam e-mail advertising@dutchbirding.nl

SUBSCRIPTIONS The subscription rate for 2000 is: NLG 65.00 (Netherlands), BEF 1320.00 (Belgium), NLG 72.50 (other countries inside Europe) and NLG 77.50 (countries outside Europe).

A subscription can be entered preferably by sending a Eurocheque, with the amount payable in Dutch guilders, to: Dutch Birding (subscriptions), c/o Jeannette Admiraal, Iepenlaan 11, 1901 ST Castricum, Netherlands. Payment may also be made by credit card (Access, Eurocard, MasterCard or Visa). Please send your credit card type and account number, indicating the expiry date and appending a signature. (Note: this latter method of payment is not applicable to subscribers resident in the Netherlands and Belgium.) British and Irish subscribers are requested to pay exclusively by Sterling cheque (GBP 26.00). The subscription starts upon receipt of payment.

Dutch Birding is a bimonthly journal. It publishes original papers and notes on morphology, systematics, occurrence and distribution of birds in the Benelux, Europe and elsewhere in the Palearctic region. It also publishes contributions on birds in the Asian-Pacific region and other regions.

The sequence of birds in Dutch Birding basically follows a classic 'Wetmore sequence'. Within this framework, the following lists are used for taxonomy and nomenclature: *Rare birds of the Netherlands* by A B van den Berg & C A W Bosman (1999, Haarlem) (taxonomy and scientific, Dutch and English names of birds recorded in the Netherlands); *Palearctic birds* by M Beaman (1994, Stonyhurst) (English names of remaining Palearctic birds); *Vogels van de wereld - complete checklist* by M Walters (1997, Baarn) (Dutch names of remaining birds of the world); and *Birds of the world* by C G Sibley (1996, Version 2.0, Cincinnati) (taxonomy and scientific and English names of remaining birds of the world). Deviations from and additions to these lists are based on CSNA decisions (cf Dutch Birding 19: 21-28, 1997; 20: 22-32, 1998).

A schedule of payment rates for authors, photographers and artists is available from the editors.

Dutch Birding Association

BOARD Theo Admiraal (treasurer), Gijsbert van der Bent (president, tel +31-714024547), Leon Edelaar, Rob Olivier, Marc Plomp (secretary, tel +31-348433730); also the editors of Dutch Birding have one seat in the board.

BOARD ASSISTANTS Jeannette Admiraal, Ron van den Enden, Leo Heemskerk, Remco Hofland, Sander Lagerveld, Ger Meesters, Arnold Meijer, Leonie Olivier-van Hille, André van der Plas and Ellen van der Plas.

Dutch rarities committee (CDNA)

MEMBERS Theo Bakker, Max Berlijn, Ruud van Beusekom, Bert de Bruin, Jan van der Laan (chairman, tel +31-725203091), Kees Roselaar, Jelle Scharringa (secretary, tel +31-302523801) and Roland van der Vliet (archivist). The CDNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithological Union.

Dutch committee for avian systematics (CSNA)

MEMBERS Arnoud van den Berg, Cornelis Hazevoet, Kees Roselaar, George Sangster (secretary, tel +31-715143790) and Ronald Sluys. The CSNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithological Union.

© 2000 Stichting Dutch Birding Association. The copyright of the photographs and drawings remains with the photographers and artists. ISSN 0167-2878.

Printed by Drukkerij Rob Stolk bv, Mauritskade 55, 1092 AD Amsterdam, Netherlands

Dutch Birding

International journal on Palearctic birds

EDITORS
Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Netherlands
fax +31-235376749
e-mail editors@dutchbirding.nl

PHOTOGRAPHIC EDITOR
Dutch Birding
c/o René Pop
Postbus 1007
1780 EA Julianadorp
Netherlands
e-mail pop.en.p@wxs.nl

SUBSCRIPTION ADMINISTRATION
c/o Jeannette Admiraal
Iepenlaan 11
1901 ST Castricum
Netherlands
e-mail circulation@dutchbirding.nl

BOARD
Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Netherlands
e-mail dba@dutchbirding.nl

DUTCH RARITIES COMMITTEE
CDNA
Postbus 45
2080 AA Santpoort-Zuid
Netherlands
e-mail cdna@dutchbirding.nl

DUTCH COMMITTEE FOR AVIAN SYSTEMATICS
CSNA, c/o George Sangster
President Steinstraat 3A
2312 ZP Leiden
Netherlands
e-mail csna@dutchbirding.nl

INTERNET

<http://www.dutchbirding.nl>

**Artikelen /
papers**

- 1 Fair Isle Roger Riddington
13 Rode Rotslijsters op Hoge Veluwe in mei 1998 en in Lauwersmeer in mei 1999 [Rufous-tailed Rock Thrushes at Hoge Veluwe in May 1998 and in Lauwersmeer in May 1999] *Aart Vink, Wim B Janssen & Arie Ouwerkerk*
16 Lesser Frigatebird at Eilat, Israel, in May 1999 *Lieuwe van Welie*
17 Spotted Sandgrouse at Birecik, Turkey, in June 1999 *Guy M Kirwan*
18 Breeding of Cream-coloured Courser in Cape Verde Islands *Manfred Koch & Cornelis J Hazevoet*
21 Aalscholver met kenmerken van Grote Aalscholver te Heel in februari 2000 [Great Cormorant showing characters of Atlantic Great Cormorant at Heel in February 2000] *Arnoud B van den Berg, André J van Loon & Anthony McGeehan*

Brieven

- 25 American Golden Plover in Tunisia in December 1998, with comments on its identification *Anthony McGeehan & Peter L Meininger*

Recensies / reviews

- 27 *The birds of Norfolk* by Moss Taylor, Michael Seago, Peter Allard & Don Dorling *Mike Crewe*
28 *Bepaling van leeftijd en geslacht van een aantal Europese zangvogels* door Lukas Jenni & Raffael Winkler *André J van Loon*
29 *Hong Kong Bird Report 1997* by Geoff J Carey & S L Tai (editors) *Enno B Ebels*

CDNA-mededelingen

- 29 Recente CDNA-besluiten

Total birding

- 30 The Orange Order *Anthony McGeehan*

Masters of Mystery

- 32 Solutions of sixth round 1999: Swainson's Hawk and European Goldfinch; First round 2000 *Diederik Kok & Nils van Duivendijk*

WP reports

- 39 WP reports: January-February 2000 *Arnoud B van den Berg*

Recente meldingen / recent reports

- 46 Nederland: december 1999-februari 2000 *Ruud M van Dongen, Ruud E Brouwer, Remco Hofland & Peter W W de Rouw*
53 België: december 1999-februari 2000 *Gerald Driessens*

DB Actueel

- 58 Franklins Meeuw(en) in België en Nederland [Franklin's Gull(s)]; Vreugde en verdriet rond Sneeuwuilen [Snowy Owls]; Another newly described species of golden-spectacled warbler

DBA-nieuws / DBA news

- V DBA-vogeldag op 5 februari 2000 groot succes; Dutch Birding-videojaar-overzicht 1999; Dutch Birding video year review 1999; Uitverkochte nummers van Dutch Birding; Out-of-stock back issues of Dutch Birding

**Aankondigingen & verzoeken /
announcements & requests**

- VI Pontische Meeuwen in Nederland: verzoek om waarnemingen tot en met 2000; Voorjaarstrek bij Breskens 1998 en 1999

Voorplaat / front cover

- Terekruiter / Terek Sandpiper *Xenus cinereus*, Indigirka rivier, Yakutia, Russia, juni 1999 (*Chris Schenk*)

Abstracted & indexed in

Ecological Abstracts, GEOBASE (Geo Abstracts Database), Ornithologische Schriftenschaau, Recent Ornithological Literature, Wildlife Review, Zoological Record